

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Ústav dějin křesťanského umění

Michaela Filipa Dobešová

**Sbírka vlámského a holandského malířství
Vlastislava Zátky**

Diplomová práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D.

Praha 2014

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

Věeských Budějovicích 4. prosince 2013

Michaela Filipa Dobešová

Bibliografická citace

Sbírka vlámského a holandského malí ství Vlastislava Zátky : Diplomová práce / Michaela Filipa Dobešová ; vedoucí práce: prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D. – eské Bud jovice 2014 158 s.

Anotace

Sbírka vlámského a holandského malí ství Vlastislava Zátky

Dr. Vlastislav Zátka byl právníkem a pr myslníkem, který ut i oval um leckou sbírku. Tato práce pojednává o jeho p ístupu k um ní, zp sobu vnímání um leckého díla a zároveň nachází p esah nejen do sféry flámského a holandského malí ství ve sbírkách Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, v Národní galerii v Praze, soukromých sbírkách tohoto okruhu, ale i k pojednání Zátkových snah verifikovat nakoupená díla v etn odborných posudk ve své době. St žejním pramenem je pe liv ut íd ná korespondence sb ratele v archivu Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou a její analýza.

Klí ová slova

Holandské a vlámské malí ství, Sb ratelství, Vlastislav Zátka, Krajinomalba Zátíší, Mariny, Mecenáš, Korespondence, Znalecký posudek, Galerie

Abstract

Art collection of Flemish and Dutch paintings collected by Vlastislav Zátka

Dr. Vlastislav Zátka, a lawyer and businessman, was important in bringing together and organising a diverse art collection. This thesis discusses his approach to art, his perception of the artwork as well as the overlap with the Flemish and Dutch paintings in the collections of the Aleš South Bohemian Gallery in Hluboka , the National Gallery in Prague and private collectors of this circuit , but it also deals with the efforts of Vladislav Zátka to verify purchased art and to, then, include the expert's opinions. The focal point is the carefully charted correspondence of Vlastislav Zátka in the archives of the Aleš South Bohemian Gallery in Hluboka and its analysis.

Keywords

Dutch and Flemish paintings, Collecting, Vlastislav Zátka
Landscape painting, Still life painting, Maritime painting, Maecenas / Benefactor,
Correspondence, Art expert authentication, Gallery / Art museum

Po et znak (v etn mezer): 157 472

Pod kování

Ráda bych podkovala prof. PhDr. Ing. Janu Roytovi, Ph.D. za pomoc při vedení diplomové práce. Podkování patří také RNDr. Augustu Zátkovi, za poskytnuté materiály a mé rodině za veškerou podporu.

Obsah

I. Úvod	7
1.1. Historické okolnosti.....	8
II. Pohled literatury	12
III. Metodika / Zkoumání	17
3.1. Sbíratelství	18
3.2. Vlastislav Zátka a jeho sbíratelský počin.....	20
3.3. Osobnost Dra. Vlastislava Zátky	24
3.4. Styky s historiky umění	27
3.5. Charakteristika a historie sbírky Dr. Vlastislava Zátky.....	29
3.6. Korespondence a archivní prospekce sbírky	32
IV. Závěr	40
V. Katalog	41
Kat. .1 /Berchem Claes (Nicolaes)/	42
Kat. .2 /Beyeren Abraham van/	45
Kat. .3 /Both Andries/	47
Kat. .4 /Breenbergh Bartolomeus/	48
Kat. .5 /Brekelenkam Quieringh Gerritsz/	49
Kat. .6 /Claesz Pieter/	52
Kat. .7 /Codde Pieter/.....	55
Kat. .8 /Cuyp Aelbert/.....	57
Kat. .9 /Fyt Jan/.....	59
Kat. .10 /Gassel Lucas/	61
Kat. .11 /Goyen Jan van/.....	63
Kat. .12 /Goyen Jan van/.....	65
Kat. .13 /Goyen Jan van/.....	67
Kat. .14 /Heda Willem Claesz /	69
Kat. .15 /Hondius Abraham/	72
Kat. .16 /Lastman Pieter Pietersz/.....	74
Kat. .17 /Lastman Pieter Pietersz/.....	75
Kat. .18 /Lytens Gijsbrecht „Mistr zimních krajín“/	77
Kat. .19 /Massys Cornelis/	79
Kat. .20 /Molenaer Claesz/	82
Kat. .21 /Molenaer Jan Miense/	84
Kat. .22 /Momper Joos de/.....	86
Kat. .23 /Monogramista J. G. L./	88
Kat. .24 /Moreelse Paulus/	89
Kat. .25 /Neer Aert van der/.....	91
Kat. .26 /Neznámý autor/.....	93
Kat. .27 /Ostade Adriaen van/.....	94
Kat. .28 /Pynacker Adam/.....	96
Kat. .29 /Siberechts Jan/	97
Kat. .30 /Teniers David ml./	99
Kat. .31 /Velde Willem van de (mladší)/	101
Kat. .32 /Vinckeboons David/.....	102
Kat. .33 /Vries Roelof van/	104
Kat. .34 /Wildens Jan?/	105
Kat. .35 /Wouwerman Philips/.....	107
Kat. .36 /Wyck Thomas/	109

VI. Obrazová příloha	110
VII. Seznam vyobrazení.....	114
VIII. Seznamy použitých pramenů a literatury.....	151
8.1. Prameny	151
8.2. Literatura	151
8.3. Seznam zkratk.....	157

I. Úvod

Fascinace malířstvím nizozemských starých mistrů je běžným jevem uady sbíratelů a mecenášů umění celého světa. Podobně jako u jakéhokoli uměleckého předmetu je zbytečné sbírat obrazy, které nejsou nejvyšší kvality. Základem kvalitního obrazu, bytén známého mistra, musí být jeho vyváženost poměru a složení celé kompozice, rovněž by měl být světlý a v pojetí atraktivní. Jak jinak by mohl zaujmout své místo ve vkusně zařízené místnosti anebo ve veřejné galerii?

Tím se dostáváme k rozdělení nizozemského malířství 17. století do dvou uměleckých proudů lišících se především výrazem a funkcí, k nimž patří poptávka a objednavatelé. Není náhodou, že katolické Nizozemí, které se rozprostíralo na území vlámských Flander, bylo shromažďovatelem jednotlicích uměleckých prvků, především náboženských, mytologických a figurálních motivů. Tyto prvky jsou signaturou v tšiny malířství podléhající vlivu dynamického baroka. S opačným přístupem se setkáváme na severu Nizozemí, v Holandsku, které si udržuje odlišný charakter, který se navíc vymaňuje z vlivu italské malířské tvorby. Zaměřuje se na malbu určenou pro domácí vrstvy, což je například sobě i velikosti jeho formátu určeného do interiéru. Slohov se hlásí k přesnému realismu s tématy každodenního života, portréty, krajiny i zátiší, které nacházely ohlas u bohatnoucích obchodníků. Důležité je zmínit, že teprve až v nizozemském umění byla nově upravena pozornost žánru soustředěného k námětům rutinního způsobu života běžného člověka. Toto území zažilo období „zlatého věku“, kdy bylo fascinováno možností zachytit pomíjivé skutečnosti viděné reality a ukotvit je do trvalé hodnoty obrazu.¹ Tímto hodnot si byl dobře v domě i eskobudovický sbíratel JUDr. Vlastislav Zátka nakupující umělecká díla ve snaze najít jejich pravého tvůrce, aby se mohl těšit z pocitu stát před dílem, které bylo výsledkem mistrova výtvarného umění, přenést se v představách na místo, kde stál sám mistr Jan van Goyen, Abraham van Beyeren anebo Pieter Codde.

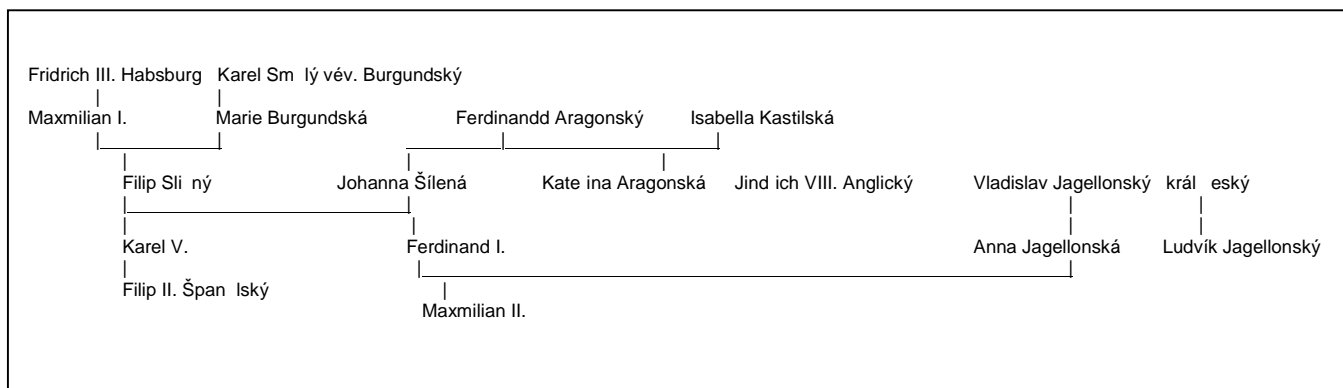
Následující text je komentářem k činnosti sbíratele a badatele Vlastislava Zátky, k jeho osobnosti objevující se na poli tehdy nepřítivých politických zájmů, kdy byla sbírka holandského a vlámského malířství zčásti ztracena a její torzo je po peripetích deponováno ve stálé expozici Alšovy jihoeské galerie v Hluboké nad Vltavou.

¹ SEIFERTO VÁ/ŠEV ÍK 1998, 24sq.

1.1. Historické okolnosti

Neopomenutelnou skutečností na poli bádání po holandském a vlámském umění je znalost historie Nizozemí, která je pomocnou rukou při utváření představ o vzniku území dnešní severní Belgie a celého Holandska. Ze zdejších malířských děl vyvstávají důkazy, které, a je tomu s podivem, jen občas rozkrývají obraz tehdejší rozbořené doby.

Po usilovných snahách o sjednocení země, se v 15. století burgundské Nizozemí dostává pod nadvládu Habsburské monarchie, která byla do této doby součástí Svaté říše římské. Nutno poznamenat, že za obdivuhodným rozšířením území habsburského panství stála s atková politika a šťastná okolnost, že pokračovatelem řady panovnických rodů byli předkové ženského rodu. Maxmilián, syn císaře Fridricha III., se oženil s Marií Burgundskou a tím se stal páнем Nizozemí. Jeho syn Filip Španělský se oženil s Johanou I. Kastilskou, dcerkou Španělska (1496) a tak se Habsburkové dostali na španělský trůn. Proto se hlavní zájem Karla V., syna Filipa Španělského a Johany Aragonské (“Šílené”) soustředil na Španělsko. Byl sice po smrti svého děda Maxmiliána (jeho otec zemřel již dříve) zvolen císařem svaté říše římské a zpočátku panoval v Nizozemí,² ale přesto jeho hlavním zájmem bylo Španělsko.³

*Genealogie Habsburků 15. století.*⁴

² SKLENÁŘOVÁ 2006, 62sq. Karel V. měl snahu Nizozemí sjednotit, ale všech 17 provincií za jeho vlády si udržovaly jistou samostatnost a posílaly své zástupce na sněmy generálních stavů do Bruselu k reflexi jejich stavovských shromáždění. Nejednalo se tedy o stát, nýbrž o svaz, který musel stále brát na v domě samostatnost soudnictví i církve, které vedly územní celky. Za své vlády stanovil tzv. pragmatickou sankci, zajišťující nedělitelnost nizozemského území v dědičné mužské i ženské linii Habsburků.

³ V době velkých objevů Kryštofa Kolumba, objevitele ve španělských službách, spadaly nově objevené země pod španělskou nadvládu.

⁴ Emailem zasláno 26. 11. 2013.

Za jeho vlády se těšil velké přízni i princ Vilém Oranžský, hrabě nassavský a zakladatel nizozemské samostatnosti. Po jmenování císařem Karlem V. do stavu místodržícího⁵ se roku 1555 stává členem státní rady v Bruselu a místodržícím provincií Hollandu, Zeelandu a Utrechtu. V říjnu téhož roku Karel V. abdikuje jak v Nizozemí, ve Španělsku, tak i v celé říši. Nástupcem trůnu se stává Filip II. (1556–1598), který Nizozemí později dává výhradně Španělsku. Jeho regentkou se v době jeho vlády stala Markéta Parmská (1522–1586), nevlastní králova sestra.⁶

V Nizozemí převažovala katolická tradice podle Erasma Rotterdamského. Situace se podstatně změnila po Tridentském koncilu (1545–1563).⁷ Ze stanov⁸ bylo zřejmé i směřování katolické církve v její nové strukturalizaci. Šlo se podmínkou skutečného působení biskupů na svých sídlech, což bylo péčí o vysokou šlechtu v Nizozemí, která dříve zaštiťovala církevní provincie Remeše a Kolína. Papež Pavel IV., jehož *Bula Super universos* byla v roce 1559 v Nizozemí založena, ustanovuje arcibiskupství Utrechtské, Cambrai a Mechelen a Utrecht a dalších 15 biskupství.⁹ Tyto změny silně podnítily stavy, které vystoupily v opozici, a vzniká tak konflikt, v němž literaturách označovaný za tzv. osmdesátiletou válku (1568–1648). Uzavřením Vestfálského míru roku 1648 končí toto složité období, kdy se Nizozemí stává Republikou spojených nizozemských provincií a získává tak svou nezávislost.¹⁰ Do událostí zasáhly i další země, například katolická Francie, která v důsledku obav z Habsburské moci také vstoupila do konfliktu, čímž stvrdila mocenské zájmy na pozadí třicetileté války, rovněž ukončené vestfálským mírem. Z těchto sporů pak vyzískala společně s protestantskými státy nejvíc.¹¹

5 OTT V NAU NÝ SLOVNÍK XXVI, 692 sqq. Vilém I. Mladší zv. Ml. enlivý (* 1553 Dillenburk v Nassavsku, † 1584 v Delfách), Zprvu byl loajální vůči Filipu II., ale po jmenování vévody z Alby na pozici místodržícího Nizozemí skládá svůj post a uchyluje se na rodný zámek, odkud je povolán vévodou před tzv. krvavou radou, poté co se odmítá dostavit, je na něj uvalena klatba. Po dlouhých sporech, které vyústily ve vojenská tažení, se roku 1572 Vilém odebrá do Nizozemska, kde byl opět uznán za místodržitele a 8. listopadu 1576 se pacifikací gentskou dává sjednotit celé Nizozemí proti Španělsku.

6 GEYL 2001. Také tvrdě vystupovala zvláště násilně proti „kacířství“.

7 CONCILIUM TRIDENTINUM, 21 sv.

8 HROCH 1980, 94sq. Výnosy Tridentského koncilu radikálně zamítly všechny reformní pokusy s novým cílem zahájení protireformního programu katolické církve.

9 OTT V NAU NÝ SLOVNÍK, heslo Granvella Antoine Perrenot, státník španělský. Například arcibiskup mechelenský byl zároveň i primasem nizozemským.

10 GEYL 1980, 69sqq. Boje o nezávislost probíhaly na území Nizozemí a vymezovaly se proti španělské nadvládě za pomoci Anglie a Francie. I když se nejednalo o rozsáhlé a dlouhodobé vojenské tažení, přece jen v řadách povstání a nepokojů se objevují vysoké ztráty na životech.

11 KOHUTKA 2008, 93sq.

U ení kalvinismu¹² v Nizozemí, proti kterému Filip II. tvrd zasahoval, bylo doprovázeno etnými obrazoboreckými boulemi. Násiln potla ená povstání mla za následek negativní vyhrazení se stav i m šanstva v i špan lskému feudalismu. Až vyhrocená persekuce špan lského krále Filipa II. v ele s vévodou z Alby p ivolala vlnu emigrace a to v dob postupn se formující samostatné a nábožensky tolerantní buržoazní republiky.¹³ Nakonec politická i ekonomická síla Holandska p ece jen roku 1598 p im la panovníka k p edání zem do rukou arcivévody Albrechta VII. Rakouského a jeho manželky Isabelly Clary Eugenie jako samostatné území.¹⁴

Nizozemí v 16. a 17. století sestávalo ze 17. provincií (Brabantsko, Holandsko, Flandry, Antverpy, Utrecht, Zutphen, Lucembursko, Limbursko, Geldry, Artois, Henegavsko, Zeeland, Frísko, Mechelen, Overijssel a Groningen a Namur).¹⁵ Nejd ležit jším um leckým centrem jihu Nizozemí se staly v pr b hu 17. století Antverpy. Zemí se pak ší il velmi silný vliv Petra Pauluse Rubense (1577–1640), pozd ji p er stající v mezinárodní styl známý jako *flámský barok*, jehož suverenita p esv d iv odpovídala požadavk m zakázek vysoké šlechty i církve. Nemén úsp šná byla i kabinetní malba rozvíjející se za pomoci obraz dokumentárního stylu zobrazující nap . scénu pr vodu m stem, slavnosti st electkých cech , aj.¹⁶

V 17. století se Republika spojených nizozemských provincií stává námo ní velmocí. Hovo í se o tzv. *Zlatém v ku*, který s sebou nese znaky hospodá ského, sociálního i kulturního rozvoje v . náboženské tolerance. Um ní, o kterém v tomto období m žeme hovo ít, se obecn nazývá um ním holandským. Je rozdílné od um ní vlámského, které vzniká na území špan lského Nizozemí. Samoz ejm se ob oblasti siln ovliv ovaly, aniž by vznikala d lící rovina mezi jednotlivými um leckými vlivy. Tato doba také dala vzniknout tradicím, které se nesly v duchu tvorby Jana Brueghela st. a Petra Paula Rubense

12 Kalvinisté p sobí ve východním Frísku. Jejich p edstavitelem byl Johannes à Lasco, polský šlechtic, který odchází do Londýna a zakládá v exilu tuto církev. Další m sto s centralizovanou p sobností Kalvinist byly Antverpy. Zde se promítl vliv hugenot , kte í tuto víru ší ili dosáhl z Francie. P edstavitelem valonských kalvinist byl Guy de Bray.

13 P esto, že se toto území stává místem náboženské nespokojenosti a u širokých vrstev obyvatelstva, tradi n citlivé na ekonomické i politické svobody, vyvstává ada ve ejných protest , hospodá skému rozmachu se v zemi da í rozkvétat.

14 ŠÍP/SLAVÍ EK 1988, 98sq. Okolnosti vedly ke spole ensko-hospodá ské krizi. Vilém Oranžský, p ední postava uspo ádání samostatného nizozemského státu realizoval svou politickou koncepci v sedmi severních nizozemských provinciích, které byly Utrechtskou uníí roku 1579 ustanoveny Holandskou federativní republikou. Ostatních deset provincií na jihu zem z stává natrvalo od roku 1585 (obsazení Antverp) pod nadvládou katolického Špan lska. Dalším z podstatných dopad tohoto rozd lení bylo p esunutí zámo ského obchodu z Antverp do Amsterdamu. Podobizna arcivévody a jeho choti se dnes nachází ve sbírkách strahovského kláštera v Praze v expozici obrazárny rudolfínského malí ství. Datování je za azeno do doby po átku 17. století od „neznámého severon meckého autora“.

15 HUIZINGA 1997, 490sq.

16 BARTILLA 2009, 16sq.

pro umění vlámské, vycházející především z centra umleckého dění, z Antverp. Z holandského prostředí vychází umělci hned z několika měst: Utrecht, Delft, Haarlem, Amsterdam a Leiden. V první polovině 17. století však stále přetrvává tzv. holandská národní malba. V druhé polovině se vlivem francouzské kultury umlecké názory i tendence přeměňují a přijímají vliv italského malířství, které zprvu ovlivnilo především krajinářství a postupně přišlo i na vliv figurální malby.¹⁷

Již od 17. století můžeme také sledovat vliv tzv. bruselského dekorativního krajinářství. Projevuje se podmanivě si zpodobované přírody do zpodobnění, přetransformování všeho, co by mohlo narušit dokonalý celek krajiny. V tomto podstatném proudu vlámské malby nechybí ani drobná kabinetní malba. Tyto prvky následně přetrvávají po celé 18. století a dále, kdy je později nacházíme v tvorbě Poussina a Lorraina.¹⁸

17 ŠÍP/SLAVÍ EK 1965, 101sq. Neopomenutelnou rovínou holandského malířství je tzv. laidská drobnomalba, jejíž zakladatele považujeme žáka Rembrandta, Gerrita Doua.

18 ŠÍP 1967, 25sq.

II. P ehled literatury

Z vý tu publikací a lánk , které byly napsány k nizozemskému malí ství 16.–18. století a pak i k životu a sb ratelskému dílu Vlastislava Zátky, je vhodné nejprve vyzvednout to, co bylo sepsáno z ruky samotného sb ratele. Jediným tišt ným odkazem, který Zátka zanechává ke své sbírce, je brožura, kterou sám autor nazývá nikoliv inventá em, ani v deckým katalogem, nýbrž pom cku, památkou pro p átelé a návšt vníky, sou asn i p ehledem sb ratelské innosti za šestnáct let.¹⁹ Dalším materiálem odkazujícím se na životopis a sbírku jsou reflexe, které vyvstaly v tehdejších periodikách, a materiály sepsané Vlastislavem Zátkou uložené v Archivu Národního muzea v Praze. Korespondence uložená v archivu Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou prozatím nebyla nijak zpracována ani publikována. Hlavním pramenným zdrojem pro sledování sbírky a celoživotních snah sb ratele se stávají materiály uložené v archivech ANM, AJG a rodiny Zátk , p i emž se jedná o n které z t chto, p evážn strojopis a rukopis : Sb ratelovy vzpomínky z roku (1944)²⁰; Historie Zátkova rodu v obrysech (1954)²¹; Vzestup a pád. Kus historie jiho eského rodu i kraje. (1953)²²N kolik dat z Kroniky rodu Zátkova (po roce 1955)²³; P ednáška v Kroužku sb ratel a p átel um ní v Praze: „Glosy k expert m a expertízám“.(1930)²⁴; Z mého života, I., II. svazek; Život v datech, I., II. svazek; Sammlung Dr. Vlastislav Zátka in B. Budweis.–Beschreibendes Verzeichnis (1941); Sbírka Dr. Vlastislava Zátky, popisný katalog (1951); Pr vodce po mé sbírce z roku (1952); Svým d tem o um ní z roku (1939); Z mého života (1946); Pohled do minulosti (1952); O persekucích našeho rodu (1949); Vlastní životopis (1949); Itinerá Dra. Vlastislava Zátky, Rekonstrukce (1949); Hlasy tisku o sbírce Dra. Vlastislava Zátky: Národní listy z 18. b ezna 1938. J. R. Marek, Jak se u nás sbírá um ní; Prager Presse, Ein

19 ZÁTKA 1937. Zátka se ve svých vzpomínkách, které sepisuje v Praze roku 1944, viz. ZÁTKA 1944, zmi ũje o nakladateli asopisu Um ní, o Janu Štenclovi, skrze kterého vydává sv j katalog.

20 ANM 2004. Soukromý archiv rodiny Zátk . Strojopisem sepsané Sb ratelovy vzpomínky nebyly nikdy publikovány. Vlastislav Zátka je vydal sepsal v Praze 1944. Nyní jsou dva exemplá e umíst ny v rodinném archivu Zátk v Basileji, kde žije d dic sbírky August Zátka. Odkaz nalezneme v Archivu Národního muzea v Praze pod inventárním íslem 2505. I když tento pramen m že být tenden ní, p esto je zdrojem cenných informací.

21 ANM 2004, Inv. . 2506.

22 ANM 2004, Inv. . 2510.

23 ANM 2004, Inv. . 2508.

24 ANM 2004, Inv. . 2524.

Sammler-Selbstportrait. (Arne Laurin.); Antonín Markus: *Tradice (březen–duben 1938)*; Antonín Friedl: *Obrazárna Dr. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. Z eských soukromých sbírek*. In.: *Pestrý týden* (12. 11 1938).

Mnoho zahraničních autorů, především v německé a anglické literatuře dále jinými, se vnuje aukčním a výstavním katalogům, dále monografiím a sbírkám soukromým i státním. Jedním ze zásadních odkazů je dílo Friedricha Winklera, *Die Altniederländische Malerei*, sledující belgickou a holandskou malbu v období mezi 1400–1600. Malíství 14. a 15. století rozděluje na severní a jižní Nizozemí a dle 16. století do škol 80. a 90. let na Romanisty, školy prvního desetiletí, malíství druhé a třetí čtvrtiny.²⁵ Z velkých historiků umění, kteří nám zanechali odkaz k holandskému umění, jsou Wilhelm von Bode. Roku 1917 vydává publikaci *Die Meister der holländischen und vlämischen Malerschulen*.²⁶ Z holandské produkce je do anglického jazyka přeložena rozsáhlá publikace, kolektivní práce, *The Glory of the Golden Age, Painting, Sculpture and Decorative Art*, která se v novém světě snaží proniknout do všech oblastí teorie nizozemského umění: portrét, zobrazování holandských interiérů, marín, krajinomabý, zátiší a žánrové malby a další řady uměleckých témat, která jsou podpořena ukázkami uměleckých děl.²⁷

Co se týká odlišných přístupů studií holandského umění, stojí za zmínku publikace *The reality of symbols* autora Jan Baptist Bedaux. Jeho studie se opírá o ikonologii I. Panofského, kterou v tomto případě Bedaux kompiluje ze svých studií ve snaze vyjasnit termíny a zároveň ikonografickým výkladem reflektuje na která díla starých mistrů nizozemské malby.²⁸ Velmi zajímavé a neformální postřehy k holandské a belgické malbě sepsal francouzský malíř a spisovatel Eugène Fromentin. Vedle řady studijních cest navštívil Nizozemí v roce 1875, kde soustředil svůj zájem na tvorbu starých mistrů, na což vydal řadu esejí, které se později dočkaly českého překladu, jako například kniha *Stavitelství*,²⁹ určená pro uměnilovnou veřejnost. Formentiho podání je kritické a velmi věcné včetně pochopitelných technických analýz a subjektivně-kritických posudků malířských děl i umění. Jedná se však o velmi živé podání. Neopominutelným badatelem holandských malířů byl Dr. Abraham Bredius (1855–1946), zanícený sbíratel umění vlastníci děl Vermeera van Delf *Allegorie víry*, Adriaena Brouwera, Willema Kalfa, Adriaena

25 WINKLER 1924.

26 BODE 1921.

27 KIERS/TISSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000.

28 BEDAUX 1990.

29 FROMENTIN 1957.

van Ostade a Aerta van der Neera. Sv j život ob toval bádání po velkých mistrech holandské malby, které publikoval v díle *Künstlerinventare*³⁰, dále hojn psal pro magazínu *Oud Holland*.³¹ Byl spolupracovníkem W. Bodeho, s kterým se podílel na tvorb studií o Rembrandtovi, ale také objevoval mén známé holandské malí e 17. století, které vlastnil ve své sbírce.³² Podobn jako Bredius byl i Dr. Cornelis Hofstede de Groot (1863–1930) úzce zam en na malí e Nizozemí a jejich sb ratelem a stejn tak i spolupracovníkem Boerovým a v p átelském vztahu s Friedländerem. Z jeho rozsáhlé publika ní innosti lze vyzvednout krátký a zajímavý spis *Kennerchaft* ke sb ratelství holandských mistr .³³ Díky M. J. Friedländerovi, editeli muzeí Státních pruských sbírek, je dnes v berlínské sbírce obsažena ada nizozemských primitiv a tudíž je nemén d ležitý pro studium holandského malí ství, p edevším jeho literatura, která si všímá praktických stránek z oblasti znalectví a sb ratelství. Dílo *Der Kunstkenner*³⁴, vydané roku 1920, je p íru kou pro sb ratele um ní a sám Vlastislav Zátka zmi uje jeho vliv. Dále *Die niederländischen Maler des 17. Jahrhunderts*³⁵ a *Altniederländische Malerei, 14 svazk sepsaných v letech 1924–37*.³⁶

Co se týká periodik, v roce 1966 byla založena spole nost, vydávající asopis *Simiolus*, který se v nuje historii holandského a vlámského um ní 15.–17. století. Vydává tématicky široké spektrum lánk k teorii d jin um ní, historii, ikonografii a dalším oblastem um ní, jako je nap . trh s um leckými p edm ty.³⁷

U nás se Nizozemské malb v noval Jaromír Šíp, který s adou dalších autor zpracoval výstavy eských sbírek nizozemské malby a jeho innost lze vy íslit v n kolika zásadních titulech. Sbírky Vlastislava Zátky se nejvíce dotýká v malém katalogu *Flámské a holandské malí ství 17. století*, vydaném ve spolupráci s Hynkem Rulíškem (st.) roku

30 Abraham BREDIUS: *Künstler-Inventar. Zur Geschichte der Holländischen Kunst des XVI und XVIII Jahrhunderts.*

31 Tento asopis vznikl v roce 1884. Stejn tak jako P. de Boer, M. J. Friedländer a ada dalších tehdejších kunsthistorik hojn publikovali pro tento asopis, A. Bredius nebyl výjimkou. Prošel veškerý notá ský archiv v Dordrechtu, ve kterém pátral zejména po Cuyypovi. Na základ etné badatelské innosti zjistil nap . správná životopisná data k mistru Aertu van der Neerovi a i k ad dalších autor .

32 Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 110sq. Dr. Abraham Bredius stále platí za znalce ve své vlasti na nejvyšší úrovni. Jako první prohlásil dílo Poutníci do Emauz za originál Jana Vermeera van Delfa. Toto díle je dnes umíst no v Boymansov muzeu v Rotterdamu.

33 Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 111sq. I jeho d m byl v Haagu na Lange Vorhout za ízen jako muzeum pro ve ejnost p ístupný. Zasloužil se svou dlouholetou inností v Mauritshuisu.

34 FRIEDLÄNDER 1920.

35 FRIEDLÄNDER 1926.

36 KROUPA 2010, 117sq.

37 www.simiolus.nl, vyhledáno 7. 11. 2013

1983.³⁸ Katalogová část se převážně odkazuje na katalog Vlastislava Zátky z roku 1937. Společně s Lubomírem Slavíkem, také badatelem nemalého katalogu výstavy, která probíhala v květnu–červnu 1973, společně vydali katalog malířských děl z bývalé strahovské obrazárny v Národní galerii v Praze. Hodnotí ji jako nevelkou, avšak se zcela prvořadým významem. Část této sbírky byla zapůjčena do bývalé českomoravské galerie v roce 1941, zbytek v roce 1950 do Národní galerie, který byl vystaven v prostorách bývalého chrámu sv. Rocha přímo na Strahově. Jaromír Šíp pak zmíní i další výstavy podobného rázu konané od roku 1961 po letech, na Moravě i na Slovensku.³⁹

Jiná další výstava nazvaná Vlámské a holandské malířství XVII. století z moravských sbírek byla pořádána v roce 1981 ve spolupráci s Krajským střediskem státní památkové péče a ochrany přírody v Brně, které zapůjčilo téměř polovinu děl zady památkových objektů státních hradů a zámků. A nutno říci, že navazovala na výstavy Národní galerie v Praze, která ze svých sbírek připravila v letech 1971 a 1972 expozice Vlámského a holandského zátiší XVII. století a Holandského malířství XVII. století.⁴⁰ Důležitým autorem u nás je prof. Lubomír Slavík, který se mimo jiné věnuje jak sbíratelství tak nizozemské malbě. Z jeho podnětu vzniká katalog obsahující pojednání o uměleckých dílech holandských malířů 17. a 18. století ze sbírek Národní galerie v Praze pocházejících z majetku českých sbíratelů v období 17. století až do doby 20. století. Katalog je nazván *Chvála sbíratelství: holandské obrazy 17. a počátky 18. století v českých sbírkách 1660–1939* a vyšel v roce 1993 v Chebu.⁴¹

Jedním ze souasných dotýkajících se Zátkovy sbírky je Stefan Bartila, který v roce 2009 ve spolupráci s Alšovou jihomoravskou galerií v Hluboké nad Vltavou vydává katalog, předsedce tehdy nově zřízené expozice Vlámského a holandského malířství.⁴²

Badatelna poli historie Nizozemí je dlouhá řada, pouze pro ilustraci lze zmínit zlomek těch, jejichž díla se dotýkají oblasti dle našeho zájmu. Jsou jimi: Pieter Geyl: *History of the Dutch-Speaking peoples 1555–1648*⁴³ / *The Revolt of the Netherlands 1555–1609*⁴⁴, Geoffrey Parker: *The Dutch Revolt / Spain and the Netherlands 1559-1659: Ten Studies*. Renee Kistemaker: *Amsterdam: The Golden Age, 1275-1795*. Graham Darby: *The*

38 ŠÍP/RULÍŠEK 1983.

39 UCHALOVÁ/ŠÍP/KOŘÁN 1973, 11sq.

40 JIRKA 1981, nepag.

41 SLAVÍK 1993.

42 BARTILLA 2009.

43 GEYL 2001.

44 GEYL 1980.

Origins and Development of the Dutch Revolt. Alastair Duke: *Reformation and Revolt in the Low Countries*. Simon Schama: *The Embarrassment of Riches: An Interpretation of Dutch Culture in the Golden Age*. A mnoho dalších jmen těch, kteří by si také zasloužili náš zájem, ale jejich výsledky studií nebudou přizvány k prezentaci, jelikož se nejedná o práci historickou, nýbrž kunsthistorickou a ryzí historie se letmo dotýká v krátkém přehledu, i když by bylo zajímavé se vybranou použitou literaturou zabývat už jen z hlediska srovnání a metodiky jednotlivých autorů. Kupříkladu vybrané dílo nizozemského historika Pietra Geyla se stalo pomůckou pro oblast vytvoření představ o dřívejších okolnostech a dopadech na území celého Nizozemí. Práce je všestranně obsáhlá. Na základě pečlivého studia analýzy Geyl vyloží nizozemskou revoluci z osmdesátileté války, k jejímu počátku se kloní kolem roku 1555 (konec vlády Karel V.) a závěry klade do roku 1609, kdy bylo podepsáno dvanáctileté přímí. Neopominutelnou a velmi obsáhlou knihou od Hana van der Horsta jsou *Dějiny Nizozemska*, v níž nastínil řadu klíčových událostí a každé zvlášť věnuje náležitou pozornost, přičemž neopomíjí vlastní názor, jež podává výpravným způsobem.⁴⁵

Z českých historiků zabývajících se dějinami Nizozemí jsou především: Miroslav Hroch⁴⁶, Sylva Sklenářová⁴⁷

K pochopení umlecké společnosti 20. století a okruhu Vlastislava Zátky přispívá kniha Vincence Kramáře: *O obrazech a galeriích* z roku 1983, která hovoří o metodách dějin umění, umlecké kritice a v několika stránkách o objektivitě, pro znalectví v cíl prvního.⁴⁸

45 HORST 2002. Dílo bylo přeloženo v roce 2005 nakladatelstvím Lidové noviny. Petrou Schürovou a Janou Pellarovou, přehled byl sestaven Ivetou Coufalovou a Sylvou Hlavovou.

46 HROCH 1980. 58sq. Je literaturou napomáhající v uspořádání a přehledu chronologie historických dat Evropy.

47 SKLENÁŘOVÁ 2006. Publikace se rozšiřuje o Nizozemí velmi stručně a bez citací.

48 KRAMÁŘ 1983, 55sq.

III. Metodika / Zkoumání

Malířství je specifický obor vysokého umění. Vyžaduje vlastní metodiku zkoumání, která je založena na interdisciplinárnosti s ostatními oblastmi vysokého i užitého umění. Setkáváme se zde nejen s krajinomalbou, ale i se zátiším a dalšími žánry, tudíž je patrný přechod do příbuzných podoborů. K dispozici jsme měli hned několik materiálů k bádání z řady státních i soukromých institucí a soukromých subjektů. K primární literatuře byly k dispozici veřejné fondy Národní knihovny v Praze⁴⁹, Jihočeské vdecké knihovny v eských Budjovicích⁵⁰, knihovny Abegg-stiftung (Riggisberg)⁵¹ a knihovny Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou.⁵² Prameny archivů AJG a Národního muzea v Praze poskytly potřebné fotografie, strojopisy, korespondenci a rukopisy sbíratele, včetně pořízených fotografií malířských děl sbírky, stejně jako i rodinný archiv Zátka v Basileji.

Prospekce Archivu Národního muzea a rodiny Zátka dala vzniknout kapitolám o sbíratelství a osobnosti, stejně jako kapitolám o stycích s historií umění a charakteristice sbírky holandského a vlámského malířství Dr. Vlastislava Zátka. Archiv AJG poskytl jeho uspořádanou korespondenci.

Metodika struktury katalogových hesel byla inspirována systematikou Abegg-stiftung, která je používána výhradně na užité umění. Zároveň byla inspirována velkými českými katalogy popisujícími malířské sbírky. Abegg-stiftung logicky zpracovává strukturu slovníkového hesla. Jejich katalogy v posloupnosti uvádějí nejprve katalogové číslo, jméno autora, název díla a provenienci, poté datují sbírkový předmět a jeho označení souasně i převodní (před nákupem díla, dřívější označení jiné instituce / majitele). Taktéž uvádí umístění souasně i minulé, myšleno ve výstavních prostorách. Pochopitelně nechybí rozměry, technika, materiál a dosavadní stav díla. Následuje popis námětu (od nejzávažnějšího k nepodstatnému), signatura a komentář obsahující historii předmětu a případné paralely. Prostor pro slovo kurátora je vymezen

49 NKP poskytla především primární literaturu, katalogy k vlámskému a holandskému umění a poté staré tisky.

50 V CBVK se nacházejí především dřevěná periodika zaznamenávající dobové reakce tisku na počin Dr. Zátka a jeho sbírku.

51 Knihovna vede dlouhou řadu aukčních a sbírkových katalogů, včetně celosvětové literatury k holandskému umění. Instituce v tomto směru byla nápomocná katalogové částí v rámci propojení užitého umění s malířstvím holandských mistrů, v jejich monografických částech.

52 Knihovna uchováje především zlomek odkoupených knih fondu rodiny Zátka, katalogy sbírek a děl předních kunsthistoriků převážně z období 1. poloviny 20. století.

v poznámkách a konečně ke každému katalogovému heslu náleží výčet literatury k problematu pojednávající. Cílem tohoto snažení je vytvoření optimálního katalogového hesla, které bude sloužit nejen k popisu, ale zároveň pomůže k lepšímu porovnání sbírek.

3.1. Sbíratelství

Akvizice mnohých obrazů je založena na dlouholeté tradici znalectví. A je to tatáž tradice, která existuje i dnes, kdy byly v průběhu let vybudovány prvotní soukromé sbírky. To je důvod, proč stále existuje tak velké množství obrazů skvělých mistrů v soukromém vlastnictví dodnes.

Obrazy nizozemské malby 17. století jsou dodnes k vidění v soustředné sbírce v Národní galerii v Praze, na jejímž profilu se významně podílel Dr. Jaromír Šíp, a dnes je kolekce doplněna o soukromé sbírky, čímž tvoří jednu z nejvýraznějších ukázek holandské malířské školy.⁵³

Ze zástupů významných sbíratelů musíme vybrat arcivévodu Leopolda Viléma (1647–1656), který tvořil vlastní sbírku uměleckých děl s myšlenkou vlastnit od každého slavného holandského malíře jedno dílo ve své sbírce a jedno dílo ve sbírce císaře Ferdinanda III., jeho bratra.⁵⁴

V 18. století jsou u nás tvořeny sbírky s nizozemskou malbou ve šlechtických inventářích, ale postupně se také přesouvaly do zahraničí a díky obchodním vlivům podléhaly jisté fluktuaci. Především v druhé polovině tohoto století zaznamenáváme odliv uměleckých děl do Vídně, díky vlivu habsburské monarchie, pak méně do Drážďan. Tyto skutečnosti vedly českou šlechtu k založení Společnosti vlasteneckých přátel umění, která se vytvořila v okruhu hraběte Františka Štenberka-Manderscheida, byla založena roku 1796 a kladla si za cíl zamezit odlivu uměleckých děl ze země. Vliv napoleonských válek měl však za důsledek větší zájem širších vrstev o exponáty s vidinou dobré investice v době, která hrozila neustálými inflacemi a ovlivňovala tak životní úroveň i styl obyvatelstva.

⁵³ Slavíček 1993, 4sq.

⁵⁴ BARTILLA 2009, 16sq.

Protože obrazy starých mistrů byly poměrně populárním a vyhledávaným předmětem investic, často měnily svého majitele.⁵⁵

Z českých sbíratele lze vzpomenout na Josefa Hoseru⁵⁶, Jana Káňky. Jejich sbírky představovaly skvělou ukázkou holandské salónní malby. Koncem 19. století se v jejich sbírkách objevují sbíratele, kteří svými sbírkami byli předstoupní celé veřejnosti jako například Hugo Toman, později i jeho syn Prokop Toman a Josef Vincenc Novák, pražský podnikatel, který zahájil svou činnost v roce 1880. K jeho sbírce sepsal katalog Theodor von Frimmel v roce 1899.

Jedním z nejvýznamnějších českých přemýšlelů, mecenášů a sbíratele byl Vojtěch Lanna, narozen 29. května 1836 v Praze. Jeho sbíratelský zájem se soustředil především na sbírky 19. století užitého umění, malířství i grafiky, keramiky, skla ale také antického umění to za období padesáti let sbíratelství. Byl úzce spjat s Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze, jehož byl také spoluzakladatelem. Na konci svého života se však rozhodl své sbírky rozprodat, což se i stalo v letech 1909–1911 v aukčním domě Lepke v Berlíně.⁵⁷

Další z důležitých skutečností nastávají v letech 1918–1938. Co se týká státních sbírek zaměřených na soubory starých nizozemských mistrů, je vhodné uvést pražskou Obrazárnu, která byla zformována v roce 1936 na Státní sbírku starého umění a jejíž historie, jak ze strany akvizic i vedení, je skutečně bohatá. V této době se zvláště vyvíjelo intervencím směřujícím k jakémukoliv druhu státního monopolu sbíratelství a tím se umožnilo vymezení se mnoha soukromým a velmi kultivovaným sbíratelům, kteří své sbírky posléze ztrácejí v době 2. světové války.⁵⁸ Umělecké sbírky soukromých sbíratele byly u nás drasticky potlačovány po roce 1948.

Je vhodné uvést sbíratele jako byli: Jan Humprecht bernín (1628–1682) a Jan Hertík Nostic (1610–1683), Jan Josef Valdštejn (1684–1731) a Františka Josefa Jiřího Valdštej (1709–1771) český architekt, stavitel a mecenáš; Josef Hlávka (1831–1908), Gustav rytíř Hoschek z Mühlheimu (1847–1907), Ing. Richard Jahn (1840–1918), JUDr. Jan Kaška (1772–1865) Vojtěch rytíř Lanna (1836–1910), JUDr. Josef Morák, Josef

55 ŠÍP 1976, 7sq. Z návaznosti na založení Společnosti vlasteneckých přátel umění byla zřízena i Obrazárna, která měla sloužit hlavně studentům tehdejší umělecké akademie. Sice se omezil export vnějšího obchodu s uměleckými díly, ale majetkoprávně se zvýšil pohyb vnitřní.

56 Sbíratele a lékař, později působil jako rada císařského dvora ve Vídni. Narozen 1770 v Ploskovicích, z jehož sbírky se do dnešní NG dostalo na 253 obrazů.

57 WITTLICH A KOL. 1966, 17sqq.

58 ŠÍP 1976, 13sqq.

Vincenc Novák, JUDR. Hugo Toman(1838–1898), Max Oberländer, Rudolf Ryšavý (1876–1949), Heinrich Schicht a hrab František Josef Vrtba (1759–1830).⁵⁹

Jednou z pravd o sbíratelství je, že pro dnešek již nevíme zcela jasně, jak dalece se nám naše investice do umění vyplatí. Nesmíme však zapomínat, že pokud sbíratel činí nákupy z vidinou zisku, stává se takpekupníkem. Pokud je to investice, která jej obohatí na duchu a uhasí žízeň po viděné kráse a touhu kousek této krásy vlastnit, nemusí se obávat pocitu promarněných peněz, o čemž sám Vlastislav Zátka napsal a co je fakt platící i pro dnešní dobu:

„Kolik jsem však pak ztratil po druhé válce majetkovými dávkami a peněžními „reformami“, dnes bych ovšem ze svých obrazů, i kdybych je byl tehdy koupil, zas nic neměl, ale mohl jsem se přece z nich na kolik let těšit!“

3.2. Vlastislav Zátka a jeho sbíratelský počin

Poátky sbíratelské činnosti se datují do období po 1. světové válce.⁶⁰ Od roku 1921 se jeho zájem značně rozšiřoval zejména na staré nizozemské mistry 16. a 17. století. Sbírka se postupně rozrůstá o díla nakoupená z aukcí, od soukromých českých i zahraničních dodavatelů i uměleckých obchodů.⁶¹

„Díla starých mistrů nejen ukojují můj hlad po krásnu, ale jsou mi i jinak zdrojem mnohých radostí, kterých bych jinak nebyl poznal.“⁶²

Tato slova uvedena k úvodu knihy sepsané dr. Zátkou roce 1937 vypovídají nejen o jeho silném vztahu k umění, ale i o snaze poznání kulturních dějin a historie. Již od mládí se seznamoval s uměním malířské tvorby a postupem času se jimi i obklopoval, díky čemuž vytvořil úctyhodnou sbírku malířství holandského a vlámského, dnes spravovány v Alšově české galerii v Hluboké nad Vltavou a v Národní galerii v Praze. Ve svých vzpomínkách píše o setkání s díly největších mistrů v evropských galeriích: Brugg,

59 SLAVÍ EK 1993, 86sq.

60 Poátení sbíratelovo zaměření směřuje k dílům českých malířů jako byl například J. Preisler či V. Nechleba. Od B. Bandy, B. Kafky, M. Švabinského a V. Strettiho se v jeho sbírce objevuje soubor rodinných portrétů z období 19. a 20. století.

61 NOVÁ ENCYKLOPEDIJE ČESKÉHO VÝTVARNÉHO UMĚNÍ (DODATKY) 2006, 675sq.

62 ZÁTKA 1937, 9.

Antverpy, Louvre, Mnichov, Norimberk, Benátky i Neapol a samozřejmě Víde, kde studoval.⁶³ Ještě před studii však procestoval roku 1905 Holandsko. Doba první světové války na čas zastavila tyto podobné cesty za uměním. V této době se soustředil na samostudium svazků Dřívější malby Richarda Muthera a spis Emila Schaffera „*Die Frau in der venezianischen Malei*“.⁶⁴ Jak sám zmíní uje, rádcem v putování po cestách za teorií umění a sbírek se mu stal dr. Jaromír Peřírka, historik umění a univerzitní profesor. Mimo jiné v tuto dobu silně pocítil touhu hlouběji poznat umění Benátek a tyto snahy se mu roku 1920 naplnily v etn. zhodnocení své umělecko-historického studia v průběhu válečných let. Tady stojí za zmínku citace z jeho vlastního spisu „*Sbírka ratelovy vzpomínky*“ z let 1944:

„*Se zcela jinými o itálie stál jsem ve Frari, v sakristii před Bellinim, a říkal si, kolik z nich si Dürer pro své apoštoly vypůjčil, pak před Tizianovou Assuntou, na před vodní místo svého určení oproti p. enesenou, před Madonnou rodiny Pesaro, před všemi těmi náhroby ve Frari i v San Giovanni e Paolo, před Verocchiovým Colleoni, i Carpacciem v Akademii, před sv. Barborem Palmy Vecchia v S. maria Formosa, před Veronesy v San Sebastiano, i shlížel na celý onen zázrak na Adrii se zvonice S. Giorgio Maggiore.*“

Cesty za uměním se dále vyprofilovaly na soustředěnou oblast, tedy nejen na mistry a na které školy, ale také na umělcem méně známe, především v ohledech na vlastní sbírku.

První navštívenou oblastí, která podnícovala jeho touhu po umění a rozšířila nadále jeho rozhled byla Itálie: Benátky, Vicenza, Padova. Tato první poválečná cesta byla dle vodem dalších cest, a to v září 1920, i přes vyhlášení všeobecné stávkou, a v květnu roku 1921. Takto putoval do Toskánska a Perugia a dále do Florencie a Asissi.⁶⁵

V roce 1922 se vydal do würzburgské rezidence, aby poznal fresky Giovanni Battisty Tiepola⁶⁶, jehož byl velkým obdivovatelem a hledal jeho díla v každé obrazárně od Londýna přes Paříž, Mnichov, až po Berlín.⁶⁷

Pro ztvárnění svých uměleckých námětů bylo jak v holandské, tak i ve flámské malbě zúrovněn stejný, i obdobný motiv, opakování jednotlivých objektů nebo jejich detailů a také používání rekvizit, jak také neuniklo všímavému oku Vlastislava Zátky. Oproti si nenechává ujít poznámku například Janu Vermeerovi van Delf, jehož protizvony

63 ZÁTKA 1937, 5.

64 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 7sq.

65 Soukromý archiv rodiny Zátka, 7sq.

66 (1969–1970); Benátská škola. Žákem Gregora Lazzariniho v Benátkách, studium díla Paola Veronese.

67 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 22sq.

objektem byla známá porcelánová konvička, perský koberec a tapeta ze zlaté kůže a dodává, že na které tyto objekty se také objevují v jeho pozdějších inventářích. Obdobně se můžeme setkat u jiných mistrů a jejich obrazech se stejnými předměty.⁶⁸ Kritickým pojednáním vede i na adresu Aerta van den Neera, jehož malby mnohdy jsou si natolik podobné, že vzkvívá otázka, zdali se skutečně jedná o repliku vytvořenou z dílny mistra anebo zda ilou kopií.⁶⁹ Nenechává náhodou ani srovnání jiných z dílny svých děl, například Davida Vinckboonse, Jana Wildense nebo Philips Wouwermanse i Alberta Cuypa.⁷⁰

Všechny tyto problémy patřily k Zátkovým zálibám. Získal-li nový obraz, prvním krokem bylo studium knihovny se všemi obrazovými díly v katalogích obrazáren, výstav a dražeb. Vedle tohoto bádání doprovázela hojná korespondence s odborníky, nejčastěji se obracel na Dr. Cornelise Hofsteda de Groot⁷¹, ke kterému choval velkou důvěru, zároveň za pomocí jeho životního díla, deseti svazků *Beschreibendes kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten Holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts (1907-1928)* směřoval své dotazy na vlastníky sbírek, v jiném případě na obrazárnu, která dílo vlastnila, aby získal fotoreprodukcí jako srovnávací materiál. Informace pro další pátrání o původu obrazu, která postupně získával třeba i z novinových zpráv, v etnografii změn ve vlastnictví anebo docílené ceny z aukcí systematicky zapisoval. Tímto podobným způsobem postupoval i u sbírek soukromníků, například sbírka Ing. Ladislava Nováka⁷², který vydal katalog vlastní sbírky a také uváděl svůj názor svotových znalců starých mistrů.

Je pravdou, že na počátcích své sbíratelské činnosti Zátka nebyl tak docela ochoten se vydávat ze statisícových částek za malířské dílo, snad z obav o jejich autentičnost.

68 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 39sq. Dále se Vlastislav Zátka soustřeďuje na dílo obrazu ze své sbírky, které postupuje komparistické metodou a kritickým srovnáním takto hovoří například o dílu Jana Fyta [9], který popisuje lovecký výjev, datový k roku 1653. Totožné váčky s broky ležící u zastelených ptáků se objevují na obdobném výjevu v Louvru, . kat.: 1994 z roku 1651 a nachází i totožného psa, který vystupuje na díle ve vídeňské Albertině (. kat. 1174), datováno k roku 1652.

69 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 41sq.

70 Podrobněji k této problematice pojednává kapitola Korespondence a archivní prospekce sbírky.

71 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 47sq. (1863–1930); Nizozemský kunsthistorik sbíratel umění. Pocházel z Groningenu, druhý editel královské obrazárny Mauritshuisu. Později se stává prvním znalcem holandských starých mistrů. Nelze mu odepřít etnografické zásluhy a soustřeďuje se na zmínku i jeho polemické pojednání „Oko i chemie?“, ke kterému se poznámkou přihlásil i Dr. Karel Chytil ve článku Rození kruhu pro postavení dějin umění (1925, str. 33). Po smrti C. Hofsteda de Groot jeho sbírka, která obsahovala také kresby holandských mistrů, byla částečně odkázána jeho rodišti, částečně také prodána na aukci v Lipsku na podzim roku 1931, ze které Zátka získává kresbu Alberta Cuypa: Na pastvi [8].

72 Bývalý ministr obchodu, sbíratel umění a vlastník rozsáhlé sbírky starých mistrů. V letech 1941–1942 vedl s Vlastislavem Zátkou ilou korespondenci.

Ze svých pozdějších zkušeností zaznamenává, jak u prof. Singra spatřil dokonce i jedno dílo Rembrandta, hlavu starce, malý obraz, jež byl snad studií pro „Zuzanu v lázni“.⁷³

Nedílnou součástí sbíratelské činnosti bylo zkoumání znaleckých posudků, sledování debat a odborných expertíz, o kterých soudil, že by neměly být vydávány obchodníkem k nakupujícímu, nýbrž vydávána na žádost sbíratele ještě před nákupem díla tak, aby byla zajištěna plná záruka v rozhodné expertízy nikoliv zakoupené obchodníkem s uměleckými předpoklady. To samozřejmě ani tehdy nebylo zcela dobře proveditelné. Kritickým způsobem Zátka popisuje tuto problematiku dobrozdání k dílům, která nakupoval v zahraničí a s opatrností postupoval i k jiným praktikám, kterých by se sbíratelé měli vyvarovat i dnes. Zároveň však dodává, že tímto sbíratelům, neměli-li dle rozhodné odborníky v dané oblasti zájmu, nezbývalo nic jiného, nežli vyžádat posudky obchodníků prokazující svou aspirovanost prodávajících obrazů prostřednictvím vlastních odborníků. Za postřehy stojí připomenutí slov, pronesených při setkání se známým düsseldorfským znalcem Dr. Walterem Cohenem, který na adresu Dr. Zátky utrousil, že se „*minul svým povoláním a měl být editorem nějaké galerie starých mistrů*“, ten sám pak dodává – „*slova ta, jež i mne se zdála pravdivějšími, než pouhou zdvořilostí.*“⁷⁴

Z Archivu Národního muzea se nám dochovala sepsaná přednáška Vlastislava Zátky, kterou přednesl v Kruhu sbíratele a přátel umění v Praze přednesena tamtéž, dne 12. listopadu 1930 na téma: „*Glosy k expertním a expertízám*“. V této přednášce představuje své názory na sbíratelství, na verifikaci uměleckých malířských prací. Hovoří o stránkách pravosti děl a jejich kvalit, která pochází ze slavných sbírek a která byla již zkoumána a reprodukována v umělecko-historických publikacích. O tomto případu Zátka tvrdí, že provenience takového díla nahrazuje expertízu a to proto, poněvadž díla byla slavnými experty již probádána a snad i na jejich rady koupena. Takových u nás bude zřejmě velmi málo a cena těchto unikátních děl nedostižná. Dále v přednášce obecně rozvádí problematiku posudků a chemických rozborů, které mohou být i nemusí připuštěny, pokud chce obchodník zjistit pravost obrazu a uvádí příklady když W. Bodemu bylo vytýkáno zakoupení Flory anebo Grootovi, který prohlásil za pravý obraz Franse Halse, na což po chemickém rozboru byl uznán za padělek. Navíc je v textu vytknuto několik doporučení od Dr. Friedländera, které uvedl v dříve vydaném článku, ve kterém

73 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 81sq. U prof. Singra Zátka zaznamenal i např. Jacoba Ruisdaela z majetku Charlese Sedelmayera a byl prodán baronu Ringhofferovi za tehdejší obnos 150.000 Kč, Herculesa Segherse, Pauluse Pottera: Krávy na pastvě a také díla mistra Steena, jeden s dámou nakupující na tržišti a druhý s vyobrazením ženy za stolem s hlavou opřenou o stělu a smíjícím se mužem, taktéž sedícím za stolem v pozadí sluha přinášející nápoj ve sklenici.

74 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 93sq.

radí sbíratelům, aby a) vliší svým ošim a dkladnš obraz prohlédli, aby se „*namáhali sami se státi znalci*“, b) obraceli se na obchodníky, neekali na jejich nabídky, ale sami sledovali jejich nákupy i zkušenosti, ale i obchodní cti, c) dbali na technický stav díla, o kterém seasto v expertízách nehovoí, p esto, že od n j odvisí cena, d) hojn se stýkali se znalci ke konzultacím a k vlastnímu pouení. Tak se také uvolní pom r vzájemné ochrany, který se utvá í mezi obchodníky a tmi, kte í se od nich u í.⁷⁵

3.3. Osobnost Dra. Vlastislava Zátky

JUDr. Vlastislav Zátka se narodil 26. ervena 1887 v eských Budjovicích v dom p. 233./II., v dnešní Husov tíd . Otec, JUDr. August Zátka (1847–1935) a matka Jana, rozená Klavíková (1859–1933). V eských Budjovicích absolvoval roku 1905 eské gymnázium Jana Valeriána Jirsíka, poté studium práv na Univerzitě Karlov v Praze v letech 1905–1909, p i emž zimní semestr 1907/1908 byl poslucha em Univerzity ve Vídni. 11. ervna 1910 se stává doktorem práv. V Praze setrvává ještě dva roky ve studiu a p i praxi v rodinných závodech firmy Dr. F. Zátka Praha-Karlín. Stídav svou advokátní praxi prohluboval jak v eských Budjovicích, tak v Praze v letech 1911–1918. Od roku 1912 jsou jeho trvalým bydlišt m eské Budjovice, kde po ukon ení praxe u bývalého spole níka svého otce, Dr. Jana Bartoše, si otevírá vlastní advokátní kancelá .

Za svého života se stal jednou z nejvýznamn jších eskobudjovických osobností, p edevším za pé i a zásluhy od roku 1912. Jeho innost se hojn promítala v eském hospodá ském a kulturním život eských Budjovic. Stal se lenem správní rady eského akciového pivovaru v eských Budjovicích (1911), Továrny na železné a kovové zboží tzv. šroubárny (od r. 1902), první eskobudjovické továrny na smaltované nádoby (od roku 1913–1926) a eskobudjovické záložny, od roku 1916 a od roku 1923 i jejím starostou. Co se týká rodinného podniku Dr. F. Zátky v Praze-Karlín , od roku 1920 je Dr. Zátka místop edsedou, dále od roku 1926 se stává lenem dozor í rady Svazu založen v Praze, zde roku 1928 vstupuje i do p edstavenstva a 1931 je jmenován jejím místop edsedou. Dále je od roku 1912 jednatelem Matice školské a to až do doby jejího zrušení 1925, p edsedou okresní komise pro pé i o mládež, a to od roku 1913, v dob 1. sv tové války je p edsedou Pomocného výboru (dle vzoru eského srdce), lenem

75 ANM 2004, Inv. . 2524. a) Zátka dopl uje poznámkou o nedostatku srovnávacího materiálu a ve ejných galeriích, tudíž i možnosti osobního styku s praktickými znalci.

kuratoria eskobud jovického m stského muzea a od roku 1928 jeho p edsedou. Zárove se stal starostou nejstaršího eského spolku, eskobud jovické Besedy (založené v roce 1862) a to od roku 1937, kdy se také až do roku 1939 stává lenem eskobud jovického m stského zastupitelstva. Dále byl navržen do funkce prvního nám stka starosty, ale tento post nep ijímá. Ujímá se cíl v oblasti kulturního rozkv tu, p edevším podpory kulturních institucí: m stské knihovny, archivu a m stského muzea. Zaslужuje se nap . o opravu Samsonovy kašny, vydlážd ní nám stí dle návrhu architekta Pavla Janáka, zakoupení pozdn empírové Eggertovy vily pro zamýšlené muzeum 19. století. Jeho p i in ním byla vytvo ena nová instalace gotických sbírek m stského muzea a zásluhu nese i pro citlivé budování nové záložny, vedle které byly zachovány okolní staré budovy a také byl interesován ve výstavb moderní divadelní budovy. Tyto pozice mu dovolovaly, aby se mimo jiné angažoval i v oblasti sociální, nap . podporou ve ejné nemocnice.

Politicky se Vlastislav Zátka se neprosazoval. Po p evratu roku 1918, kdy eské Bud jovice nebyly ani m stem menšinovým, vždy zd raz oval pot ebu národní jednoty. Byl spíše zastáncem sociáln konzervativn jšího p ístupu. Lp l na svobod p esv d ení a osobní nezávislosti a z toho d vodu nikdy nevstoupil do diplomatických služeb, ani nebyl zastáncem politických stran, které by mohly narušit jeho svobodný postoj k tehdejšímu okolnostem.

K jeho kulturním i hospodá ským po in m se adil zájem o um ní, p edevším malba starých mistr . O Vlastislavovi Zátkovi, jako o sb rateli výtvarných d l, sv d í nejen obsáhlá soukromá sbírka a specializovaná knihovna, která obsahuje katalogy výstav, odborné spisy, ale i ilá korespondence se zahrani ními galeriemi a v neposlední ad ve ejná pé e zvlášt o sbírky tehdejšího m stského muzea, v n mž byl od roku 1928 p edsedou správního výboru.

Dne 1. zá í 1939 byl zat en a dopraven do Lince, kde m l být p edur en pro deportaci do koncentra ního tábora v Buchenwaldu. P esto, že jej propustili, po 6. únoru 1942, kdy se uskute nila domovní prohlídka, byl jeho veškerý majetek 8. dubna 1942 prohlášen za majetek n mecké íše z d vodu jeho nep átelského smýšlení v i n mecké íši. Sou asn byl na en, že zcela vstoupil do šlép jí svého otce, a tak byl i zbaven veškerých svých dosavadních funkcí, které dosud zastával v život jak společném, tak hospodá ském. Po vyhošt ní se Vlastislav Zátka uchyluje do Prahy, kde nachází úto išt u sestry Olgy Balšánkové, zde byl inný v advokátní kancelá i Dr. Josefa Moráka až do konce války roku 1945.

Po p evratu se na podzim roku 1946 mohl op t navrátit do svých d ív jších funkcí v eských Bud jovicích. Malá ást zkonfiskovaného majetku byla rodin Zátk navracena, ale po roce 1948 byla znárodn na.⁷⁶ Po únorovém p evratu roku 1948 již nebyl p ipušt n k vykonávání advokátní praxe⁷⁷ a roku 1949 byl nucen opustit eské Bud jovice a p esídlit do Libni e u eských Bud jovic, kde m la rodina zázemí. Jeho horlivost pro d jiny um ní a pro nizozemské staré mistry mu bylo út chou v t žkých dobách o emž sv d í jeho cenná sbírka. Zabýval se také rodopisnými studiemi, které sepsal v rodinných pam tech a zachované listinné památky odborn zinventarizoval jako rodinný archiv.

Žil v manželství s Ludmilou, nejstarší dcerou universitního profesora MUDr. Františka Mareše, známého fyziologa a eského filosofa, rektora Karlovy Univerzity v Praze (1913/1914 a 1920/1921). Jejich potomci, Hana (1928–1941) a August (*14. zá í 1929).⁷⁸ Dr. Vlastislav Zátka zem el v roce 1964.

O sb ratelské osobnosti Dr. Vlastislava Zátky mimo jiné vypovídá n kolik okolností sepsaných samotným sb ratelem: Dr. Cornelise Hofsteda de Groota, který také vlastnil adu obraz holandských mistr ve svém sídle Lange Vorhout v Haagu, získal nákupem v Innsbrucku dílo Herculesa Segherse vydávané jako dílo Josse de Mompera. K tomuto Zátka sám poznamenává, že se jednalo o zna ný zisk, zaplatil-li za obraz Herculesa Segherse cenu obrazu Josse de Mompera. Klade si otázku, sm l-li kupující ml et, i byl-li povinen, jako znalec, oznámit prodávajícímu, že autorem plátna je autor daleko vzácn jší a cenn jší. Dále píše: „ *eho by vyžadovala estnost, lze, tuším snadno rozpoznat a již Cicero ve svém spisu “De officiis“ uvádí, že žádné dílo není prosp šné, není-li sou asn i estné.*“

Pozd ji se záliba v um ní za ala promítat i do soukromého života. O váno ních svátcích v kruhu rodiny a p átel po ádal besedy nad obrazy své sbírky starých mistr , kterých byl ú asten i jeho syn, dnes i s rodinou žijící v Basileji, RNDr. August Zátka.⁷⁹

Z ve ejné innosti Dr. Vlastislava Zátky lze ješt p ipomenout p sobnost ve výboru tzv. Kuratoria eskobud jovického muzea. Zde se velkým podílem zasadil o dnes známou jiho eskou gotiku a již na po átku, v dob První republiky byl p ijat v decký program, který zahájil soustavný sb r a nákupy t chto gotických jiho eských plastik i obraz . asto

76 Podnik Dr. F. Zátky byl nejprve za azen pod národní správu a znárodn n, lesní statek Libni , který byl navrácen až roku 1946, byl znárodn n roku 1948.

77 Pro tuto persekuci byl udán d vod, že Dr. Zátka „neprojevil kladný pom r k lidov demokratickému režimu a že jej u n ho nelze o ekávat“.

78 ANM, Inv. . 2511, Životopis Dra. Vlastislava Zátky, 1sq.

79 Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 100sq.

nevhodně uložené památky byly shromážděny, katalogizovány a nakonec i vystaveny za podpory Výtvarného odboru Umělecké besedy v Praze. Dr. Vlastislav Zátka k této výstavě podal informaci o vývoji Muzejského muzea v českých Budějovicích.⁸⁰ Sběrka jihočeské gotiky byla převedena z tehdejšího Muzejského muzea v českých Budějovicích do AJG, kde je dodnes prezentována.⁸¹

3.4. Styky s historií umění

K podobě umělecké sbírky přispíval v době jejího vzniku okruh odborníků, jednak českých, více pak zahraničních, se kterými se sbíratel setkával. K tomu přispívá několik zásadních okolností sloužících k vytvoření sbíratelského vkusu. Zásluhu nese především kvalitní komunikace se zahraničními odborníky, sbírateli a obchodníky.

Nejvýraznější podpory se mu zpočátku dostává od P. Tomana a Dr. K. B. Palckovského. Při organizování prvních akvizic dochází k častým konzultacím s J. Peříkou, s nímž se seznámil v roce 1910 a který mu, jako tehdejší knihovník Umělecko-průmyslového muzea doporučil literaturu.⁸² Později s Hofstedem de Grootem z Haagu⁸³, Hermannem Vossem z Berlína a Walterem Cohenem z Düsseldorfu.⁸⁴

V intencích nejbližších okruhů odborníků na staré umění a historiků obecně se Dr. Vlastislav Zátka vyjadřuje poměrně se zklamáním ve smyslu nevelkého zájmu o jeho vlastní sbírku, která, podle jeho slov *mohla budít nedvěru a mohla se snad šířit u řady českých kunsthistoriků*. Z těch, kteří však dovedli kvalitu obraz ocenit byl například Dr. Pavel Janák, také prof. Dr. Antonín Matějka vnučující sbírce zvláštní pozornost a obzvláště zřejmě roku 1935 prostředkovává setkání s Ing. Václavem Buttou, pražským sbíratelem, kterému byl rádcem a který představuje toho roku Dr. Waltera Cohena, předního znalce z Düsseldorfu.⁸⁵ Mimo prof. Patzelta, který sbírku často navštěvoval, byla roku 1937 navštívena odborníky: Dr. Pochem, Dr. Stefanem, Dr. Wirthem a s nimiž byly ústníky

80 ANM, Inv. . 2554, Novinové stránky 1935–36.

81 Dle výpovědi RNDr. Augusta Zátky. V Basileji, dne 7. května 2013

82 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 112sq.

83 Od něj získával několik dopisů s dobrozdáním, ale nikdy se osobně nesetkali. De Groot byl svtov uznávaným odborníkem a jeho přítomnost byla téměř oficiálním expertem staroholandských mistrů po jeho smrti přebírá snad utrechtský Vogelsang. Zmín no: ZÁTKA 1944, 112sq.

84 NOVÁ ENCYKLOPEDIJE ČESKÉHO VÝTVARNÉHO UMĚNÍ (DODATKY) 2006, 675sq.

85 W. Cohen navštívil Dr. Zátka, aby podrobněji shlédl dílo Cornelise Massyse a již tehdy projevil obdiv ke sbírce vytvořené během tří let.

bud jovického muzejního sjezdu, mezi které patřili například doc. Dr. Guth, editel Národního zemského muzea, Dr. Herain, editel Umleckoprávního muzea, Pochobradský z Chrudimi a Dr. Kuthan ze Zemského muzea v Brně. Českých Budjovic nevyvstal žádný zájem o díla ani z předložených návštěv, kteří je shlédli. Kdo projevil snad nejvyšší zájem o sbírku, byl Dr. Josef B. Foerster⁸⁶ a jiní především zahraniční odborníci. Na podzim roku 1937 Zátka naposledy zavítal v doprovodu s Dr. Matoušem a Denksteinem do Vídně za účelem návštěvy Dr. Roberta Eigenbergera⁸⁷, kde se také náhodně setkává s Maxem Jacobem Friedländerem. I když se jednalo o letmé dvojí setkání, je zřejmé, že se seznámil z jeho předložením a skrze literaturu.⁸⁸ Nedlouho poté shlédl sbírku i P. de Boer a k překvapení vlastníka díla se z pohledem identifikoval s autorem.⁸⁹ V říjnu roku 1925 se V. Z., jak píše ve svých vzpomínkách, náhodně potkává s Wilhelmem van Bode v Kaiser Friedrichsmuseum v Berlíně. Nejzajímavějším setkáním však byla již zmíněná návštěva Dr. Eigenbergera, se kterým byl již ve dřívějších písemných stycích.⁹⁰ Skrze Dr. Prokopa Tomana⁹¹ je v korespondenčním kontaktu i s Dr. Abrahamem Brediusem, žijícím v Monaku, který svého času také napomáhal při katalogizaci pražské obrazárny.⁹² Po smrti se jeho okruh rozšířil o kontakt s Dr. Heindrichem Leporinim a Dr. Ottou Beneschem

86 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 95sq. Bývalý prezident Akademie výtvarných umění a hudební skladatel sbírku poprvé navštívil v lednu roku 1940.

87 Vedl k vidění skou galerii Akademie výtvarných umění restaurátorských dílen, které byly schopny restaurovat vše kromě kovů. Robert Eigenberger pocházel z pražské mecké rodiny a byl kolegou Dr. Jaromíra Peřínky, se kterým studoval ve Vídni a poté se stali i kolegy v Zentralkommission für Denkmalpflege, založené Dr. Maxem Dvořákem, jejich učitelem. Mimo jiné, bratr Ernst Eingenberger, jenž byl docentem na mecké technické fakultě, byl stejně jako R. Eingenberger restaurátorem. Taktéž byl poskytovatelem dobrozdání k dílům sbírky Vlastislava Zátky, například J. Mompera a D. Tinierse.

88 Ke srovnání: ANM 2004, Inv. č. 2524. KROUPA 2010, 171sq. Co se týká sbíratelského postoje Vlastislava Zátky, prosazuje znaleckou intuici, tedy důležitost „prvního dojmu“ za pomoci v domostí a talentu. Stejně tak M. J. Friedländer tvrdí, že není dobré si vytvořit domněnku, ani diletantské přesvědčení, nýbrž znalecký experiment, který je nutno dále verifikovat.

89 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 99sq.

90 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 103sq. Při osobním jednání Dr. Eigenberger sdělil sbírateli své názory v oblasti umění a restaurování. Zásadně nedoporučil obnovu obrazů ponecháním bílých míst, která ruší celkový dojem výtvarného, což vytýkal především u vyvinutého umění. Dále nedoporučil užívání alkoholu při čištění uměleckých děl a parketování obrazů, především těch, která jsou malována na mramrovém podkladu. Zcela zákazonosným pro malbu označil copaivabalsam, který se užíval v té době již po padesát let a dílo tímto například restaurované, časem podléhá zničení. Sám Eigenberger prošel sádkou významných restaurátorských dílen, započal však vlastní metodou studia biochemie, biologie dřeva, barev, pryskyřic a laků i jejich starých receptů.

91 Otec Hugo Toman (1838–1898) byl nejen pražským advokátem, ale i historikem, jež v roce 1898 vydává studii o Husitském válečnictví za doby Žižkovy a Prokopovy.

92 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 106sq. členem Vlasteneckých přátel umění. Sbíratel, který do své vlasti po zdanění přijížděl do haagského domu, upraveného ve veřejné muzeum, přičemž jeho sbírky užitého umění, delftského porcelánu a stříbra pochází ze 17. století a jsou rodinným dědictvím.

z vídeňské Albertiny a to díky holandským kresbám, které byly Dr. Leporinimu zaslány k posouzení.⁹³

Z italských odborníků se Zátka osobně seznámil s Ginem Fogolarim, benátským soprintendentem all'Arte medioevale e moderna, jež v květnu 1925 navštívil v jeho úadovně dóžecího paláce. Dále si dopisoval s profesorem padovské univerzity, s Giuseppem Fioccem.⁹⁴

Obecný zájem o sbírku vznikl paradoxně až po jejím zániku, i když ji po druhé světové válce navštívilo velmi málo zájemců. Ještě předtím se však se sbírkou seznámil i prof. Josef Cibulka, následně ředitel Národní galerie v Praze po Vincenci Kramáři. Dr. Zátka se pak ještě sešel s prof. Matyjkem, a to v roce 1935 při jeho osobní návštěvě, na kterou odvětil dopisem, ve kterém píše: „*Jako historik vidím rád, že i tu jste vzorem všem vážným sbíratelům, již sbírají s pocitem mravní odpovědnosti k národu a jeho kultuře*“⁹⁵ U předních znalců, jako byli Wilhelm von Bode, Abraham Bredius, Willem Martin, Theodor von Frimmel a Cornelius Hofstede de Groot je otázkou, do jaké míry mohli o sbírce Vlastislava Zátky povědomí. Jisté však je, že sbírky pražské znali, především díla Obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění dříve umístěné v dnešním Rudolfinu.⁹⁶

3.5. Charakteristika a historie sbírky Dr. Vlastislava Zátky

Zájem Dra. Vlastislava Zátky o výtvarné umění se odráží v adopoizovaných malířských dílech. Sbíratelství se mu stalo zálibou a nejvyšším jeho potěšením. Pátral po osudech obrazů, které získával a to po stránce slohové i autorské.

Za počátek utváření sbírky⁹⁷ výhradně z děl starých mistrů, počinaje nákupem prvního obrazu, jenž vstoupil do majetku sbírky Vlastislava Zátky roku 1921, byla olejomalba Petra Brandla. V roce 1926 následoval další obraz vyobrazující proroka.⁹⁸

93 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 114a)sq. Zátka dodává, že se s Dr. Leporinim a Dr. Beneschem setkává ve Vídni roku 1929, tehdy také Leporiny zpracovával posudky pro vídeňské Dorotheum.

94 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 112sq.

95 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 101sq. MUDr. Jiří Došel, sbíratel a Berta Bílková, dcera sochaře Bílka.

96 ŠÍP 1976, 15sq.

97 Počinaje od malířských děl na dřevěném plátně, miniatur a kreseb, soch i předmetů z adumleckých emesel.

98 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 21sq. rozměry 50x46,5cm. Tento obraz se dostal do Zátkových rukou prostřednictvím obchodníka s hudebními nástroji zv. Douša, který jej prve v roce 1925 vydával za dílo slavného Michelangela Merisiho, zv. Caravaggio za vysokou cenu ve stavu volajícím po restaurování. O rok později obraz zakoupil za příznivější finanční obnos a obraz okamžitě

Výhradním distributorem se stává v tomto období Rudolf Ryšavý, se kterým byl seznámen prost ednictvím Dr. B etislava Palkovského⁹⁹. Práv skrze Rudolfa Ryšavého, známého obchodníka s um ním získává v zá í roku 1924 dílo snad z rané tvorby Giovanniho Battisty Tiepola, rozm rné plátno Svatá Anna vyu uje Pannu Marii ve tení¹⁰⁰. Není z ejmé, zdali se jedná o oltá ní obraz z ruky samotného mistra anebo o áste nou repliku oltá ního obrazu z kostela Santa Maria della Fava v Benátkách¹⁰¹, jak uvádí Dr. Rudolf Ryšavý¹⁰². Nemén d ležitou postavou, která ovlivnila sbírku Vlastislava Zátky je osobnost Dr. Prokopa Tomana¹⁰³. Jeho prost ednictvím získal adu obraz významných autor : Pietra Coddeho, monografistu J. G. L., Adriaena Ostade.¹⁰⁴

Snad nejd ležit jším obchodním pramenem a pozd ji i výhradním dodavatelem malí ských d l flámské a holandské produkce 17. století, se stal od roku 1927 prof. Julius Singer¹⁰⁵. Díky tomuto muži se V. Z. dostává ke sbírce Artura Maiera, sb ratele, jehož obrazy, které vlastnil, se po aly roku 1934 rozprodávat. V tomto roce se do vlastnictví Vlastislava Zátky dostává malba slavného Cornelise Massyse a Jana van Goyena.

První zve ejn ní sbírky se uskute nilo v roce 1936 v nov zbudované eskobud jovické záložn . Výhradním restaurátorem pro sbírku Vlastislava Zátky byl Bohuslav Slánský.¹⁰⁶

V pojetí holandských mistr si sám sb ratel nejvíc cenil obraz vytvo ených rukou Abrahama Beyerena, Aerta van der Neera, Philippa Wouwermanse, Willema van de Velde, z Flám pak Davida Tenierse, Jana Siberechtse a Jana Fyta.

nechává restaurovat. I když d v ra v autentí nost díla z ruky italského naturalisty byla mizivá, nebyla vylou ena možnost autorství Petra Brandla, který se také nechává ovlivnit díly Caravaggia, avšak doktor V. V. Štech tento obraz p ípsal F. X. Palkovi.

99 <http://aleph.nkp.cz/F>, vyhledáno 18. 5. 2013. (1888–1978) ; advokát, dramatik, politický publicista, autor spis o výtvarném um ní.

100 Jak zmi uje Zátka ve „Sb ratelových vzpomínkách“ z roku 1944, o obraz byl velký zájem. Za podpory

101 ZÁTKA 1937, 6sq. Obraz pochází ze sbírek ma arského šlechtice a sb ratele um ní Jánoše Pálffyho ze zámku Králové na Slovensku. Celá sbírka byla zakoupena pražským konsorciem práv v ele Rudolfa Ryšavého. Dále z téže sbírky Vlastislav Zátka zakoupil Madonnu sienské školy a Podobiznu dámy.

102 <http://aleph.nkp.cz/F>, vyhledáno 18. 5. 2013. (1876–1949) ; nakladatel a sb ratel starého um ní, aktivní v oboru sportu a výtvarného um ní.

103 <http://aleph.nkp.cz/F>, vyhledáno 18. 5. 2013. (1872–1955) ; soudní ú edník, básník, autor publikací oblasti výtvarného um ní, p ekladatel do francouzského jazyka a d dic známého sb ratele Hugona Tomana.

104 ZÁTKA 1937, 7sq. Vyprázdn ný džbán od Adriaena Ostade: dílo pochází z majetku Dra. Engelbrechta, který jej koupil na dražb sbírky znalce holandského malí ství Wenera Dahla.

105 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 76sq. Na Dr. J. Singra získává Vlastislav Zátka kontakt skrze svého p ítele Dr. Viktora íhu, kterým byl upozorn n na kvality tohoto absolventa víde ské um lecko-pr myslové školy, který ovládal techniku malby a asto jezdil za svými nákupními prameny do N mecka, Holandska, Francie i Anglie. Na t chto cestách byl informován o každé významn jší aukci, kterých se asto sám ú astnil. Nakupovaná díla nechával posuzovat u známých znalc , p edevším u Cornelise Hofstede de Grooota. P esto že nebyl v eskoslovensku velmi znám, p ece jen Vincenc Kramá i Dr. Eigenberger o n m soudili velmi kladn .

106 NOVÁ ENCYKLOPEDI ESKÉHO VÝTVARNÉHO UM NÍ (DODATKY) 2006, 675sq.

Verifikovat a studovat svá díla bylo nezanedbatelnou prioritou, které Vlastislav Zátka v noval náležitou pozornost, což dosv d uje pozoruhodná korespondence v etn její dokumentace, nemén pozornosti pak v noval sm rem k odborník m v dané problematice p edevším v zahrani í.¹⁰⁷

Prvním holandským malí ským plátnem zakoupeným v roce 1927, bylo dílo s názvem Hrá i v triktrak, ze sbírky Dr. Prokopa Tomana, jehož autorství je p ipisováno Pietru Coddemu. O n co pozd ji byl obraz zaslán do Haagu k expertíze Cornelise Hofstede de Groota.¹⁰⁸ Obchody s díly získanými v dob po átcích sb ratelovy innosti zprvu probíhaly formou sm nného obchodu až do doby pozd jší, kdy se v jeho majetku nacházely již kvalitn jší kusy, s nimiž se sám necht l lou it. asem se sbírka rozr stala a v kruzích zahrani ních znale a odborník se stávala znám jší do té míry, že ji dokonce roku 1937 navštívil P. de Boer, majitel dodnes známého amsterdamského obchodu s um ním.¹⁰⁹ Nejen že od n j Vlastislav Zátka pr b žn získává katalogy, téhož roku od n j získává dílo Davida Vickeboonse, Rozdávání chleb u kláštera a v roce 1941 dílo Podobizna muže od utrechtského malí e Pauluse Moreelse.

Sbírka starých holandských mistr byla roku 1942 zabavena a prohlášena za majetek Velkon mecké íše. Byla vystavena v bývalé Moderní galerii u Královské Obory v dob od prosince 1942 do února 1943 jako „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, dnešní Národní galerie v Praze. Ze slov RNDr. Augusta Zátky víme, že zhruba polovina díl byla za p isp ní prof. Cibulky, tehdejšího editela galerie, uchována v Praze, zbytek, obraz p evážn eských mistr , byl ztracen. Podstatné je íct, že výstava byla prodejní.¹¹⁰ Dnes již víme, že se jednalo jak o moderní obrazy, tak i staré mistry. Ze sbírky vlámského a holandského malí ství se jednalo o díla mistr Thomase Wycka, Lucase Gassela, Foelofa de Vriese, Pietra Coddeho, Franse van Mierise a Adama Pynackera.¹¹¹ V dob druhé sv tové války nebylo Vlastislavu Zátkovi umožn no po zabaveném majetku pátrat. Po válce za al pátrat prost ednictvím spojenecké komise, která se m la zasadit o nalezení a navrácení díl. Ze strany V. Z. byly p edloženy seznamy v anglickém, francouzském i ruském jazyce. Jediný obraz který se však navrátil je dílo autora Lucase Gassela „Krajina

107 ZÁTKA 1937, 7sq.

108 Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 36sq. Ten dílo zhodnotil jako pravé a pozd ji listem p ipomíná slohovou p íbuznost „osmihranného obrázku“ z královské galerie v Mauritshuisu.

109 Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 96sq. Firma byla založena roku 1922.

110 ANM, Inv. . 2511, Životopis Dra. Vlastislava Zátky, 4sq. Z knihovny, která ítala na 1600 svazk se dochovala pouhá ást, cca 200 knih. Zbytek byl zni en ve stoup anebo zavle en. Dnes je v AJG umíst no 68 knižních svazk , která jej odkoupila v roce 1980.

111 ANM, Inv. . 2511, Životopis Dra. Vlastislava Zátky, 4sq.

s Kristem a dvěma u edníky na cest do Emauz“.¹¹² Torzo sbírky bylo navraceno zp t roku 1946 s odvoláním na Zákon . 128/1946 Sb. ze dne 16. kv tna 1946 o neplatnosti n kterých majetkov -právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásah do majetku vzházejících.¹¹³ Tehdy všechny obrazy uvedené v katalogu Sbírká Dra Vlastislava Zátky, krom t ch, které p išly v roce 1960 do AJG, se nevrátily.

Nap . dílo Monogramisty J. G. L. s názvem „Dv vále né lodi a jachta na klidném mo í“ bylo v roce 1943 vystaveno u pražské n mecké firmy André. Dalším byl obraz Roelofa van Vriese, Krajina s ekou, který byl nabízen v katalogu berlínského obchodu.¹¹⁴

Druhé zabavení sbírky nastalo v roce 1960,¹¹⁵ kdy byla prohlášena za p edm t trestného ínu a na základ rozhodnutí trestní komise rady KNV v eských Bud jovicích ze dne 28. dubna 1960 kompletn p evezena do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou. Díla byla znova navracena až 16. zá í. 1992 ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci .j. 103/92.¹¹⁶ Stát tímto ve snaze napravit n které následky majetkových k ivd, k nimž došlo v dob mezi léty 1948–1989, se na tomto zákon usnesl a po dohod s dnes již bývalým editelém PhDr. Hynkem Rulíškem, jsou díla ze sbírky Vlastislava Zátky op t v majetku právoplatných d dic , tj. RNDr. Augusta Zátky, žijícího v Basileji. ada d l byla ponechána v AJG jako dlouhodobá záp j ka a dodnes jsou k vid ní ve stálé expozici AJG.

3.6. Korespondence a archivní prospekce sbírky

Z celé poz stalosti vedle knihovny a malí ských d l, bust a jiných p edm t se dochovala korespondence, zachycující neúnavnou ínnost Dr. Vlastislava Zátky v okruhu oslovovaných zahrani ních znalc , dnes uložena v AJG. Tato korespondence byla Alšovou jiho eskou galerií v Hluboké nad Vltavou zakoupena tehdejším editelém PhDr. Rulíškem v roce 1980 z poz stalosti rodiny Vlastislava Zátky.¹¹⁷

112 Z výpov di Augusta Zátky. Potvrzeno emailem 26. listopadu 2013.

113 JECH/KAPLAN 2002, 216sq. Z výpov di RNDr. Augusta Zátky byla díla navracena z podn tu ministra Jaroslava Stránského.

114 Z výpov di Augusta Zátky. Potvrzeno emailem 26. listopadu 2013.

115 Výjimkou byl obraz Willema van de Velde, který Vlastislav Zátka daroval svému synovi RNDr. Augustovi Zátkovi k svatb v r.1953.

116 Archiv AJG.

117 Archiv AJG. Email M. Mina ík (knihovník AJG) 28. 11. 2013.

Vlastislav Zátka nechává obrazy sbírky analyzovat na základě fotografií a katalog nejvíce u Hofsteda de Groota.¹¹⁸

Kat. .1 *Claes (Nicolaes) Berchem*

K dílu se v archivu AJG objevují doklady o korespondenci s firmou C.G.Börner ze 7. listopadu 1938 a jejich odpovědi, opis Catalogue Raisonné a Corn. Hofstede de Groot, Beschreib. und krit. Verzeichnis.

Kat. .2 *Abraham van Beyeren*

Složka k mistrovi obsahuje výpis tištěného katalogu, rukopisné dobrozdání Dr. Corn. Hofstede de Groota . 5137 z dubna 1929 (anglicky) [3], dopis doc. Dr. Ernsta Eigenbergera v Praze z 18. ledna 1937 s úkolem za restaurování laku obrazu, dále výpis z Thieme-Becker, Künstlerlexikon, III z roku 1909 /Beyeren Abraham/ str. 570, fotografie z knihy Dr. H. E. van Geldera, W. C. Heda, A. van Beyeren, W. Kalf a zpráva prof. Karla Macháka.

Kat. .4 *Bartolomeus Breenbergh*

Z korespondence je zde dobrozdání Dr. Wilhelma van Bode datované ke dni 2. listopadu 1928 v Berlíně z Kaiser Friedrich Museum, fotografie obrazu a dobrozdání Corn. Hofstede de Groota, . 4992 z března 1929.

Kat. .6 *Pieter Claesz*

Ve složce se nachází černobílá fotografie s textem dobrozdání Wilhelma Bodeho [4] a výpisky Vlastislava Zátky: z katalogu W.v. Bode. *Stud. Ae Gesch. (neúplně)* holl. 1883. 224–227

Kat. .7 *Pieter Codde*

Dokumentace k obrazu P. Coddeho obsahuje výpis z tištěného katalogu, dopis Dr. Prokopa Tomana z 26. října 1927, fotografie díla P. C. z Mauritshuisu v Haagu: .kat.445, dále dobrozdání Corn. Hofstede de Groota z května 1928 (. 4257), dopis Corn. Hofstede de Groota z 25. května 1928 a ještě jeden dopis z Mauritshuisu z dubna 1934.

¹¹⁸ Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 112sq.

Kat. .8 Aelbert Cuyp

Obsahuje dopis C. G. Boerera z Lipska ze dne 30. listopadu 1931 s výpisy z výstavních katalogů, výpisy z *Weltkunst* z 8. listopadu 1931 a 15. listopadu 1931 o aukci kreseb Hofstede de Groota. Dalším výpisem katalogu je text Erhard Göpel: *Der Sammler Hofstede de Groot z Kunst ind Künstler* z února 1931. Dále se zde nachází výpis ze Hofstede de Groot *Verzeichnis II.* . 206 o obraze v londýnské National Gallery.

Kat. .9 Jan Fyt

Složka s korespondencí a poznámkami k dílu Jana Fyta skrývá fotografie obrazu s dobrozdáním Dr. W. Martinam jeho opis z 23. září 1930 a dopis Dr. Martinovi z 1. ledna 1930. Dále posudek V. Pucherny k vyjádření W. Marina u 23. října 1930, protisk dopisu Karlu Neubertovi z 8. listopadu 1938 se zasláním fotografie obrazu Jana Fyta a fotografie J. F. ze Státní galerie ve Vídni, z akademie výtvarných umění a z Liechtensteinské galerie.

Kat. .10 Lucas Gassel

Zde se nachází k dílu *Krajina s Kristem a dvěma u edníky na cest do Emauz* jeho negativ, fotografie s dobrozdáním Maxw J. Friedländera z 6. října 1937 a fotografie obrazu Lucase Gassela *Noli me tangere* ze sbírky Ing. Václava Butty v . jeho dopisu z 23. září 1940 a 3. října 1940. Složka navíc obsahuje výpis katalogu Hofstede de Groota: *Holländische Maler, VII.* . 4. a opis výmru ministerstva financí z 5. listopadu 1947 o výtvoření obrazu Lucase Gassela z národní správy a jeho navrácení Dr. Vlastislavu Zátkovi.

Kat. .11/ 12/ 13 Jan van Goyen

V archivu korespondence můžeme najít doklad o dobrozdání od Maxe J. Friedländera ze 3. října roku 1930 včetně fotografie díla, dva opisy prof. Julia Singera z 27. května 1931 o dohodě ke koupi obrazu „*Za humny*“, dále dobrozdání Maxe J. Friedländera z 1. listopadu 1932 k dílu „*Plachetka v tiché zátocce*“, opis nálepky na tomto obraze (výpis z aukčního katalogu) a černobílá fotografie obrazu „*Krajina s ekou a mlýnem*“. Dále dopis prof. Singera ze 14. prosince 1937 (včetně její odpovědi ze dne 30. července 1938) s výpisem katalogu Mensing, výstavy u Fred. Muller&Co. v Amsterdamu z roku 1906 a dopis adresovaný firmě Fredeik Muller&Cie v Amsterdamu ze dne 27. července 1938. Ve složce se nachází i lístek Dr. H. Leporiniho z 18. ledna 1939 a 20. ledna 1939.

Kat. .14 Claesz Willem Heda

V dokumentaci V. Z. k obrazu *Zátiší s mušlemi a nauilem* nelezeme ernobílou fotografií tohoto díla s dobrozdáním M. J. Friedländera z 9. května 1930, výpis aukčního katalogu: J. L. Menke-Antwerpen 1904 z Bruselu. (H. Renner, Hamburg), výstavního katalogu Gostikker 1933 z Amsterdamu, katalogu z téhož roku z Boymans Museum Rotterdam (Oude Kunst). Dále se zde objevuje reprodukce titulního listu spisu Dr. H. E. van Geldera: W. C. Heda, A. van Beyeren, W. Kalf, označení mušlí obrazu W. C. Hedy z časopisu Geographic magazin a dopis editelů uměleckého muzea v Praze, Dr. Karla Heraina z 11. ledna 1940, který uvádí podrobnou zprávu o podobizně W. Hedy malované Jacobem Brayem s konceptem odpovědi na Zátka v dopise ze dne 13. ledna 1940.

Kat. .15 Abraham Hondius

V zápisech ve složce je uložen výpis z Wurzbachova Künstlerlexikonu, dvě fotografie díla A. H.: *Love tří psi s volavkou ve zíceninách* a dopis Dr. Irene Kunze (Kaiser Friedrichmuseum v Berlíně) ze 12. únova 1933 se seznamem z Woermannova aukčního katalogu sbírky Konsul Weber v Hamburku a dopis Kaiser-Friedrich –musea v Berlíně ze dne 12. únova 1933 s výpisem katalogu sbírky Weber, Hamburg, o Hondiusově obrazu *Love tří psi a volavka ve zíceninách*.

Kat. .17 Pieter Pietersz Lastman

Z korespondence k ilustracím jsou v archivu AJG uloženy dopisy firmy R. W. de Vries v Amsterdamu adresované Dr. A. Brediusovi s dotazem na jeho názor a s jeho odpovědí, dopis Dr. H. Leporiniho z 12. května 1929 a 22. května 1929. Ve spisu Dr. Leporiniho je uložena korespondence vedená s firmou Holstein&Puppel v Berlíně z roku 1927, pak korespondence vedená Dr. H. Leporinim [16]. Dále dopisy vedené s Muzeem "Het Princessehof" v Leeuwardenu v roce 1959–60. Nakonec se zde nachází výpis ze článku prof. Dr. Karla Chytila „Ze studijní cesty po Holandsku a Belgii v roce 1925 uveřejněné v Ročníce Kruhu pro pěstování dějin umění za rok 1925 (str.33).

Kat. .18 Gijsbrecht Lytens

Ve složce označené heslem „Mistr zimních krají“ jsou uloženy: výpis hesla Meister der Winterlandschften z Thieme-Beckerova slovníku výtvarných umělců. Šrafovaný lístek znaky vyražené na rubu obrazu, negativ a kopie obrazu, reprodukce obrazu uveřejněná v časopisu Das Reich ze 14. ledna 1945. Korespondence vedená v roce 1952 s Muzeem

výtvarných umění v Bruselu, s Herzog Anton-Ulrichem z muzea v Brunšviku v roce 1955. V ní fotografie brunšvíckého obrau Gynsbrechta Lytense a vedená korespondence z roku 1961 s umělecko-historickým muzeem ve Vídni.

Kat. .21 *Jan Miense Molenaer*

K obrazu J.M. Moleneara „*V kr m*“ byl uchován výpis tištěného katalogu, fotografie obrazu s dobrozdáním Dr. Gratamy, editel Fransa Halsova muzea v Haarlemu z 10. února 1931 a jeho dopis z 27. února 1931 s potvrzením pravosti signatury.

Kat. .22 *Joos de Momper*

Složka obsahuje fotografie obrazu s dobrozdáním Dr. Roberta Eigenbergera z února 1934, kterou nežádá honorovat.¹¹⁹

Kat. .23 *Monogramista J. G. L.*

V korespondenci nalezneme dopisy Dr. Prokopa Tomana z 3. července 1930 o koupi obrazu, výpis aukčního katalogu z Nagler: Monogramisten (str. 949) a výpis katalogu Straatsgalerie zu Stuttgart z roku 1931. Dále je zde koncept dopisu Stuttgartské galerie z listopadu 1930, odpověď této galerie ze 17. listopadu 1930 a koncept odpovědi V. Z. z 26. listopadu 1930 a nadále pokračující korespondence z 8. 1., 26. 1. a 5. 5. 1931 (poslední dopis přichází s obkreslenou signaturou). Dále dopis Frhr. von Senden Bibrandat. Obernigh Kr. Trebnitz z 31. října 1932 a další z 6. prosince 1932 s konceptem odpovědi.

Kat. .25 *Aert van der Neer*

O díle P. M. je ze Zátkovy pozůstalosti vedena fotografie obrazu s dobrozdáním Dr. Corn. Hofstede de Groota . 4558 z října 1928, dopis H. de Groota z 31. října 1928 o monogramu a době vzniku obrazu, dále dobrozdání M. J. Friedländera ze 14. března 1928 (rukopis) a dopis J. Rosenberga ze Staat.Mussen in Berlin, Kupferstichkabinett ze 7. prosince 1928 s posudkem zprostředkovaným od Dr. Friedländera, který dílo klade do vrcholného období mistrovské tvorby. [26] K tomu je opis pojednání od Janse Kauffmanna: Die Farbenkunst des Aert van der Neer: Festschrift für Adolf Goldschmidt, také článek ze spisu Wilhelm von Bode: Die Meister der holländischen und flämischen Malerschulen.

¹¹⁹ Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 104sq.

Kat. .27 *Adriaen van Ostrade*

V archivu je uloženo k dílu „*Vyprázdněný džbán*“: lístek Dr. Abrahama Brediusse z 16. listopadu 1905 adresovaný Dr. Prokopu Tomanovi v Praze, dopis Dr. Tomana z 18., 22. února 1931, 2. a 6. března 1931 a výpis z Kunstmarkt . 40 (29. září 1905, 242–243, lánek Abrahama Brediusse o aukci sbírky Werner Dahl v Düsseldorfu, dále výpis z aukčního katalogu sbírky W.Dahl, Düsseldorf (.109) a Corn. Hofstede de Groot, Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten holl. Maler des XVII. Jahrh. III. Adriaen van Ostrade, . 164.

Kat. .28 *Adam Pynacker*

K obrazu A. P. je veden výpis aukčního katalogu . 136 Paul Graupe (Berlín) a výpis ze seznamu Dr. C. Hofstede de Groot a IX. Svazek str. 530 o popisu petrohradského obrazu A. Pynackera „*Na břehu řeky*“ . 29.

Kat. .29 *Jan Siberechts*

Obsah složky k J. S. sestává z opisu dopisu psaného Dr. Maxmiliánem Steifem z března roku 1934 profesoru Juliusovi Singerovi, dále fotografie obrazu a dobrozdání Dr. Gustava Glücka z 12. dubna 1934 s opisem, koncept dopisu obrazárně v Budapešti, lístek kustoda A. Piglese s odpovědí, lístek Nouvelle Société d'Édition v Bruselu ze dne 9. října 1934 s odpovědí, koncept dopisu T. H. Fokkerovi z 27. února 1935 a jeho odpověz dne 4. března 1935, koncept dopisu T. H. Fokkerovi z 28. března 1935, koncept dopisu ze 6. října 1934 do Librairie Nationale d'Art et d'Histoire a Bruxelles se žádostí o sdělení adresy p. T. H. Fokkera, autora monografie o Siberechtsovi a v neposlední řadě výpis z katalogu bruselského muzea o dvou obrazech J. S. /Cour de ferme a La ferme des maraichers/.

Kat. .30 *David Teniers ml.*

Z fondu k dnes nezvěstnému dílu Davida Tenierse ml. je uchována fotografie obrazu s dobrozdáním od Dr. Roberta Eigenbergera z Vídně v únoru roku 1934, fotografie obrazu s potvrzením, že obraz se nacházel v lipském muzeu (Museum der bildenden Künste, 15. ledna 1934), dále dopis Dr. Roberta Eigenbergera z 10. února 1934 o kvalitě díla, opis tohoto dopisu a opis dobrozdání Dr. Eigenbergera. Viz. katalog lipského muzea ernínských vídeňské galerie a Fred. Muller v Amsterdamu roku 1906. K tomuto je umístěn také dopis V. Z. adresovaný Kunstmuseum Basel dne 24. března 1952.

24. května 1928 (Corn. Hofstede de Groot, m.p.) Expertízu zaslou Dr. Robertem Eigenbergem k malířskému dílu D. T. si autor nenechává honorovat.¹²⁰

Kat. .32 *David Vinckeboons*

K D. V. je ve složce archivu uložena černobílá fotografie a opis dopisu P. de Boera z 16. října 1937 ohlašující svou návštěvu v českých Budějovicích.

Kat. .33 *Roelof van Vries*

Ke krajině s ekou je ponechán dopis leningradské Ermitáže z 19. června roku 1933, který podává informace k tomuto obrazu (. 2048). Dále je k tomu protisk korespondence adresované Ermitáži z 5. června 1933 s prosbou o sdělení, jestli nebylo dílo v Ermitáži dříve a jak bylo katalogizováno.

Kat. .34 *Jan Wildens*

Obsah složky obsahuje opis dopisu adresovaného dvornímu radovi Dr. Gustavu Glückovi ve Vídni se zasláním katalogu a žádostí o sdělení jeho názoru na malířské dílo „*Lesnaté návrší*“, dále opis dopisu zaslaný také Dr. Glückovi ze 7. dubna 1938, opis dopisu téže osobě ze 3. listopadu 1938. Navíc se zde nachází opis dopisu adresovaného editelství Liechtensteinské galerii ve Vídni s prosbou o zaslání fotografie tamního Rubensova obrazu a jejich odpovědi. Dále výpis z díla Dr. Gustava Glücka: *Die Landschaften von Peter Paul Rubens*. Výpis z hesla Jana Wildense z Thieme-Beckerova *Künstlerlexikonu*, sv. XXXV., str. 562 a fotografie obrazu Liechtensteinské galerie ve Vídni, obrazu ze sbírky Dr. Linnarte z Kolína nad Rýnem.

Kat. .35 *Philips Wouwerman*

Uspořádaná korespondence k P. Wouwermanovi je složena z fotografie obrazu s dobrozdáním od Dr. Roberta Eigenbergera z dubna 1934, výpis z díla Hofstede de Groota: *Beschreib. und krit. Verzeichnis, II. Wouwerman*, . 502/7 o obrazu z Národního muzea ve Stockholmu, fotografie tohoto obrazu, dopis Nationalmuseu ze Stockholmu ze 17. dubna 1934, dopis z Mauritshuisu z Haagu ze 13. února 1934 s názory Dr. Schneidera a Dr. W. Martina, pokládající dílo za pravé, dopis Dr. W. Martina

¹²⁰ Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 104sq.

ze dne 26. února 1934, Dopis City Art Gallery z Leedsu z 15. února 1934, koncept dopisu z 24. ledna 1934 adresovaný City Art Gallery, Leeds, dopis také adresovaný této galerii 11. února 1936 a její odpověď a koncept dopisu City Art Gallery v Leeds ze 24. února 1936 s podrobnostmi. Dále je zde dopis Nationalmuseum ve Stockholmu ze 3. září 1938 s dotazem prohledání obrazu P. W. uveden v katalogu jejich muzea a jejich odpověď z 9. září 1938.

Kat. 36 *Thomas Wyck*

Poslední z dokumentů jsou: fotografie obrazu haagské obrazárny Alchymista, dobrozdání Dr. Corn. Hofsteda de Groota z ledna 1928 a dále spis Konfiskace majetková, Pátrání po zvráceném majetku.

IV. Závěr

K umlecké sbírce, kterou JUDr. Vlastislav Zátka po třicet let stádal, zcela bezmezně přilnul. Ke každému dílu měl zvláštní osobní vztah a pevně doufal, že mu knihovna i umlecká díla na stáří poskytnou útěchu, čemuž osud nepříál. Dokázal přibližně shromáždit na 120 umleckých děl vysokého i užitého umění,¹²¹ z toho minimálně 56 děl z oblasti nizozemského malířství, kresby a grafiky a cca. 1600 knižních svazků, převážně se jednalo o literaturu historickou a umleckou: sbírkových, výstavních i aukčních katalogů.¹²²

Přesto, že v jeho rodině se nenesla sbíratelská tradice, měl velký zájem na instalování umleckých děl v jakýsi celek, který by byl institucionálně zajištěn, jako například diecézní muzeum, které založil mons. Adolf Rodler (1843–1911) a který mu byl ve sbíratelství oporou.¹²³ První polovina 20. století byla pro sbíratele obdobím s trpkou příchutí. Lov k od doby první světové války začíná žít rychlejším tempem, protože cyklus společnosti se odehrává jinak než by soudobý lovček očekával, tudíž i sbíratelé měli málo času na svou vášni v shromáždění umleckých děl tak, aby důkladně prostudovali své akvizice četním literaturou a cestováním po evropských muzeích. Není příliš těžké sbíratel, kteří by dosáhli v české úrovni.

Vlastislava Zátka spojovala s umleckými díly láska k umění, touha po krásné věci, jež je „radostí pro vždy“. Slavní staří mistři bohatě obdarováni citem a vnímavostí byli objeviteli v realitě přirody a dodnes nás dokážou přimět brát v úvahu obklopující svět. Tím obohacují naše životy. V ojedinělých případech nás může umlecké dílo vyzývat, povzbuzovat a vyvolat pocity radosti a štěstí.

Dnes již málokterých podobných starým mistrům nizozemské malby nemáme. Mistrovská malířská tvorba je nahrazena digitálními fotografiemi a hledá své místo v postmoderní době. Zůstávají jejich obrazy a ty jsou nám připomínkou jak pomíjivosti, tak dlouhodobých životních hodnot a vada nám také hodnoty něho života.

¹²¹ ZÁTKA 1937. K tomu: Jedná se o díla například Augusta Pipehagena (. kat. 58), italského malíře G. B. Tiepola (. kat. 50) a snad Mattea di Giovanniho (. kat. 57), českého malíře a grafika Viktora Strettiho (. kat. 146.) a Maxe Švabinského (. kat. 185), z plastiky známe například sochu madony s Ježíškem (. kat. 171) tzv. Zátkovou madonu umístěnou ve stálé expozici Alšovy jihoslovenské galerie v Hluboké nad Vltavou a další.

¹²² Zlomek pozůstatosti je umístěn v knihovně AJG.

V. Katalog

„Život má být dílem vlastní duše“ – tak i sbírka má byla projevem jen mého umleckého cítění a chápání.“¹²⁴

Při nahlédnutí do sbírky Vlastislava Zátky se setkáváme s adou holandských mistrů zvaných jmen. Malířský obor holandské školy, která vzniká v prvních letech sedmnáctého století, má národně-historický charakter, který se projevuje jednak portrétní malbou, oficiálními portréty¹²⁵, ale i portréty krajin, venkova i města a v neposlední řadě i lidských mravů, konverzační žánr, tzn. květinových zátiší, zvířat i more. Mistrovské dílo je možné identifikovat na první pohled dle osobitých vnějších znaků: převážně se nejedná o obraz velkých rozměrů, ani o obraz pompézní, plný lesku a pathosu, nýbrž ve svém provedení nese znaky maximální soustředěnosti, středně barevnosti a bryskní techniky a šetrně vedeného pevnou rukou mistra. Krása malby spočívá v pečlivém naplánování od počátečního kresebného návrhu po rám, v logice rozvržení kompozice, v dokonalém poměru barev, valérů a hmoty. Tvoří dokonalou iluzi a to díky přesným poměrům propořitané prostorové hloubky za pomoci perspektivních zkratk a světelné režie.

U některých autorů lze označit určité tendence, jako například u Aerta van der Neera tzv. *monochromní malbu*, která je signifikantní pro 30.–40. léta 17. století a vyznačuje se jednak barevností, ve které převažuje škála šedé a hnědé v harmonii s ostatními barvami světlými, které jsou rozptýlené a obraz tak představuje adu stínů jednotlivých figur anebo objektů, dále krajinou obohacenou o adu světelných efektů, především u vodních ploch.¹²⁶

Obecně jsou obrazy sbírky námtové bohaté, ale holandské malířství se, co do duchovní složky, od ostatního evropského umění 17. a 18. století odlišuje. Především se odklání od obvyklého italského stylu, který se ujímá v celé Evropě již od středověku a jehož hlavními znaky jsou témata odkazující se k historii, k esanským legendám a mytologii. Nizozemská tvorba se zřídka nechává ovlivnit politickými událostmi, válkami anebo oslavnými scénami.

¹²⁴ Soukromý archiv rodiny Zátky 1944, 116sq.

¹²⁵ FROMENTIN 1957, 84sqq.

¹²⁶ ŠÍP 1976, 38sq.

Kat. .1 /Berchem Claes (Nicolaes)/

Horská krajina s mezka i a kramá em [1]

Provenience: Holandsko

Datace: 1656–1658

Ozna ení: Inv. . AJG: *O-819, DO 1297* / Vlastislava Zátky: *2.–III.* Inv. . : *B 209*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 36×43 cm

Materiál a technika: olej, d evo / olejomalba

Popis:

Úst ední motiv je umíst n do pravé dolní ásti obrazu. Zde se na cest setkávají dva mezka i s kramá em a psem. První z kupc je zachycen stojící za svým mezkem nesoucím náklad v moment , kdy se obrací na druhého mezka e. Ten je zde vyobrazen se vzty enou paží ukazující sm rem do údolí, kde se odehrává druhý d j. Po pravici mezka na okraji cesty sedí handlí s prout nou n ší na zádech a za ním stojí bílý pes. V levém dolním plánu se po cest podél strom vzdaluje muž s dv ma kravami. Za touto skupinou dále nalezneme vzdalujícího se jezdce na koni ve spole nosti chlapce. V pozadí obou motiv je vyobrazen výhled do kopcovité zalesn é krajiny, nad kterou se ty í nebe s kumulovitým mrakem uprost ed. Celá scéna je osv tlena nízkým sluncem, které se nachází jako skrytý zdroj sv tla vpravo, mimo rámecek obrazu. Výrazným barevným akcentem jsou zde bílé plachty zakrývající náklad mezka a také erve košile druhého kupce. Celková barevnost obrazu p edstavuje zemité odstíny hn dé, okrové, zelené a variace tón šedé, zelené i modré barvy. Nebe je pojato v blankytn modrém odstínu sestupujícím od horního okraje obrazu sm rem k horizontu se zast en bílým nádechem. Nad dvojicí mezka se v dále vznáší pár dravc . Signatura je umíst na dole uprost ed na boku skály: *Berchem*.

Zadní strana díla a rámu obsahuje adu štítk ozna ující již výše zmín é vystavení tohoto díla: Národní galerie v Praze *VO II*, Moderní galerie 184, p es to p etišt no: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, stejn je orazítkován štítek DO 1229 a dopsáno ru n *Rev. 1945* a štítek Reichseigentum RM23. Dále ozna uje p vodního majitele Vlastislava Zátku štítkem: Dr. Vlastislav Zátky . Bud jovice a ru n dopsáno: *2.–III.*, . inv. *B 209* a štítek:

Nicolaes /Claes/ Pietersz Berchem / pok t n v Haarlemu 1. 10. 1620, zem el v Amsterdamu 18. 2. 1683/. Horská krajina s dv ma mezka i a kramá em. Naposled je ozna en štítkem AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou. Ru n dopřáno: *RNDr. Aug. Zátka, Rev. 709, Berchem, Claes: Horská krajina s mezka i, 35,4×42,6, ol., d evo. DO-1297*. Deska zadní strany je potiřt na ísly razítek: *1 0 0.GJ* a na rámu je ru n napsáno, z ejm fixem, *AJG O-819*.

Komentá :

Nicolaes Berchem, malí a rytec a řák holandské školy, pok t n v Haarlemu 1. íjna 1620 a ř 18. února 1683 v Amsterdamu. Byl synem malí e zátiří P. Claese, p sobil jako svobodný malí a len cechu malí v Haarlemu. V roce 1642, 1653 a 1656 navřtívil Itálii. Berchemovi je p ipisováno více než 850 obraz a ady dalších výpomocných malí ských pasáří. Jsou to nap . postavy ve stafážích a v krajinách jiných malí . Jeho charakteristické rysy jsou rozpoznatelné v r zných obrazech malí , jako nap . u Jacoba van Ruisdaela, Meindert Hobbema a Jana K titele Weenixe.¹²⁷

Ve tvorb Berchemov se zrcadlí silný vliv italské mytologie a krajiny. Obraz je stylem i kompozicí podobný malb vytvo ené roku 1656, dnes umíst ný v Rijksmuseum v Amsterdamu. Pohled do krajiny je s velkou pravd podobností inspirován tvorbou Pietra van Laera a Jana Asselijna.¹²⁸

Obraz byl získán v drařb sbírky Captain E. N. F. Loyd, která prob hla 30. dubna 1937 v Londýn u Christie, Manson & Woods.¹²⁹ P vodn bylo J. Smithem v roce 1840 p evezeno z um leckého závodu J. P. B. Lebrun Pa íř p evezeno do Anglie a prodáno do sbírky G. H. Morlanda, od n j se dílo dostalo do sbírky L. Loyd, a to v ervnu roku 1941.¹³⁰ Po konfiskaci bylo navřáceno RNDr. A. Zátkovi, 16. 9. 1992 ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci. Ponecháno je v AJG, deponováno pro ú ely expozice Flámské a holandské malí ství.¹³¹

127 KIERS/TISSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000, 145sq. O jeho jmén sv d í i ada kopií vytvo ených již za jeho života, ale pak v 18. století ve Francii.

128 BARTILA 2009, 124sq.

129 Katalog . 90.

130 ZÁTKA 1937, 11sq. Poznamenáno v J. Smithov exemplá í.

131 Archiv AJG.

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malí ství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Cornelis Hofstede de Groot: Beschreibendes und der kritisches Verzeichnis Werke der
1907

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malí ství 17. století. Hluboká nad
Vltavou 1983

Cornelis Hofstede de Groot: Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der
hervorragendsten holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts. IX. Bd. Paris 1923 (. 559)

Vlastislav Zátka: Sbíрка Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

Kat. .2 /Beyeren Abraham van/

Zátiší s rybami a hliněným džbánem [2]

Provenience: Holandsko

Datace: 1650–1660

Označení: Inv. . AJG: *DO 1299* / Vlastislava Zátka: *B 122*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „Přístky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 76,5×64 cm

Materiál a technika: olejomalba / olej, plátno

Popis:

Na obraze můžeme spatřit jasnou kompozici objektů: rozbitého, lazurovaného džbánu, tresku ležící na hliněném talíři, košíku s platýzi. Vedle talíře jsou na rohu kamenné desky stolu položené dvě ryby: malá ropušnice a vykuchaný mořský úhoř s naiznutou hlavou.¹³² Kompozici také doplňuje nůž umístěný pod hliněným talířem se svtlou stenkou obrácenou směrem k divákovi. Pozadí díla je temné, zemité barvy tvoří ucelený prostor a hloubku díla. Zdroj světla vycházející z levé horní části se odráží v lesku rozbité keramiky a na rybách. Signatura je vepsána v prostoru desky stolu, vpravo dole: *AVB f 1659*¹³³

Na zadní straně nalezneme štítky: Dr. Vlastislav Zátka . Budjovice . kat. *I.*, Inv. . *B 122*, eskomoravská zemská galerie v Praze *DO 1238*, Moderní galerie *177*¹³⁴

Komentář:

Haagský malíř ztvárnil za svého života pestrou řadu exklusivních malířských děl představujících objekty z peychového zátiší. Tato přichází do módy po roce 1640. V tomto stylu byl Abraham van Beyeren skutečným specialistou, který krácel ve stopách Jana Davidsz de Heem. Ten je dnes považován za prvního malíře, který začal malovat tento

132 Informace k názvu vyobrazených ryb poskytl RNDr. Miroslav Švátora, Csc.: Katedra zoologie / Přírodovědecká fakulta UK v Praze, email ze dne 26. listopadu 2013. K tomu: Z korespondence V. Z. se prof. Karel Macháček domnívá, že malou rybou na obraze je úhoř.

133 Restaurátorská expertíza M. Hamsíka hovoří o dodatečné signatuře.

134 Archiv AJG.

typ zátiší. Díla s bohatým zobrazením jednotlivých objektů jsou pastvou pro oči a uady Bayernových děl není zcela jasné, jak se podařilo nepřelišit zámožnému umělci zajistit tak luxusní podmínky.¹³⁵ Zátiší s mořskými rybami je jasným motivem ve tvorbě Abrahama Beyerena, který se výrazně liší od výše zmínovaných psychologických zátiší, přesto je dílo prosobnivé svým provedením a bravurní technikou zobrazované matérie.

Obraz byl restaurován u Ernsta Eigenbergera,¹³⁶ zároveň je autorství stále nejasné a to z důvodu dodatečně signatury, kterou dílo nese je zpochybována pravost díla na základě stylové analýzy. Dle úsudku Stefana Bartilly dílo neodpovídá rukopisu A. B., který byl snad mnohem volnější. Rovněž odmítá i možné připsání amsterdamskému Johannu Frisovi (1627/28–1672).¹³⁷ K této polemice lze uvést rukopisné dobrozdání Dr. Cornelise Hofstede de Groota.[3] Dílo bylo po restitucích z AJG navraceno 16. září 1992 do majetku RNDr. Augusta Zátky, ponecháno je však pro účely expozice Flámského a holandského malířství, která autorství A. van Beyerna neuvádí. Obraz je veden jako dílo neznámého holandského malíře.¹³⁸

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Ladislav Kesner: Nová instalace sbírky starého umění v Národní galerii, 1965

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. České Budjovice 1937

135 KIERS/TESSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000, 183sq.

136 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 104sq.

137 BARTILA 2009, 108sq.

138 Archiv AJG. Takto uvádí i v poslední smlouvě s panem RNDr. A. Zátkou ze dne 28. 12. 2012. Dále k tomuto: archiv AJG /Abraham van Beyerens/.

Kat. .3 /Both Andries/

Chalupa s t emi pahýly strom

Provenience: Holandsko

Datace: 1. polovina 17. století

Ozna ení: Inv. . ve sbírce Vlastislava Zátky: 78

Lokace: neznámá, do evidence sbírek AJG nebylo nikdy zapsáno

Rozm ry: 24,5×17,5 cm

Technika a materiál: kresba / k ída, tuš, papír

Komentá :

Mistr se narodil v Utrechtu 1609 jako syn malí e skla, Dircka Botha a bratr krajiná e Jana Botha se kterým byl žákem Abrahama Bloemaerta. A. Both zem el v Benátkách roku 1650.

Signatura je na obraze umíst na vlevo dole pod monogramem *A. B.* Kresba k ídou a tuší se zna kou šaškovské epice s rolní kou byla V. Zátkou získána v listopadu 1927 z listopadové aukce „uherského zámeckého majetku“ podniku Hollstein a Puppel v Berlín .¹³⁹ Na zadní stran se naházel nápis z kterého se dozvídáme, že dílo bylo nakoupeno ze sbírky Solm-Braunfelse „*Both: Aus der Sammlung des Fürsten Solm-Braunfels gekauft bei C. Lang, Zürich, Oktober 1919.*“¹⁴⁰

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbíрка Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

139 (.1094 auk . katalogu).

140 ZÁTKA 1937, 11sqq.

Kat. .4 /Breenbergh Bartolomeus/

Z ícenina Colossea v ím

Provenience: Holandsko

Datace: kolem poloviny 17. století

Ozna ení: Inv. . Vlastislava Zátky: 79

Lokace: neznámá, kresba nebyla zapsána do evidence AJG

Rozm ry: 50,8×39 cm

Technika a materiál: perokresba / tuš, papír

Popis:

Dílo bylo kresbou tuší se znakem lilie. Monogramem *B. B.* bylo ozna eno v levém dolním rohu.

Komentá :

Kresba byla zakoupena v listopadu 1927 z aukce „z uherského zámeckého majetku“ firmy Hollstein a Puppel v Berlín (auk ní katalog: . 1098).

Mistr je p edstavitelem holandské školy. Narodil se v Deventru roku 1599, †1659 v Amsterdamu, inný byl v ím v letech 1620–1627, poté v Amsterdamu. Nejv tší um lecký vliv m l na Breenbergha Elsheimer, Poelenburgh a Brill.¹⁴¹

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbíрка Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

141 ZÁTKA 1937, 12sq.

Kat. .5 /Brekelenkam Quieringh Gerritsz/

Modlitba p i stole [5]

Provenience: Holandsko

Datace: 1655

Ozna ení: Inv. . AJG: O-820 (starší) / Vlastislava Zátky: 106

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 26,5×34,5 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Z ernobíle reprodukce m žeme rozpoznat starší ženu, sedící u stolu v m lkém prostoru pokoje. V gestu sepnutých rukou se modlí nad rozprost eným stolem s pokrmy. Zcela na pravé stran je situován krb, vedle n j židle, za ženou je na zdi pov šená mapa, vedle které se z levé ásti dostává do záb ru obrazu ást sk ín , na jejímž rohu je položena sklenice a kus plátna. Vedle sk ín stojí prout ný koš. V pop edí, p ed ženou, se nachází hlin ný džbán a v levé p ední ásti na zemi leží škopek, talí a na n m rendlík. Monogramem *Q. B. 1655* je dílo ozna eno na krbu vpravo.

Komentá :

Quietingh Gerritsz Brekelenkam se narodil okolo roku 1920 v Zwammerdamu (nedaleko Leidenu). Jeho u itelem byl Gerard Dou. Q. B. byl inný v Leidenu, kde také umírá roku 1668.¹⁴²

Tato malba zachycuje jeden z velmi oblíbených témat holandské žánrové tvorby 17. století: Stará žena se modlí se p i prostém jídle ve strohém interiéru.

Velmi podobný obraz téhož autora byl vystaven na výstav *Bilder vom alten Menschen. In der niederländischen und deutschen Kunst 1150–1750*, v Herzog Anton Ulrich-Museum v letech 1993–1994. Obraz v katalogu výstavy zpracovává Wayne Franist, shledává dílo s nám tem za b žn zobrazované v nizozemské malb 17. století. Žena,

¹⁴² ZÁTKA 1937, 12sq.

modlící se před jídlem v uspořádaném interiéru. Tento námět byl často malován
leidenskými malíři jako byl například Gerard Dou, užitel Brekelenkama, jehož velmi podobná
práce z roku 1645 je dnes umístěna v mnichovské Alte Pinakothek.¹⁴³ V 50. letech
17. století se opět „stáří“ na obrazech žádá. Tehdejší ideální etické normy radí, aby staré
ženy, které neměly možnost se znovu vdát, žily obezřetně a rozumně. Byla od nich
očekávána zbožnost, život v samotě a oslava Boha, v památce na jejich zesnulého manžela.
Na obraze van Brekelenkam jsou například zobrazuje názornou ukázkou ctnostného chování,
které bylo považováno za vhodné u starších žen a vdov.¹⁴⁴ Dílo bylo zakoupeno
z úmleckého obchodu v lednu 1929. Předtím bylo majetkem historika umění
Dr. Heppnera v Berlíně.¹⁴⁵

Po konfiskaci obrazu roku 1960 byl navrácen A. Zátkovi ve smyslu zákona
č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v č. 16.9.1992.¹⁴⁶

143 DÖRING/BIRCHER 1993, 176sq.

144 FRANITS 1993, 176sq.

145 ZÁTKA 1937, 12sq.

146 Archiv AJG.

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírká Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malí ství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Kat. .6 /Claesz Pieter/

Zátiší s vinnou sklenicí [6]

Provenience: Holandsko

Datace: 1648

Označení: Inv. . AJG: DO 1300, O-824 (starší) / Vlastislavem Zátkou: B 218

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „Pírsky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 50×69 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, deska (ze dvou kusů)

Popis:

Složitě komponovanému zátiší na z části zakrytém stole dominuje pohár z lesního skla s masivním, pruhledným a rustikálně zdobeným dnem a z poloviny naplněný bílým vínem. Na rohu desky stolu je na cínovém talíři položen bochánek malého bílého chleba s nožem s černou stenkou směrem k divákovi natočenou, stejně jako je i z této strany část pečiva nakousnuta. Odklonem do pravé části obrazu se nachází na okraji stolu menší talíř s oloupaným, naplněným ekrojeným citrónem s dvěma odříznutými plátky. Za ním je tenčí, rozměrově nejvyšší kovový talíř s krabem. Na druhé straně stolu, zcela vlevo, podpírá z části viditelná kniha hluboký talíř, zdobený fajáns, s angreštem, rybízem a broskvemi. Za touto částí se nachází část perspektivně vzdálenější s postavenou sklenicí s pivem, doprava od ní je vyšší kovová nádoba s černě nalitým pivem, tvořící zpevněnou epiku na jejím vrcholu. Bílý ubrus, z části zakrývající desku stolu, nese znaky po složení. V prostoru mezi talíři jsou dva malé kaštiny, jeden ocel a další rozlousknutá polovina. Posledním detailem je drobný talíř s citrónem. Zemité pozadí v barvách tmavého okru dáá vyniknout celému zátiší, což také podporuje shora dopadající, mírně rozptýlené světlo na všechny předměty. Signatura obrazu je *PC 1648* umístěná na pozadí malby vedle citronu těsně od pravého okraje.

Na zadní straně se nachází štítky označující vystavení exponátu: *Moderní galerie 191*, přesto přetištěno *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, Národní galerie v Praze *DO 1232*, také přetištěno *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* a doplněno razítkem *Rev. 1945.* Jak rámeček, tak zadní deska obrazu nesou nálepku *Reichseigentum RM 12* doplněnou o razítko *Uloupeno*

gestapem 8./4. 1942. Dále zadní strana obsahuje štítky majitele: Dr. Vlastislav Zátka . Bud jovice . kat. IV. .Inv. B 218., razítka celního úadu Praha (ne itelné) na rámu i desce, poté štítek AJG: *Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou: RNDr. Aug. Zátka, Rev. 709, CLAESZ, Pieter: Zátíší s vinnou sklenicí, 50,2×68,7 cm, (r. 1648), ol., d evo, DO-1300* (rukopisn dopsáno). Dále je na rámu štítek: *Pieter Claesz / 1596/1597–1661/ Zátíší s vinnou sklenicí a krabem* (strojopis). Na rámu je dopsáno tužkou A 6955/1 a fixem AJG-O-824. Zadní deska nakonec obsahuje erná písmena razítkem natišt ná 5 71 DG (ne itelné).

Komentá :

Malí se narodil v srpnu 1597 ve Steinfurtu († 1661). O Pieteru Claesovi víme, že se 21. kv tna 1617 oženil s Geertje, dcerou jistého Hendrika. Jejich druhé dít byl syn, narozený 1620, nazvaný Claes, ze kterého se pozd ji stává významný mistr Claes Berchemem. Pieter Claes je jedním z velkých autor zátíší a p írody. ínný byl p evážn v Haarlemu. Objektem jeho zájmu jsou jednoduché objekty každodenního života. Skladby obrazu jsou monochromatické. Vyobrazované objekty, p evážn výrazných plastických tvar , známé p edevším na zátíší stolu s jídlem, jsou uspo ádány ve st ídmé a p ehledné kompozici. Výb r objekt je uveden v odstup ovaných ádách a vhodného umíst ní i významu.

Krátce po této etap tvorbě se objevují skladby pouze s jednou diagonálou. Tyto jsou obzvlášt zd razn ny barevností. Pro jednoduchost a bravurní provedení se P. C. stává mistrem formy holandského zátíší.¹⁴⁷ Dílo bylo restaurováno u Ernsta Eigenbergera.¹⁴⁸ Vzniklo na konci um lcova nejplodn jšího období (1642–1648).¹⁴⁹ Obraz byl ozna en jako autorské dílo P. C., ale velmi podobné prvky na tomto zátíší se také objevují na obraze Martinuse Nelliuse „Ovocné zátíší“ ze sbírky NG. Jedná se o zelenou sklenici a fajáns.¹⁵⁰

Po konfiskaci byl obraz navrácen RNDr. A. Zátkovi 16. 9. 1992 ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci. Ponecháno je v AJG, deponováno bylo pro ú ely expozice Flámského a holandského malí ství.¹⁵¹

147 KOETSER s. d., nepag.

148 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 104sq.

149 BARTILA 2009, 104sq.

150 SEIFERTOVÁ/ŠEV ÍK 1998, 106sq. Dílo bylo zakoupeno v roce 1941 ze sbírky J. V. Nováka.

151 Archiv AJG.

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malí ství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malí ství 17. století. Hluboká nad

Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sbíрка Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovících. eské Bud jovice 1937

Kat. .7 /Codde Pieter/

Hrá i v triktrak [7]

Provenience: Holandsko

Datace: 1. třetina 17. století

Označení: Vlastislavem Zátkou: 75

Lokace: neznámá

Vystaveno: „Příběhy zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 14×18 cm (ovál)

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevěno

Popis:

Z černobílé reprodukce olejomalby uvedené v soupisu Vlastislava Zátky vidíme obraz oválného tvaru zobrazující tři muže sedící u tvercového malého stolku zakrývající ubrus. Nejvýrazněji zobrazen je hráč vlevo, sedící před stolem směrem k divákovi. Pravou paží založenou za zády má ledabyle opřenou přes opěrkou židle. Levicí si přidržuje dýmku v ústech. Naproti němu, vlevo sedí muž s vousy, od něho v kabátě a s kloboukem na hlavě. S tváří vloženou do dlaní pravé ruky, kterou se opírá o stůl, zamyšleně hledí na nádobí a dýmku, umístěné na okraji v rohu desky stolu. Těti hráč, silné postavy, také sedí za stolem a spíše s skloněnou hlavou. Odehrávající se atmosféra je velmi klidná až táhlá. Předností obrazu je jeho světelné podání, které je předneseno na valéry postavy levého hráče v popředí nasvíceného.

Komentář :

Pieter Codde je představitelem holandské školy. Narodil se roku 1599 v Amsterdamu, † 12. října 1678. Vinný byl především v Amsterdamu, kde se mu dostalo vzdělání.

Je možné, že obraz je dokladem proměny autorova „společenského“ žánru, který se u něj projevuje vlivem utrechtských malířů. K výtvarnému dojmu a scelení obrazu bylo užito temnosvitu dle italského vzoru. Uvedené tendence ukazují, že obraz vznikl nejspíše až ve čtyřicátých letech.¹⁵²

¹⁵² ŠÍP 1976, 116sq.

Slohov zcela podobné dílo osmihranného tvaru, datované královskou galerií Mauritshuis v Haagu (. kat. 445) do roku 1628, bylo také p vodn oválné o rozm rech 13,5×18,5 cm. Patrn pochází z po átk tv r ího období P. C.

Vlastislav Zátka tento obraz zakoupil ze sbírky Dra Prokopa Tomana, Praha -Podho , v íjnu 1927. P edtím se dílo nacházelo ve sbírce Hoogendijkov v Amsterdamu, odkud p ichází z kv tnové aukce roku 1907 u firmy Muller & Co v Amsterdamu.¹⁵³

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírk Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

153 ZÁTKA 1937, 13sq.

Kat. .8 /Cuyp Aelbert/

Na pastv [8]

Provenience: Holandsko

Datace: bez datace

Ozna ení: Inv. . AJG: G 7635 / Vlastislavem Zátkou: 127

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ř stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze, G. Písko, Sien, 1908. Museum Haag ¹⁵⁴

Rozm ry: 21×33 cm

Technika a materiál: kresba / k ída, papír

Popis:

Kresba A. C. vyobrazuje výsek krajiny se t emi ležícími kravami a pasá kem, který u nich na pastv sedí zády k divákovi. Dílo bylo vytvo eno lehkou, až t kavou, ale ostrou kresbou ernou k ídou, díky které obrysy krav a postavy pasá ka jasn vystupují. Jeho bryskní kresba je sv tlá. Dílo je signováno vpravo dole: A. Cuijp.

Komentá :

Aelbert Cuyp se narodil v Dordrechtu roku 1620 jako syn Jacoba Gerritsz. Cuypa, u kterého také studoval. Jeho díla jsou datována od roku 1639. Je znám svým zájmem zobrazování zví at, která komponuje do krajiny. Osobitý styl za íná rozvíjet na po átk 50. let 17. století, kdy za íná malovat pohledy na krajinu inspirován italským stylem malby, p esto že o jeho cest do Itálie nevíme. Byl inspirován tvorbou J. van Goyena, p edevším jeho barevnou paletou. Spole n s Ruisdaelem a Hobbemem jsou hlavními p edstaviteli holandské krajinomalby v dob Rembrandta.¹⁵⁵ Navázal na adu malí z období „zlatého v ku“. † 15. listopadu 1691 v Dordrechtu.

Vlastislav Zátka získává toto dílo z aukce sbírky kreseb Dra Corn. Hofstede de Groota v Haagu po ádané 4. listopadu 1931 v Lipsku (. 55 auk ního katal., reprod., tab. V). D íve bylo majetkem ve sbírkách Maxe Strausze ve Vídni a Gotfrieda Eisslera ve

¹⁵⁴ ZÁTKA 1937, 13sq. 16.8.–16. 9. 1930.

¹⁵⁵ McCALL/BARNOUW 1942, 23sq.

Vídni. Kompozicí se dílo podobá Cuypov obrazu v National Gallery London, . kat. 2547, k níž je patrná tato kresba skicou.¹⁵⁶

Ve svých obrazech dokázal ztvárnit vzdušná oblaka zachycené p i h e sv tel zlatavé atmosféry, byl schopen skvělé modelace figur, vegetace, lodí, vesnic i měst. Jako malíř byl velmi všestranný.

Kresba byla z AJG navrácena 16. 9. 1992 panu RNDr. A. Zátkovi, ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v cí.¹⁵⁷

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

156 ZÁTKA 1937, 13sq.

157 Archiv AJG.

Kat. .9 /Fyt Jan/

Lovecké zátiší [9]

Provenience: Antverpy

Datace: 1653

Ozna ení: Inv. . v AJG: *DO 1298*, starší: *O-82* / Vlastislavem Zátkou: *B 107*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 64×104 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, plátno

Popis:

Hlavním p edm tem zátiší je oslava lovu, emuž je p izp sobena celá kompozice se zví aty. Nejvýrazn jší a zároveň nejvtší je vymalovaná mrtvá šedobílá volavka s adou erných pírek položená na záda. Vedle ní jsou dv hn dé křopenaté koroptve, taktěž položené mrtvé na zádech. Vpravo od volavky leží brašna se t emi koženými m ši, ze kterých se sypou erné broky. Zprava se objevuje hlava velššpringršpan la, který zv hlídá. Do zátiší jsou zakomponovány i dv palné zbran , vlevo vystupuje zpoza ptactva pažba ru nice a zcela vpravo je z ásti nazna ena pažba brokovnice. Výjev je vyobrazen v exteriéru p írody, kde zprava jsou zví ata kryta tmavou p írodní masou a v levém horním rohu se otevírá pr hled do krajiny s ervánky a vzdálenými stromy. Signatura *Joannes Fyt 1653 (nahole)*.

Zadní strana nese adu ozna ení: Moderní galerie 175, eskomoravská zemská galerie v Praze DO 1239, p esto otišt no: *Rev. 1945*, štítek jak na rámu, tak na obraze: Reichseigentum RM11, štítek: Jan Fyt / 1611–1661/ Lovecké zátiší, štítek: Dr. Vlastislav Zátka . Bud jovice a ru n dopsáno: *14.–I.*, . inv. *B 107*, ozna ení AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou. Ru n dopsáno: ~~*RNDr. Aug. Zátka, Rev. 709, FYT, Jan: Lovecké zátiší, ol. d evo, 68,7×105,4 cm, DO-1298.*~~

Komentář :

Jan Fyt se narodil 15. 3. 1611 v Antverpách, byl vyučen u Hanse van der Bergha a Franse Snyderse. Roku 1630 byl přijat jako mistr do cechu sv. Lukáše. Po cestách do Benátek, Říma a Paříže se stává členem vlámského spolku nizozemských malířů *Schildersbent*. Tak jako Frans Snyders, tak i Jan Fyt jsou předními malíři vlámského barokního malířství se zaměřením na lov a zvířata.¹⁵⁸ Roku 1641 se navrácí do Antverp. † 11. 9. 1661 v Antverpách.

Obraz byl zakoupen V. Z. z umleckého obchodu v září roku 1929. Předtím se nacházel v soukromém holandském majetku. Sám Zátka si všimá, že tentýž pes se objevuje i na obraze Jana Fyta ve vídeňské státní galerii (katalog. 1174) a je datován k roku 1652.¹⁵⁹ Lovecká zátiší byly odrazem zámožného životního způsobu života šlechty a bohatých měšťanských vrstev, kteří platili za tato díla z důvodu osobní reprezentace.

Z AJG bylo dílo 16. 9. 1992 vráceno panu A. Zátkovi ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v cí.¹⁶⁰

Literatura:

Helena Brožková: Zlatý vrk lovu v zemích Koruny české (katalog. výst.), Praha 1998

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. české Budjovice 1937

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (katalog. výst.). Hluboká nad Vltavou 2009

158 BARTILA 2009, 64sq.

159 ZÁTKA 1937, 14sqq.

160 Archiv AJG.

Kat. .10 /Gassel Lucas/

Krajina s Kristem a dvěma u edníky na cest do Emauz [10]

Provenience: Vlámko

Datace: kolem poloviny 16. století

Ozna ení: Inv. . AJG: DO 1291, starší: O 811 / Vlastislavem Zátkou: 210

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 25×36,4 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (dubové)

Popis:

Do kopcovité krajiny porostlé bohatou vegetací s rozmíst nými architektonickými prvky vstupuje Kristus se dvěma u edníky. Ve zvládn é krajin se pase dobytek na pastvách a u potoka. Signatura není zna ena.

Na zadní stran je nalepen ru n psaný štítek: *Frhr. v. Holzschuher. Augsburg. 1883.* Tužkou dopsáno 70, dále dvě červené kulaté nálepky ve tvaru pe et : *ADVOKÁT VLASTISLAV ZÁTKA ESKÉ BUD JOVICE.* Zvlášt je na zadní stran nalepen strojopisný text: *„Obraz tento uloupený gestapem 8./4.1942 byl dán firm André v Praze do prodeje. Nalezen v Norimberku u Paula Ramsera a dopraven do eskoslovenska pod . 38517. Uvoln n minist. financí pod . 218110/47-II/4 a vrácen Národní správou majetkových podstat pod . III/AM–566 po zaplacení poplatk 700 K s dne 5./12.1947.“* Dále se objevuje štítek AJG: Majetek Alšovy jiho eské galerie v eských Bud jovicích na n mž je ru n dopsáno: *Lukas Gassel, Krajina s Kristem a u edníky, ol., d ., ~~O–O–241~~, O–811.* Na d evo desky tužkou napsáno: 38517.

Komentá :

Lucas Gassel se narodil v Helmondu kolem roku 1500, inný byl v Bruselu a † kolem roku 1570.¹⁶¹

Téma cesty do Emauz bylo v 16. století velmi oblíbené a ásto vyobrazováno. Tento typ krajiny je snad ovlivn n jihon meckou tvorbou (Albrecht Altdorfer, Lucas Cranach)

161 ZÁTKA 1937, 15sq.

a byl nazýván typem *Weltlandschaft*, krajina zobrazující sv t. ¹⁶² Téma se opírá o kapitulu z Nového Zákona, Zjevení na cest do Emauz: „A jak to v e i probírali, p ipojil se k nim sám Ježíš a šel s nimi.“

Z um leckého obchodu byl obraz získán v listopadu 1937. Zde se dostal ze sbírky Frhr. Holzschuhera z Augsburgu. P ipsání L. G. se opírá o názor Dr. Maxe J. Friedländera. ¹⁶³

Opis, který se nachází v korespondenci Vlastislava Zátky, dokladuje vým r ministerstva financí z 5. listopadu 1947 o vyn tí obrazu Lucase Gassela z národní správy, který byl V. Z. navrácen. Po druhém zabavení a p evezení do AJG byl dne 16. 9. 1992 op t vrácen d dic m, ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci. Dnes je ponechán v AJG pro ú ely expozice Flámského a holandského malí ství. ¹⁶⁴

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malí ství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

162 BARTILLA 2009, 30sq.

163 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 15sq.

164 Archiv AJG.

Kat. .11 /Goyen Jan van/

Krajina s ekou a mlýnem [11]

Provenience: Holandsko

Datace: 1649

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1304* / Vlastislavem Zátkou: *B 202*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze, „L'Exposition des maitres hollandais du XVIIe siecle“, organisée par M. M. Frederik Muller & Co dans leurs galleries Doelenstraat 16–18 a Amsterdam en l'honneur du tercentenaire de Rembrandt, 1906 v Amsterdamu

Rozm ry: 56×74 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (deska ze dvou kus)

Popis:

Dílo vyobrazuje pr hled do krajiny s v trným mlýnem na vyvýšeném terénu v levé ásti obrazu, za kterým se objevuje velké selské stavení. Zátoka, která oblévá vyvýšeninu, hostí rybá ské lo ky, za kterými se rýsuje horizont s plujícími plachetnicemi. Na b eh u se pod stavením nachází lun se dv ma muži. Vpravo od nich se je další plující lun, s p evozníkem a t emi muži. Na vzdáleném b eh u se na horizontu objevuje v pravé ísti vegetace, z níž se v náznaku ty í v ž kostela. Teplý kolorit je p ízna ný pro J. v. G. Vysoké nebe je zapln no šedivými oblaky podporující malebnou atmosféru celého dála. Signatura *VG 1649* je na obraze umíst na na lunu pod stavením.

V p ípad , že se obraz obrátí, jsou na desce p ípevn ny štítky: Dr. VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE, ru n dopsáno: *19-III*, . inv. *B 202*. Dále nálepka Moderní galerie 176, razítkem p etišt no jak *Reichseigentum RM 18*, tak *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*. Na zadní stran se nachází stopy po odstran né nálepce. Na rámu je umíst n štítek AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou a ru n dopsáno: *RNDr. Aug. Zátka, Rev. 709, GOYEN, Jan van: Krajina s ekou a mlýnem, 55,6×73,5 elipsa, ol., d evo, DO-1304*. Na desce je bílou tužkou napsáno: *569*. Nechybí ješt samostatný štítek *Reichseigentum RM 18*, op t p etišt n razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*.

Komentář :

Jan van Goyen byl narozen 13. 1. 1596 v Leydenu, † 27. 4. 1656 v Haagu. Z díla mistra lze vycítit nestálost a tklivost. Kresba je jemná a plynulá. Obloha zřídka zachovává valér a ztrácí se v lehkém oparu. Je prominentem mezi krajináři 17. století, možná i v celé historii nizozemské tvorby. Jeho tvůrčí život začal v Leidenu. Po jednoroční cestě po Francii se navrací do Haarlemu, kde jej přijímá van der Velde za svého žáka. V létě roku 1632 se přesesthoval do Haagu. Prvním zobrazením pohledů na místa Nimwegen, Rhene, Emmerich, Kleve, Dordrecht a Arnhem, jsou známkou cest do tchto končin.¹⁶⁵ Jan van Goyen se stává zakladatelem holandské krajinomalby, která se v 17. století, která se zároveň představuje na dílech Salomona van Ruysdaela, jež je obstojným konkurentem této doby téhož žánru. Příroda krajiny se v tomto období zobrazuje bez jakékoliv idealizace.¹⁶⁶

Malířské dílo bylo uvedeno u Hofstede de Groota v jeho Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts, svazek VIII. . 948. Otto Kletzl malbu J. v. G. klade do doby pozdních 40. let 17. století.¹⁶⁷

Obraz byl AJG vrácen dědicům Vlastislava Zátky a to 16. 9. 1992 ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v cí, přesto je dnes ponechán ve stálé expozici AJG.¹⁶⁸

Literatura:

Otto Kletzl: Bilder der Sammlung Arthur Maier, Karlsbad. In: Belvedere. Wien 1932, 150–153

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. České Budjovice 1937

165 KOETSER s. d., nepag.

166 ŠÍP/SLAVÍ EK 1965, 248sq.

167 KLETZL 1932, 150sqq.

168 Archiv AJG.

Kat. .12 /Goyen Jan van/

Plachetka v tiché zátocce [12]

Provenience: Holandsko

Datace: 1647

Ozna ení: Inv. . AJG: *O-810* / Vlastislavem Zátkou: *145*

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 22×34 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Krajina obrazu nese motiv klidného mo e s dalekým horizontem. V pravé polovin je vyobrazena plující velká rybá ská plachetnicová lo , vpravo od ní spat ujeme chrámovou architekturu anebo v ž chrámu a budov, z ejm m stských staveb i kostela zcela na okraji.¹⁶⁹ Na mo i dále vidíme adu detail od lun se zam stnanými rybá i v levé ásti díla, až po plující ka eny a sud na hladin pob eží vpravo. Signatura je nazna ena monogramem *V. G.* a na bárce datována *1647*.

Komentá :

P edstavitel je bezprost edním kreslí em reportérské povahy, jak dokládají autorovy skici. Tuto kresebnou bezprost ednost dokázal interpretovat v malí ském provedení postav i atmosféry. Jan van Goyen zapo al s tvorbou marín až v letech 1638–1656. Signifikanční pro jeho dílo jsou panoramatické krajiny vodních hladin s lod mi, nemén pak p ístavy s rybá i, p i emž je zajímavé sledování pom r mezi zemí, respektive vodní hladinou a nebem. Na obraze „Plachetka v tiché zátocce“ pozorujeme lo , kterou m žeme srovnat s lodí na díle „Lod na klidném mo i“ a zjistíme, že se jedná o totožné zobrazení až na obsazení paluby, které je v druhém p ípad pln vytižené. Zárove komponenty tohoto obrazu jsou totožné s obrazem „Ve erní klid“, umíst ný ve Frankfurtu nad Mohanem,

¹⁶⁹ LIEDTKE 2007, 23sqq. Na obraze se nachází na horizontu v ž brány m sta, svým tvarem p ipomínající v ž asto vyobrazované Pelkuské brány.

39,5×54 cm, který vznikl v době posledních let umělcova života a tedy i jeho vrcholného tvůrčího období.¹⁷⁰

Dílo bylo zakoupeno v uměleckém obchodě v prosinci 1932. Na jeho zadní straně byla umístěna neznámá pečeť a výpis z francouzského, snad aukčního, katalogu.¹⁷¹

16. 9. 1992 vráceno panu A. Zátkovi ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v cizí zemi.

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírká Dra. Vlastislava Zátky v Budjovicích. České Budjovice 1937

170 ŠÍP 1976, 164sq.

171 ZÁTKA 1937, 16sq.

Kat. .13 /Goyen Jan van/

Za humny [13]

Provenience: Holandsko

Datace: 1628

Ozna ení: Inv. . AJG: *O-813* / Vlastislavem Zátkou: *126*

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 35,5×61,5 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Venkovská krajina s mostem je popsána v nenárodném schématu. Tmavá země kompozici naplňuje dolní part obrazu, zbytek titetin je nebe. Za horizontem této země, která je v pravé části přerušena mostem, jsou vyobrazeni dva lidé stojící zcela vpravo. Cesta vycházející z levého horního rohu se stáí do středů díla, ve kterém je vyobrazen selský voz s vozkou plný lidí vzdalující se od diváka. Vpravo je lávka přes potok, který je lemován perspektivně se vzdalujícími těmi domy a vysokým stromem mezi nimi. Jedna ze zmíněných postav vlevo má svou levicí k vozu. Pod ní na zemi sedí postava druhá.

Signatura v etn datace se nachází na m stku *J. v Goien 1628* (šestka je set ena).

Komentá :

Dílo bylo získáno z um leckého obchodu v kv tnu 1931.¹⁷² Po jeho druhé konfiskaci bylo 16. 9. 1992 vráceno panu A. Zátkovi ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci.¹⁷³

V době kolem dvacátých let pozorujeme u Jana van Goyena zatížení ur ité kompozice krajin. Jedná se o prosv tlené a prostorné krajiny v koloritu st íb ité atmosféry. Krajina „Za humny“ představuje onen významný p erod do stádia jeho um leckých snah ovlivn ěných haarlemskými krajiná i a hlavním inspira ním p íkladem Pietra de Molyna.¹⁷⁴

172 ZÁTKA 1937, 15sq.

173 Archiv AJG.

174 ŠÍP 1976, 122sq.

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

Kat. .14 /Heda Willem Claesz /

Zátiší s mušlemi a nautilem [14]

Provenience

Datace: 1634

Označení: Inv. . AJG: DO 1305, dřívejší: O 829 / Vlastislavem Zátkou: B 206

Lokace: Stálá expozice Alšovy jihoeské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: Goustikker Amsterdam 1933,¹⁷⁵ v Boymansov muzeu v Rotteerdamu 1933,¹⁷⁶ a v Oude Kunst v Rijksmuseum Amsterdam roku 1936.¹⁷⁷ Dále „Pír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze, Národní galerie v Praze

Rozměry: 52×73 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevo (dubové)

Popis:

Umělecký námět je v kompozici z mušlí a pohárů s klíči uspořádaný v prvním plánu na stole. Ústředním motivem je velká ulita tzv. *Strombus gigas*, pravděpodobně křídlatce veliký. Vlevo od ní je umístěn honosně zpracovaný pohár zlatnické práce díku představující Poseidona, sedícího na noze poháru a nesoucího na hlavě a rukou kupu z ulity lodnky (rodu *Nautilus*), která je opracována motivem mořského koně. V pozadí je patrná kokosová kupa kalichů stříbrem zpracovaná v etnickém stylu. Na desce, pokryté tmavozelenou drapérií, jsou dále zobrazeny další mušle, okrová a menší nautilus na pravé straně obrazu. Ve středě dole jsou klíče, položené na okraj stolu a svázané červenou stuhou, tvořící příjemný barevný akcent pozdvihující celkový dojem díla. Vlevo, pod pohárem, se nachází ještě jedna malá mušle, mladý jedinec křídlatce *Strombus gigas*.¹⁷⁸ Vedle poháru s nautilem je menší skleněný pohár naplněný z poloviny červeným vínem. Pozadí celého zátiší je tmavé a napomáhá tak vystoupit všem jednotlivým prvkům z levé strany nasvíceným. Signatura se nachází vlevo dole: *HEDA 1634*, přičemž se jedná o dodatečnou signaturu.

¹⁷⁵ . kat. 133, rep. 21.

¹⁷⁶ . kat. 41.

¹⁷⁷ ZÁTKA 1937, 16sq.

¹⁷⁸ BARTILLA 2009, 90sq.

Zadní strana obrazu je označena několika nálepkami: Dr. Vlastislav Zátka . Bud - jovice a ru n dopřáno: 20-III., . inv. B 206, i zde u tohoto obrazu jsou jak na rámu, tak na desce umístěny štítky: Reichseigentum RM 10, p es to p etišt no: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, dále Willem Claesz Heda /1594–1680/82/ Zátíší, nálepka Národní galerie v Praze VO 15, Moderní galerie 181. Nachází se zde větší cedulka, zape et na na všech ty ech rozích s popisem díla napsaná strojopisem ve francouzském jazyce: Popisuje dílo tehdy ješt ze sbírky J. L. Menke, prodané roku 1904 (Brusel). P es ní je umíst n štítek Amsterdamského Rijksmusea v Amsterdamu z roku 1936: Untern. Tentoonstelling van Oude Kunst: Heda, Willem Claesz, Stilleven met schelp, Dr. A. Heppner, Amsterdam, 70. Pod ním se nachází kulatá nálepka s nápisem: Intern.Tentootstelling van Oude Kunst, signováno *Heppner*. Na rámu je p ipsáno erným fixem AJG–O–829, na desce je dále štítek eskomoravská zemská galerie v Praze DO 1237, p esto otišt no: *Rev. 1945* a také p etišt ny: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* a štítek Tentootstelling "HET STILEVEN" Kunsthandel J. Goudstikker Amsterdam 18. Febr. t/m 26. Maart 1933 No. V33.

Komentá :

V po átcích 16. a v pr b hu 17. století byly tyto poháry z kokos a mušlí i korál velmi módní záležitostí. Dalším materiálem byly nap . korály i pštrosí vejce. Tyto exotické produkty byly ásto výzvou pro um lecké zpracování s výst edním zlatnickým motivem, z kterých pak vzešly skute n bizardní produkty, vhodné pro bujarou slavnost v t ch nejvyšších kruzích dvorské pop . šlechtické zábavy. Op t se jednalo o p edm t reprezentace spole enských vrstev. Podobn zpracované poháry nautil nalezneme v dráž ánských sbírkách s datací k po átku 17. století z Norimberku a Lipska.¹⁷⁹

Autorství tohoto obrazu není zcela z ejmé, jelikož signatura odkazuje na Willema Claesze Hedu, poté na Maertena Boeema de Stommea, jeho žákovi, a nakonec Gerreta Willemsze Hedu, syna W. C. Hedy.¹⁸⁰

Dílo bylo zakoupeno v um leckém obchod v Praze v kv tnu 1937. P edtím se nacházelo v kolekci kunsthistorika Dr. A. Heppnera v Amsterdamu. P ed ním byl obraz

179 MANZHAUSEN/KIONTKE 1984, 48sq. Mušle i jiné exotické p edm ty hojn dovážené z kolonií se staly produkty importu v dobách zaoceánského obchodu a to p edevším z d vodu využitosti lodí, které p i zpáte ní plavbách jednoduše nemohly být nevytíženy.

180 BARTILLA 2009, 90sq.

v majetku J. L. Menke-Antwerpen v Bruselu a H. Rennera v Hamburku.¹⁸¹ Obraz byl po druhém zabrání navrácen panu A. Zátkovi 16.9.1992 ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v ci. Nyní je v dlouhodobé zápisce v AJG veden pod inventarizačním číslem DO – 1305 a autorství W. C. Hedy není uváděno.¹⁸²

Literatura:

Ladislav KESNER: Národní galerie v Praze: Sbírkový katalog ve Šternberském paláci (2. vyd.).

Praha 1965

Jaromír ŠÍP / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad

Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sbírka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

¹⁸¹ ZÁTKA 1937, 16sq.

¹⁸² Archiv AJG.

Kat. .15 /Hondius Abraham/

Love tí psi s volavkou ve z íceninách [15]

Provenience: Holandsko

Datace: kolem 1667

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1289* / Vlastislava Zátky: *B 149*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 25,7×36,4 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

P edm tem nevelkého malí ského díla s tématem lovu jsou bílý chrt s dv ma dalšími psi vzpínajícími se na zadní nohy sm rem k letící volavce nad jejich hlavami. ernobílá volavka s roztaženými k ídly zaujímá spole n s bílým chrtem velkou ást obrazu. Dramatická scéna je zobrazena v tmavém exteriéru. Mezi chrtem a dv ma psi protéká malý potok. V pravé horní ásti se nachází vzdálený rozbo ený triumfální oblouk. Na díle vlevo jsou identifikovány zbytky antické stavby. V pop edí, v levém dolním rohu jsou namalovány rostoucích listy zelen . Atmosféra je temná, p sobící až apokalypticky. V horním plánu se dmou ohnivá a šedo erná oblaka.

P i popisu zadní strany vidíme nálepky Dr. VLASTISLAV ZÁTKA .. BUD JOVICE .kat. 23-II. .inv. *B 149.*, Moderní galerie 195 p etišt na razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* Dále jsou zde nálepky: Abraham Hondius / 1625–1695/ Love tí psi a volavka ve z íceninách. eskomoravské zemské galerie v Praze DO 1261 taktěž p etišt no razítkem: *Uloupeno –gestapem 8./4. 1942.*a dopln no o razítkem: *Rev. 1945.* Dále je nalepen štítek Reichseigentum RM 132 a p etišt n *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, ozna ení AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou. Ru n dopsáno: RNDR. AUG. ZÁTKA Rev. 709 HONDIUS, Abram: Love tí psi s volavkou ve z íceninách, ol., d evo 25,7×34,4 cm DO-1289 a starší štítek AJG s ozn. ~~DO-738~~, O-808.

Komentář :

Abraham Hondius se narodil v Rotterdamu jako syn kameníka. První známý obraz tohoto autora byl datován k roku 1651. V roce 1671 se přestěhoval do Londýna. Od druhé poloviny 60. let od něj známe mnoho podobných maleb tohoto tématu.¹⁸³

Dílo bylo získáno z uměleckého obchodu v květnu 1933, předtím bylo umístěno v majetku Ing. Václava Butty v Praze a ještě dříve se nacházelo ve sbírce Weberov v Hamburku, díky které můžeme uvádět datace k roku 1667.¹⁸⁴

Obraz byl dvakrát zkonfiskován. Po druhém zabavení se dílo vrátilo 16. 9. 1992 do majetku rodiny A. Zátka ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v cizí zemi.¹⁸⁵

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátka v . Budjovcích. České Budjovice 1937

Woermann Karl: Verzeichnis der alteren Gemälde der Galerie Weber in Hamburg (2. vyd.). Dresden 1907

183 BARTILA 2009, 136sq.

184 WOERMANN 1907, 289sq.

185 Archiv AJG.

Kat. .16 /Lastman Pieter Pietersz/

Jakob a Thamara

Provenience: Holandsko

Datace: bez datace

Ozna ení: Vlastislavem Zátkou: 113

Lokace: neznámá

Rozm ry: 21,6×17,7 cm

Technika a materiál: rytina / tuš, papír

Komentá :

K dané rytině není dochována fotografie, dle které by byl možný popis. Z katalogu Vlastislava Zátky víme, že grafický list bylo prvním stavem před monogramem. Bylo zakoupeno V. Z. na 43. aukci antikvariátu Hollstein & Puppel v Berlíně, 29. dubna 1930.¹⁸⁶

P. L. je prvním autorem narozen roku 1583 v Amsterdamu, kde také zemřel 4. dubna 1633. Byl žákem Gerrita Pietersz. Sweelinka v Amsterdamu, kde byl také žákem. V Itálii se inspiroval dílem Elsheimerovým. Je považován za učitele Rembrandta.¹⁸⁷

Inspiračním zdrojem pro náměty malířských děl 17. a 18. století byly biblické texty, ale i literatura klasického starověku a poezie. Zvláštním pramenem, který sklídl kladný ohlas především v Haagu bylo divadlo. Umělci z jižního Nizozemí byli často objednávaní na zakázky rozměrných děl pro katolickou církev s tématy Starého i Nového zákona, moralistní tematiky. V jiném případě byly především zájmu díla s náměty římských dějin, které si objednávala především šlechta.¹⁸⁸

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovcích. České Budjovice 1937

186 Archiv AJG /Lastman Pieter/.

187 ZÁTKA 1937, 17sq. Aus ausländischem Besitz, Dubletten eines deutschen Museum und andere Beiträge, . 552 auk. katalogu.

188 SEIFERTOVÁ/ŠEVÍK 1998, 25sq.

Kat. .17 /Lastman Pieter Pietersz/

Biblické ilustrace:

3 listy s námětem **Obtování Izáka**, 4 listy: **Tobiáš s rybou a anděly**,
4 listy: **Kristus a Samaritánka**, dále **Juda a Thamara**, **Sen Jakob v Útěk do Egypta**,
Kristus a setník, **Kristus a žena kananejská**, **Pavel k tící**, **Noli me tangere**
a **Kristus s Máří Magdalenou [17] a–p**

Provenience: Holandsko

Datace: 1670–1700

Označení: Inv. . AJG: G 7616–G 7634 / Vlastislavem Zátkou: 80/98

Lokace: neznámá

Rozměry: 20×16 cm

Technika a materiál: lavírovaná perokresba / tuš, papír

Popis:

Cyklus devatenácti lavírovaných kreseb představuje kresby biblických témat. Nevelké listy s obrázky vytvořenými technikou *alla prima* jsou v zásadě jednotného rukopisu, vytvořené za pomoci šedých valérředně tuše v poměru s vodou. Tento valér je u všech kreseb konzistentní a zpracován potěbným svěřím tempem označující mistrnou techniku, stejně jako provedení figur, jejich gest a výraz i drapérie.

Komentář:

Podle Abrahama Brediusa se jedná o kresby žáka Rembrandtova z doby let 1670–1700. Heinrich Leporini hovoří o autorství mistra, který má v Britské muzeum dvě kresby, vídeňská Albertina také dvě a bremská Kunsthalle jednu kresbu. Díla jsou různě popisovány autorem jako jsou A. Hind, Cornelius Schut (1597–1655), Adam van Nor (1562–1641), užitel Rubense a naposledy Pietru Lastmanovi (1583–1633). Muller je všechny popisuje Lastmanovi. H. Leporini zase pokládá tyto kresby za dílo Lastmanovo, poukazuje k známé jeho rytině *Juda a Thamara*. [16] V opozici stojí Otto Bendeck, který díla nepokládá za zcela přesvědčivá.

Kresby byly zakoupeny v listopadu 1927 z aukce umleckého antikvariátu Hollstein&Puppel v Berlíně pocházející z uherského zámeckého majetku 38. aukčního

katalogu, .1132). Ještě předtím se nacházely ve vlastnictví Dr. Hugona Feigla a Dr. Prokopa Tomana v Praze.¹⁸⁹

Přes ziskání 19 list perokreseb do Alšovy jiho české galerie byl stejný jako u ostatních děl po konfiskaci sbírky Vlastislava Zátky, a to na základě rozhodnutí trestní komise rady ONV v českých Budjovicích dne 28.04.1960, ale stejně tak byla díla navracena 16. září 1992 ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání v čís. j. 103/92. Dnes jsou v archivu AJG uchovány pouze černobílé fotografie těchto kreseb.¹⁹⁰

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. české Budjovice 1937

189 ZÁTKA 1937, 17sq.

190 Archiv AJG /Pieter Lastman/.

Kat. .18 /Lytens Gijsbrecht „Mistr zimních krajin“/

Zasn žená krajina [18]

Provenience: Vlámko

Datace: 1. polovina 17. století

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1290* / Vlastislavem Zátkou: *B 212*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 38×50,5 cm

Technika a materiál:olejomalba / olej, d evo (dubové)

Popis:

V zasn žené krajin , zahalené bílými, šedými a okrovými tóny, ní bohat rozv tvený, mohutný, holý strom zabírající celou levou ást malby, v etn skupiny strom jemu podobných perspektivn ubíhajících dozadu (vlevo). Koruny t chto strom tvo í souvislou sple . Pod nimi je ve stínu vyobrazen muž s vidlemi odrážející útok hn dého vlka. Z místa prchá žena, od na v erveném kabátku, se zdviženýma rukama. Vpravo u zamrzlého rybníka s divokými kachnami se objevuje postava ohlížející se sm rem k vyplašeným kachnám letícím nad rybník, za nimž se vrší selská stavení s mlýnem. Obraz doprovází ada detail . T i vzdálené postavy na zasn ženém horizontu, pták sedící ve vysoké korun stromu, pár letících pták na vysoké zast eném nebi. Z obrazu plyne poklidná atmosféra, kterou ne ekan obohacuje dramatická scéna náhlého setkání s vlkem. Barevné tóny jsou rozprost eny v palet hn dé, šedé, erné, ale i r žové. P íjemným výrazným akcentem je již zmi ovaná erve kabátu prchající ženy.

Zadní strana desky obsahuje antverpský cejch a zna ku výrobce desek (stylizované m sto a dv ruce), dále cedulky: Dr. VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE . kat. IV. .inv. *B 212.*, (umíst no na rámu), eskomoravská zemská galerie v Praze DO 1268 p etišt no: *Rev. 1945* a razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, dále Reichseigentum RM 131, taktěž p etišt no razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* a obdobn je to i se štítkem Moderní galerie 190. Na rámu je umíst na cedulka strojopisem napsaná: Mistr zimních krajin /Škola antverpská/ Zasn žená krajina a fixem na horním rámu napsáno: AJG O–809. Ozna ením AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie

v Hluboké nad Vltavou. Ru n dopsáno: *RNDr. Aug. Zátka, Rev. 709, Mistr zimních krajin (G. Lydens), Zasn žená krajina olej, d evo, 37x9×50,4.*

Komentá :

Gijsbrecht Lytens se narodil v Antverpách roku 1586, roku 1611 se zde stává také mistrem, v letech 1615 a 1625 je veden jako člen komory rétor De Olijftak (Olivové ratolesti). V době 1624–1628 je kapitánem antverpské občanské stráže. Umírá v Antverpách roku 1653.¹⁹¹ Malba G. L. je jemná a silně dekorativní. Užívá kouřového valéru a vrstvení barev k dosažení výsledného efektu malby.

Autor byl dříve znám jako Mistr zimních krajin, později byl identifikován jako Gijsbrecht Lytens. Tato identifikace vyplynula poprvé ze studie P.F.J.J. Reelickse v časopisu Oud Holland.¹⁹² Jediný obraz, o kterém se hovořilo jako o díle Leytensov, bylo dílo Krajina v dešti, umístěné v brunšvickém muzeu a na zadní straně je rozpoznatelný monogram *GL*, což by mohlo být známkou toho, že Lytens byl ve styku s dílnou P. P. Rubense.

Literatura:

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.). Hluboká nad Vltavou 2009

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

¹⁹¹ BARTILLA 2009, 44sq.

¹⁹² REELICK 1942, 41sqq.

Kat. .19 /Massys Cornelis/

Cesta na Kalvárii [19]

Provenience: Vlámsko

Datace: kolem poloviny 16. století

Ozna ení: Inv. . AJG: DO 1302, O-826, Inv. . ve sbírce Vl. Zátky: B 167)

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze / Master

Paintings from the NG Prague, 1998 Tokyo-Kyoto

Rozm ry: 49,5×79 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (dubové)

Popis:

Hlavním motivem díla je zobrazeno procesí lidu v krajin , které sm ũje od údolí m sta, z pravé ásti obrazu, na vyvýšené místo, Golgotu, do levé ásti. Na obraze vidíme perspektivn zvládnuté postavy zasazené do krajiny, nad kterou dominuje vysoký strom, umíst ěný v levé ásti díla. V davu se pod horizontem krajiny, uprost ed celého obrazu, nachází klesající Kristus pod k ížem. Cestu na Kalvárii doprovází výpravný d j. Na první pohled je z ejmé, že k ížová cesta se odehrává v sou asnosti a ve stafáži postav nalezneme jedince z ad tehdejší vrchnosti, m š anstva ale i chudiny. Jedinou výjimkou je Kristus a snad i tve ice postav, hledící na pr vod v kajícím gestu se sepjatýma rukama. Také v pozadí se odehrává ada paralelních p íb h všedního života od b lení lnu, innosti sedlák , kupc a emeslník po pohyb na selském dvo e, který je v tomto p ípad zobrazen za skupinou voják v brn ní. Jehož stavení je obklopeno tmavou zelení hustého vegetace. Pr vod vychází z údolí vpravo, kde za hradbami se rozkládá v tší m sto s etnými palácovými a kostelními stavbami podanými v kontrastu nizozemské venkovské architektury. Dílu dominuje vyvážená barevnost, která nabízí celou škálu hn dé a okrové v pop edí terénu, béžové, šedé i r žové užitě na domech a m sto halí opar zelené i modré, která se v bílé obloze vzdaluje vzh ru skrze výrazné obrysy mrak . Signatura je vyrytá vpravo dole na pruhu trávník *CM*.

Zadní strana je zpevněna na vysokým pohyblivým roštem¹⁹³ a zajišťuje tak stabilitu desky. Na rámu se nacházejí štítky: DO 1231 *Uloupeno gestapem 8.4. 1942*, Moderní galerie 178, NG DO 1231, DO-1302 Zapj eno do Alšovy jihoeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Majetek: RNDr. Aug. Zátka, Adresa: Rev. 709 MASSYS, Cornelis: Cesta na Kalvárii, ol., d evo, 49,5×79, další štítek: Majetek Alšovy jihoeské galerie v eských Budjovicích, Inv. . O-826, Národní galerie VO 13, Reichseigentum RM1 (*p etišt no Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*) a jeden neitelný štítek (*p etišt no Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*). Dále jsou zde štítky: Dr. VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE . kat. 34.-III., .inv. B 167. Cornelis Massys: /nar. Okolo r. 1508 v Antverpách/ Cesta na Kalvárii. Reprodukováno M. J. Friedländer Die Altniederländische Malerei XIII., tab. XIII.

Komentář :

Cornelis Massys se narodil v roce 1510 v Antverpách. Byl synem slavného Quintena Massyse. Roku 1531 se stává u n m v cechu sv. Lukáše v Antverpách. Proslavil se zejména jako tv rce mnoha lept . Je z ejmé, že v po átcích se Cornelis Massys nechává, inspirovat zakladatelem nizozemské krajinomalby Joachimem Patinirem, pozd ji pak Pieterem Brueghelem st. Zem el roku 1556.

Obraz nesení k řiže se odkazuje ke k esanskému poselství Kristova uk ižování a zmrtnýchvstání. „Nesl sv j k řiž a vyšel z m sta na místo zvané Lebka, hebrejsky Golgota“ (Jan 19,17). Další odkaz se na obraze promítá v pozadí, op t vykládající úryvek z Písma: „Za ním šel velký zástup lidu; ženy nad ním na íkaly a oplakávaly ho. Ježíš se k nim obrátil a ekl: „Dcery jeruzalémské, nade mnou nepla te! Pla te nad sebou a nad svými d tmi;...“ (Lk 23, 26–28). Toto novozákonní téma se v nizozemském malí ství objevuje díky Janu van Eyckovi a v 16. století prošlo obm nou, jehož nejskvostn jší dochovanou podobou je obraz Pietra Brueghela st. z roku 1564.¹⁹⁴

Dílo bylo získáno v roce 22. ledna 1935 od Arthura Maiera v Karlových Varech, který zas dílo získal z um leckého obchodu¹⁹⁵

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malí ství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

193 SLÁNSKÝ 1953, 207sq.

194 BARTILA 2009, 28sq.

195 ZÁTKA 1937, 20sq.

Oldřich Blažíček: Sbírka starého umění: Seznam vystavených děl Národní galerie v Praze.
1. vyd. Praha 1971

Max Jacob Friedländer: Aerialy Nedherlandish Painting XIII. Leyden – Brussel 1975

Heinrich Gerhard Franz Niederländische Landschaftsmalerei im Zeitalter des
Manierismus. Graz 1969

Ladislav Kesner: Národní galerie v Praze: Sbírky ve Šternberském paláci. Praha 1965

Anna Masaryková (ed.) / Jaroslav Pavelka (ed.) / Jaroslav Pešina (ed.): Výstava vybraných
děl 14.-20. století [pořádaná Národní galerií]. Praha 1945

Hynek Rulíšek: Postavy, atributy, symboly: slovník české ikonografie. 2., rozšířené
vydání. České Budějovice 2006

Jaromír Šíp: Flámské krajiny 16. a 17. století. Praha 1967

Jaromír Šíp / Lubomír Slavíček: Národní galerie v Praze I. In: J. Kotalík: Praha 1984

Jaromír Šíp / Lubomír Slavíček: Staré evropské umění. Sbírky Národní galerie v Praze
(kat. stál. expozic). Praha 1988

Vlastislav Zátka: Sbírka Dra. Vlastislava Zátky v České Budějovicích. České Budějovice 1937

Friedrich Winkler: Eine heilige Familie von C. Massys. In: Der Cicerone XXI,
Leipzig 1929

Kat. .20 /Molenaer Claesz/

Zimní krajina [20]

Provenience: Holandsko

Datace: třetí čtvrtina 17. století

Označení: Inv. . AJG: *DO 1301 / Vlastislavem Zátkou: B 214*)

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „Přístky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 46,6×62,9 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevě (parketáž ze dvou desek)

Popis:

Mistr ztvárnil zimní krajinu se zamrzlou vodní plochou, na které se jsou promítnuty innosti zimních radovánek i práce. Záběr se soustředí na stavení v levé části díla. V popředí stojí skupinky lidí, dva muži se sanmi naloženými třemi pytli, vedle s chlapcem, přičemž jeden se opírá o san. Další muž komunikuje s postavou zády k divákovi posazenou na zamrzlé ploše, kousek dál je skupina lidí nastoupena do sání zapážených za bílým koněm. Opodál se děti připravují bruslit. Led, na kterém se pohybují postavy, ubíhá perspektivně až do dále v pravé části obrazu. Na druhé straně pro plavu je vidět vesnice s hranolovou věží se stanovou stěchou. Nebe dokresluje zimní atmosféru šedivými a vrstevnatými mraky.

Zadní strana díla obsahuje údaje na cedulkách: SBÍRKA Dr. VLASTISLAV ZÁTKA . BUDJOVICE Inv. . IV. .inv. B 214, Mod. galerie 182, m. zem. gal. DO 1269, razítko: *Uloupeno gestapem 8. 4. 1942*¹⁹⁶ Signatura je uvedena na boku ložky *C Molenaer*.

Komentář :

Molenaer Claesz se narodil před rokem 1630 v Haarlemu, † 1676 Haarlem. Syn malíře zátiší Pietera Claese. Kunsthistoriky je tento umělec považován mezi tzv. malé malíře, tedy k těm, kteří za svého života podali kvantitativní výkon a to přesto, že nebyli tak nadáni, jako jiní velcí mistři. Za svého života vytvořil řadu obrazů msta Haarlem

¹⁹⁶ Archiv AJG.

a jeho okolí. Jaroslav Šíp spatuje malířovy projevy za melancholický inspirační zdroj Cornelise Deckera, Roelofa Vriese a malířů narozených okolo roku 1630 a společně s nimi se v polovině 17. století tvoří generace kolem Jacoba Ruisdaela, která s ním sdílela základní směr krajinářské tvorby.¹⁹⁷ Obraz byl získán Vlastislavem Zátkou v roce 1941.¹⁹⁸

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

¹⁹⁷ ŠÍP 1976, 90sq.

¹⁹⁸ BARTILA 2009, 112sq.

Kat. .21 /Molenaer Jan Miense/

V kr m [21]

Provenience: Holandsko

Nedatováno

Ozna ení: Inv. . AJG: O – 832 / Vlastislava Zátky: 120

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 24,8×21 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Obraz p edstavuje t i muže sedící kolem stolu v místnosti. Muž vpravo oto ený hledí sm rem k divákovi s pootev enými ústy. Druhý muž, zobrazený uprost ed obrazu, sedí u stolu a kou í. Neupravený lov k vlevo je oto en zády, paží se opírá o st l. U okraje obrazu je patrná postava odcházející pry z místnosti. Na stole je zobrazena dýmka, papír s tabákem a keramická miska. Signatura je nazna ena v pravém dolním rohu *J. M. Molenaer*.

Komentá :

Malí se narodil v dob kolem roku 1610 v Haarlemu, byl inný v Haarlemu a poté v Amsterdamu. † 19. 9. 1668. Jeho tvorba je ovlivn na Fransem Halsem a Rembrandtem van Rijnem.¹⁹⁹

Z informací, které o mistru J. M. víme, je patrná inspirace a styky v okruhu um lc holandské malby: S Pieterem Coddem, dle kterého po sob zanechává kopii. Dále vlastnil dva obrazy z ruky mistra Issacka van Ruysdaela. Molenaer se nechává portrétovat i se svou chotí Juditou roz. Leysterovou Fransem Halsem.²⁰⁰

Obraz byl do sbírky V. Z. získán v zá í 1930 ze sbírky Alfréda v. Strassera ve Vídni. Dílo odtud bylo zakoupeno v prosinci 1917 v aukci v Dorotheu ve Vídni.²⁰¹ Po zabavení ze sbírky V. Z. v roce 1960 se dne 16. 9. 1992 navrací z AJG op t do majetku pana A. Zátky

¹⁹⁹ BREDIUS 1908, 41sq.

²⁰⁰ Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 109sq.

²⁰¹ ZÁTKA 1937, 20sq.

ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základě dohody o vydání
v č. ²⁰²

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírká Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

²⁰² Archiv AJG.

Kat. .22 /Momper Joos de/

Odpo inek na út ku [22]

Provenience: Vlámko

Datace: kolem 1620

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1303 / Vlastislavem Zátkou: B 156*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 59,5×55 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

V malb se rozprostírá pohled na vysokou skalní sluji, z níž vytékají malé vodopády a p ed ní se e í voda. V úkrytu skály sedí dv ženy, p i emž jedna drží v náru i nahé dít a vedle nich stojí muž v nenápadném hn dém od vu. Další dva muži s kloboukem na hlav stojí p ed masou hory. Muž v pop edí se opírá o osla, kterého napájí. Postava v pozadí je zahalena v šedomodrý pláš a v ruce drží h l. Nad vysokou skálou se pne vegetace, která sráz zales uje a tvo í p íjemnou stafáž rostlin. Vlevo od sluje se ine v tší vodopád, za kterým je otev en malý pr hled do lesa v pozadí. Dílu dominuje hn dý kolorit, v partiích vegetace se objevuje zelená a sv tlé okrové tóny se rozprostírají na skaliskách. Dále vidíme tyrkysové odstíny v pr hledu do lesa zcela vlevo a modré barevné tóny potoku uprost e dole. Dopl ujícím barevným akcentem je ervená halena a nohavice muže opírajícího se o osla.

Na zád ní stran je umíst na signatura a nálepky: H. Fergussona z Boltonu (Frame manufacturer), Dr. VLASTISLAV ZÁTKA .BUD JOVICE, .kat. 36–III., .inv B 156. Štítek Moderní galerie 179, dále se zde nachází stará nálepka s datem 1671 (zbytek je ne itelný), cedulka Jodocus /Josse/ de Momper /1564–1635/ *Odpo inek na út ku do Egypta/?/*, ozna ení AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, dopsáno ru n : *RNDr. Aug. Zátka REV.709 MOMPER, Josse Odpo inek na út ku, ol., d evo 59,4×55,4 DO-1303.*

Komentář :

Krajinář Jodocus de Momper se narodil 1564 v Antverpách, kde také umírá v roce 1635. Mistrem antverpské gildy se stává roku 1581 a od roku 1611 jej také vede. Je jedním z nejvýznamnějších vlámských krajinomalí. Po ad cest, které absolvoval po Itálii a Švýcarsku se nejvíc proslavil svým rukopisem na krajinách hor, které pojímá manýristickým způsobem. Díla J. de M. se nacházejí v mnoha sbírkách: Amsterdam, Augsburg, Berlín, Brusel, Bordeaux, Budapešť, Drážany, Hanover, Hamburg, Kolín nad Rýnem, Lyon, Mnichov, Paříž a řada dalších včetně Prahy.²⁰³ Obraz s jeskyní ve skaliskách zdaleka není jediným od Joose de Mompera. Autor za svého života vytvořil řadu tématicky stejných děl. Například z pravé poloviny kompozice stejně se dnes nachází v soukromých sbírkách a je datováno do doby kolem roku 1616.²⁰⁴ Obraz díky postavě v levé dolní části budí dojem, že mohl být někdy v minulosti oříznut. Joos de Momper při malbě užíval manýristických principů, díky kterým dosáhl zobrazení fantaskní, dynamické krajiny, svižným štětcem dekorativně doplněné vegetace.²⁰⁵ Dílo je datováno Dr. Eigenbergerem do druhého desetiletí 17. století. Obraz byl Zátkou nakoupen v roce 1934 z uměleckého obchodu pocházející ze sbírky v Anglii.²⁰⁶

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. české Budjovice 1937

203 KOETSER s. d., nepag.

204 ERTZ 1986, 177sq.

205 BARTILLA 2009, 40sq. Inspirační zdroje lze spatřovat i u P. Bruegela st. (1526–1569).

206 ZÁTKA 1937, 21sq.

Kat. .23 /Monogramista J. G. L./

Dv válečné lodi a jachta na klidném moři [23]

Provenience: Holandsko

Datace: 1. polovina 17. století

Označení: Vlastislavem Zátkou: 119

Lokace: neznámá

Vystaveno: „Přírůstky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 50×75 cm

Technika a materiál: olejomalba, olej, dřevěno

Popis:

Dílo monogramisty J. G. L. zpodobuje tři lodě na klidném moři. Dvě flauty, trojstěžňové obchodní galeony s napnutými plachtami. Vedle vlevo, se v mírných vlnách kolébá menší latinská karavela. V pozadí se zračí horizont rozdělující zemi a nebe zatažené stratosférickými mrakami.

Komentář:

Malba byla získána v červnu roku 1930 od Dr. Prokopa Tomana, Praha-Podhoř. Pocházela ze soukromé holandské sbírky prodané 15. a 16. prosince 1908 firmou Fr. Muller & Cie v Amsterdamu. Dle katalogu Vlastislava Zátky z roku 1937 víme, že k obrazu náležel starý, dřevěný a jednoduchý rám (holandský). Dílo bylo signováno monogramem *J. G. L.*²⁰⁷ a je dokumentováno černobílou fotografií v archivu AJG.²⁰⁸

Malíř vychází z holandské školy 1. poloviny 17. století. Jedná se o neznámého malíře především marín, jehož jeden z obrazů je popisován dle Brediuse Janu Porcellisovi. Stejně tak i jedna signovaná marína, která se nacházela ve sbírce Frfr. V. Senden-Bibran Obernigh.²⁰⁹

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. České Budjovice 1937

207 ZÁTKA 1937, 21sq. číslo aukčního katalogu je 287. Evert Moll Sr. Ryswyk, Mr. W. M. Helmich, Zolle, aj.

208 Archiv AJG /Monogramista J. G. L./.

209 Nagler 1861, 949sq. . 2452

Kat. .24 /Moreelse Paulus/

Podobizna muže [24]

Provenience: Holandsko

Datace: 1632

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1307*, starší: *O 834*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 63,5×46,4 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Portrét obrazu zpodob uje poprsí muže od něho v luxusní erný šat s vrstveným bílým mušelínový krejzlem. Hlava muže je oto ena do t í tvrte ního profilu. Jeho líce jsou propadlé, obli ej má protáhly s vousy a špi atou sv tlou bradkou a knírem. Malí portrétovaného zobrazil z poloviny jeho postavy, která vyhlíží z tmavého pozadí s klidným až vážným výrazem. V levém horním rohu se nachází nápis: *AETATIS. SVA 53 ANNO 1632*. Zajímavostí je, že ozdobný d ev ný, zlacený rám je složen ze dvou ástí p vodn zcela r znorodých. Vn jší ást, bohat vy ezávaná je podobna rám m ze 17. století. Vnit ní profilová ást je však z období 19. století.²¹⁰

Zadní strana je op t ozna ena nálepkami s íslem *12*, dv ma nálepkami s ísly *1015* (ob poškozeny), Moderní galerie 180, p etišt no razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* eskomoravská zemská galerie *DO 1270*, p etišt no: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, dále je umíst n štítek Reichseigentum *RM 124* a taktéž p etišt n razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.* P ímo na desce je ernou barvou otišt no *636 E II. Obraz je ozna en štítkem AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, dopsáno ru n : RNDr. Aug. Zátka REV.709 MOREELSE, Paulus: Podobizna muže (1632), ol., d evo 63,5×46,4 DO-1307.*

210 BARTILLA 2009, 86sq.

Komentář :

Malíř Paulus Moreelse se narodil roku 1571 v Utrechtu. Byl hlavně portrétářem v Utrechtu, až v roce 1616 je uváděn i v Amsterdamu. Byl žákem Miereveldtovým. † 1638 v Utrechtu.

Zákazník si ve své době mohl vybrat z mnoha druhů portrétů. Mnoho samozřejmě záviselo na prostoru a finančních nárocích. Dražší kategorií bylo portrétování v životní velikosti, které bylo mnohem náročnější. V důsledku toho se často rozhodlo pro menší velikosti, portrétní postavu bez ztvárnění rukou anebo jen pro poprsí.²¹¹ Neznáme přesnou identitu portrétovaného ani mistra, který dílo ztvárnil. Dle oficiálního provedení a formy této tvrděního portrétu by se mohlo jednat o portrét uence anebo politika.²¹² Muž je oděn v černý hedvábný damašek. Bílý mušelínový křezl býval podpeřením dle nové konstrukcí podporující vzhled stojícího límce.²¹³ Látka takto luxusní byla v Holandsku běžně dostupná především pro zámožné objednavatele. Oděv, ve kterém se nechává objednatel portrétovat, je typický pro holandskou módu. Můžeme se tedy domnívat, že se jedná o zámožného obchodníka.

Na počátku 17. století se v malířství Nizozemí uplatil národně-historický charakter, který se uplatil především v měšťanském portrétu. Převážně se jednalo o velké skupinové portréty: *doelen* anebo *regentenstukken*.²¹⁴

Obraz byl Vlastislavem Zátkou získán v roce 1941 jako již poslední z jeho sbírky.²¹⁵ Alšova jihoslovenská galerie dílo roku 1992 navrátila právoplatnému majiteli, bylo však ponecháno jako dlouhodobá zájmová pro účely expozice Flámského a holandského malířství. Autorství P. M. však AJG neuvádí. Obraz je veden jako dílo neznámého holandského malíře.²¹⁶

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

211 KIERS/TISSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000, 27sq.

212 BARTILLA 2009, 86sq.

213 SORBER 2012, 51sq. Takováto podpora pro límec v mřížce je k vidění ve sbírce Museum Vleeshuis v Antverpách.

214 FROMENTIN 1957, 84sq.

215 Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 99sq.

216 Archiv AJG. Takto uváděno i v poslední smlouvě s panem RNDr. A. Zátkou 28. 12. 2012.

Kat. .25 /Neer Aert van der/

Pob eží p i svitu m síce [25]

Provenience: Holandsko

Datace: kolem poloviny 16. století

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1292* / Vlastislavem Zátkou: *B 102*.

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 28,5×43 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (dubové)

Popis

Tmavý obraz krajiny zpodob uje atmosféru no ního pob eží s bílým m sícem vy nívající nad hladinou dalekého mo e a osv tlující tak horizont a život zátoky. V pop edí vidíme skupinu t í rybá , které obrýsovává rozlitý svit m síce. V pravé ásti jsou u hladiny rozv šené rybá ské síť u prázdného lunu umíst něho u b ehu. Z levého boku, od kterého vybíhá pevnina, na obzor hladiny pluje plachetnice sm rem k m síci, do st edu obrazu. Nebe ocelové barvy je prosvíceno mraky a zast eno še í oblak . Kolorit je temný s užitím palety odstínu hn dé, okrové a tmavomodré. Signatura monogramem je umíst na vpravo dole.

Na zadní stran jsou nálepky ozna ující majitele sbírky: Dr.VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE .kat. 38.-I, Inv. . *B 102*, Moderní galerie 186, p etišt no razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*. Dále štítek NG v Praze *DO 1227* s orazítkováním: *Rev. 1945* a *Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, nálepka Reichseigentum RM 15 s p etišt ním: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*. Cedulka na rámu odpovídá popisu díla: Aert van Neer /1603–1677/ Pob eží p i svitu m síce. Rám je fixem ozna en: *AJG O–812*.

Komentá :

Mistr se narodil roku 1603 anebo 1604 v Amsterdamu. V za átcích byl siln ovlivn n Rafaelem a Joachimem Camphuysenovými.²¹⁷ Od roku 1632 byl inný v Amsterdamu, kde také umírá 9.11.1677.²¹⁸

²¹⁷ BARTILA 2009, 114sq.

Doménou Aerta van der Neera byla malba no ních, zimních a vodních krajin, ale i p ístav a horských panoramat. Je mistrem rozptýleného sv tla odrážející barevný nádech, jak jej známe na jeho dílech atmosférických výjev krajin.

Obraz pochází z um leckého obchodu zakoupený v ervenci roku 1928. Max. J. Friedländer uvádí, že pokud se jedná o originál, byl by z vrcholného období um lcovy tvorby.²¹⁹ [26]

Literatura:

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malí ství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sbíрка Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malí ství od 16. do raného 18. století (kat. výst.). Hluboká nad Vltavou 2009

218 Životopisná data uvedl na pravou míru až Dr. Abraham Bredius, který po dlouhou ádku let studoval životy starých holandských mistr . U Aerta van der Neera také zjiš uje, pro se jeho tvorba adí do tak pozdní fáze, tedy pro za al malovat tak pozd . Odpov našel ve spisu, který hovo í o jeho správcování u pán z Arkeli v dob jeho mládí. Malí ství se zabýval p íležitostn až do doby, než p esídlil do Amsterdamu.

219 Archiv AJG /Paulus Moreelse/.

Kat. .26 /Neznámý autor/

Podobizna duchovního (poprsí)

Provenience: neznámá

Datace: 2. polovina 17. století

Označení:

Lokace: neznámá

Vystaveno: Miniaturen Ausstellung 1906 Berlin / Das gemalte Kleinportät

(Nationalbibliothek) 1931 / „Přírůstky zemské galerie českomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 6,6×4,8 cm (ovál)

Technika a materiál: olejomalba / olej, m

Komentář :

Z pozstalosti se nedochovala žádná dokumentace. Zátka uvádí ve svém katalogu, že se jedná o miniaturu neznámého mistra nizozemské školy z 2. poloviny 17. století, kterou zakoupil z umleckého obchodu roku 1933. Předtím se nacházela ve sbírce Alfréda v. Strasser-Sáncziho ve Vídni.²²⁰

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírká Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. české Budjovice 1937

220 ZÁTKA 1937, 22sq.

Kat. .27 /Ostade Adriaen van/

Vyprázdn ný džbán [27]

Provenience: Holandsko

Datace: 1. polovina 17. století

Ozna ení: Inv. . v AJG: O-821 / Vlastislavem Zátkou 125

Lokace: neznámá

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 20×17,5cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

Z ernobíle reprodukce je patrný pitoreskní výraz muže zobrazeného z poloviny postavy od něho v oby ejný tmavý šat s kapucou na hlav , jak hledí do hlin něho džbánu s poklicí. V pozadí jsou zobrazeny zárubn s pootev enými dve mi. Malba pozadí je tmavá, se stopami po rychlých tazích št tce.

Komentá :

Dílo bylo zakoupeno v únoru roku 1931 od Dr. Tomana, Praha-Podho . P edtím se nacházelo v majetku Dr. A. Engelbrechta v Praze a bylo restaurováno u Ernsta Eigenbergera.²²¹ Po restituci bylo z AJG navráceno dne 16. 9. 1992 do vlastnictví rodiny Zátkovy ve smyslu zákona . 87/1991 Sb. o mimosoudní rehabilitaci a na základ dohody o vydání v ci.²²²

Na obrub dve í stojí ozna ní A. v O. Hofstede de Groot, Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts, III. Adriaen van Ostade . 164. Získáno v únoru 1931 od Dra Prokopa Tomana, Praha-Podho . P edtím ve sbírce Dra A. Engelbrechta, Praha; Wenera Dahla v Düsseldorfu.²²³

²²¹ Soukromý archiv rodiny Zátk 1944, 104sq. Auk ní katalog z r. 1905, . 109.

²²² Archiv AJG.

²²³ ZÁTKA 1937, 7sq.

Tento haarlemský žánrový malíř, syn J. Hendrickse se stal jedním z nejslavnějších malířů své doby. Jeho jméno bylo převzato z názvu vesnice Ostade, odkud jeho rodina pocházela. Jeho žákem byl pravděpodobně vlastní bratr Isaac van Ostade a Frans Hals. Raná díla představitele selského žánru jsou provedena v namodralém koloritu, v chladných a lehkých odstínech šedé a ržové. Až po roce 1640 začal užívat šerosvitu, načež se jeho barevnost stává výraznější.²²⁴

Na začátku své kariéry Van Ostade maloval především pijáky, rolníky, hádky a hospodské rvačky mužů, které eticky měly představovat vzor špatného chování. Později se jeho přístup změnil a sada jeho obrazů se proměnila ve smysluplnou poetickou žánrovou tvorbu. V pozdějších obrazech jsou motivy z oblasti společnosti již méně zjevné.²²⁵ V době kolem čtyřicátých let se jeho pojetí postav sedláků změnilo v dobromyslný charakter, portrétní rysy nejsou již tolik karikovány a formulace jejich osobností jsou zdrženlivější.²²⁶

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

224 KOETSER s. d., nepag.

225 KIERS/TESSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000, 171sq.

226 ŠÍP 1976, 100sq.

Kat. .28 /Pynacker Adam/

Tichá zátoka [28]

Provenience: Holandsko

Datace: nedatováno

Označení: Vlastislavem Zátkou 164

Lokace: neznámá

Vystaveno: „Přístky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 31×39 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevěno

Popis:

Obraz díla „Tichá zátoka“ zpodobňuje loď se šesti lennou posádkou kotvící u mořského pobřeží. Muž s kloboukem stojí na této veslici a ukazuje směrem po své pravici na druhou vzdálenější loď, zatímco ostatní sedí. Jeden z mužů, ohnutý, uvazuje loď ke klu na břehu. Na levé straně se nachází strom a v pozadí horizont moře, který je proložen vysokými, oblými skalními útvary. Na díle je vyznačen autor A. Pynacker. Reprodukce olejomalby je dokumentována v černobílé fotografii katalogu Vlastislava Zátky z roku 1937.

Komentář:

Obraz byl koupen do sbírky V. Zátky 27. srpna 1934 v uměleckém obchodě. Předtím se nacházel ve sbírce komerčního rady B. Alberta Mayera, Mainz. Dílo podobné kompozici příbuzné se nachází na obraze v petrohradské Ermitáži, také označeno za dílo A. Pynackera.²²⁷

Mistr prochází holandskou školou, byl pokřtěn v Pijnackeru u Delfu a to 13. února 1622, tamtéž také pracoval, poté ještě ve Schiedamu. Ti roky pobýval v Itálii, poté od roku 1660 už jen v Amsterdamu, kde byl pohřben 28. března 1673.²²⁸

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

²²⁷ HARTMANN/LEMAN 19692, nepag. 43,5×35,5 cm. Obraz byl získán ze sbírky Crozatovy z Paříže.

²²⁸ ZÁTKA 1937, 23sq.

Kat. .29 /Siberechts Jan/

Ve dvorci [29]

Provenience: Vlámko

Datace: 1659

Ozna ení: Inv. . AJG: *DO 1306 /Vlastislavem Zátkou: B 159*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 113×98,5 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, plátno

Popis:

Výjev z prostředí rušné vesnice představuje vesnický lid nacházející se před selským stavením s vysokou kamennou vří. Kromě postav lidí se v kompozici objevují i zvířata. Před smavou stavbou je umístěn šestice postav. V pravém plánu je žena s košíkem a červenou sukni jako nejvýraznější element díla. Hledí na ni muž nabízející jí koroptve, před ní žena, která nabízí pro změnu víno. V levé části obrazu je jiná žena dojíící bílou krávu, za ní dva muži nakládající vepřena v z se zapáženým koněm. Vpravo jsou umístěny dvě ženy s mužem u hromady zeleniny. Kulisa figurálního výjevu je, co do koloritu a světlosti v celku tmavá. Objevují se zde tóny ocelové modři, zelené i celé škály okrové a hnědé.

Komentář :

Vlámský malíř byl narozen v Antverpách 29. ledna 1627. Umírá roku 1700 v Londýně.²²⁹ Roku 1648–49 se stává mistrem cechu sv. Lukáše. Do roku 1672 byl inženýr v Antverpách, poté v Anglii. V roce 1650 v Itálii²³⁰ Význam Jana Siberechtse tkví především v jeho mladší tvorbě, která bývá srovnávána s bruselskými statickými malíři. Právě také v jeho tvorbě se setkáváme s únikem vazby na rodnou vlast, kterou nacházíme v dekorativnosti jeho malířských děl. Jeho tvorba se vyznačuje realistickým tónem popisu krajiny, relativní plánovitou jednoduškou, která je úzce omezena na ústřední pastviny a brody

229 BARTILLA 2009, 66sq.

230 Archiv AJG /Siberechts Jan/.

v pozadí. Čistým doplňkem malířských pláten bývají velká zvířata a postavy spojené se žánrem zátiší. Kompozice J. S. bývá převážně pevná s působivým koloritem, sestaveným z převážně chladných odstínů hnědé. Barvy jsou kladených s ostrou lehkostí, tím dodávající dílu úměrnost vzájemné obraznosti.²³¹ Signatura se nachází dole *JS f 1659*.

Zadní strana obrazu hostí nápis štítkem: Dr. VLASTISLAV ZÁTKA . BUDJOVICE . kat. 47.–III., Inv. . B 159. Moderní galerie 200, přetištěno razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*. Dále štítek NG v Praze DO 1240 s orazítkováním: *Rev. 1945 a Uloupeno gestapem 8./4. 1942.*, nálepky s čísly: 520 a D131 G. Siberechts Cost UC. Nálepka Reichseigentum RM 15 s přetištěním: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942*. Rám je fixem označen: *AJG–O–830* a cedulkou Zapůjčeno do Alšovy jihoslovenské galerie v Hluboké nad Vltavou. *RNDR. AUG. ZÁTKA REV. 709 SIBERECHTS, Jan: Ve dvorci ol., pl. 113×98,5 cm, DO-1306*. Rám obsahuje cedulky: *Jan Siberechts /1627–1703/ Ve dvorci a text v angličtině: Narozen v Antverpách jako syn sochaře. Byl žákem Adriaena de Bye a stal se mistrem gildy sv. Lukáše v roce 1648. Vévoda z Buckinghamu procházející skrz Flandry poznává mistra Siberechta a přivádí jej do Anglie. Je zadržován v Cliefden. Maluje krajiny ve stylu A. Berghema. Umírá v Londýně v roce 1703. Sbírká George Folliott Esq. Vicars Cross, Chester.*

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Bruselles 1927, nestr.

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sbírká Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. Slovenské Budjovice 1937

²³¹ HEIDRICH 1913, 80sq.

Kat. .30 /Teniers David ml./

Cikánská rodina [30]

Provenience: Vlámko

Datace: kolem 1640

Ozna ení: Inv. . AJG: O – 833 / Vlastislavem Zátkou: 155

Lokace: neznámá, dílo bylo ztraceno v roce 1969²³²

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 16,5×22,7 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (dubové)

Popis:

Na obraze je namalována p tice postav na vyvýšeném míst . Hlavní postava v klobouku stojící a hledí sm rem k divákovi. Za ní jsou promítnuty dv ženy, jedna sedící vedle dítěte, které se opírá o h l a druhá v rozhovoru se starším mužem. Za nimi stojí pes na skále a za ním se již rozprostírá vysoké nebe a v levém dolním rohu údolí.

Na zadní stran se nacházely tyto štítky: Dr.VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE .kat. 50.-II. (III? dopsáno ru n), Inv. . 5–155. Moderní galerie 198, eskomoravská zemská galerie DO 1249 p etišt ný razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4. 1942* a štítek Reichseigentum RM 135).²³³ Signatura je umíst ed dolního okraje obrazu: *D. Teniers*.

Komentá :

Teniers ve svých barevn sv tlých plenérech navazuje, až na n kolik výjimek, na Rubense²³⁴. Bravurn ovládá techniku, posuzovanou jako spíš „strojenou“ než p irozenou. Jeho tvorba je však systematická a sv domitá.

Obraz je signován D. Teniers f. Dr. Robert Eigenberger, Wien, klade obraz do doby okolo r. 1640: „Tak mistrná kvalita, v ni em nezadávající pozdnímu Adriaenovi Brouwerovi, se u Tenierse jen z ídka objevuje.“ Získán v lednu 1934 z um leckého

²³² ŠÍP/ RULÍŠEK 1983, DAVID TENIERS (ml.).

²³³ Archiv AJG.

²³⁴ FROMENTIN 1957, 90sq.

obchodu p edtím v Museum der bildender Künste, Leipzig (. 355 katalogu z r. 1924). Do roku 1860 ve sbírce Clauszove, Leipzig.²³⁵ Obraz je dodnes nezv stný. Byl odcizen v roce 1969.²³⁶ Z ernobílé reprodukce nepoznáváme kolorit D. T., m žeme jej však srovnat s dílem umíst ným v Kunstmuseu v Basileji, datované do doby kolem roku 1640–1650.²³⁷

Literatura:

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malí ství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sbírka Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

235 ZÁTKA 1937, 25sq.

236 Archiv AJG. Vy azená v decká karta AJG hovo í o ztrát obrazu: "Obraz ztracen. Zaplatila pojiš ovna. Odepsáno 22. 10. 1969." K nabytí díla je uvedeno: „Získáno konfiskací sbírky Dr. Vlastislava Zátky v kv tnu 1960.“

237 Kunstmuseum Basel , Depositum der Prof J.J. Bachofen - Burckhardt - Stiftung 1921, Inv . 1111.

Kat. .31 /Velde Willem van de (mladší)/

Vich ice na mo i [31]

Provenience: Holandsko

Datace: bez datace

Ozna ení: Vlastislava Zátky: 163

Lokace: Basilej (v soukromé sbírka RNDr. Augusta Zátky)

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 45×65 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, plátno

Komentá :

Malí holandské školy byl pok t n 18. prosince 1633 v Leidenu. Byl žákem svého otce, Willema van de Veldeho st. a Simona de Vliegera. inný byl jak v Amstrdamu, tak od roku 1673 v Londýn , kde se od roku 1677 stává dvorním malí em anglického krále. Proslavil se p edevším jako malí námo níh bitev jak holandských, tak anglických do roku 1673.

Tvorba Willema van de Veldeho se zdá být chladná, barevn nevýrazná a však díla jsou vždy propracována z úzkostlivou pe livostí a kresebnou dokonalostí. Plenér poskytuje malí i úto išt pro bezprost ední návrh, který bývá postupn dopl ován studii.

Jedním ze znak mistra je tvorba lenitých plastických krajin, vybraných z celku a zasazených do výseku. P evažují motivy pitoreskní malby, krajin obohacených o architektonické prvky z ícenin a palác , p i emž lesnatým zákoutím nechybí romantické malí ské pojetí. W.V. byl poh ben roku 1629 v Amsterdamu.

Dílo bylo koupeno 27. srpna 1934 z um leckého obchodu. P edtím v Anglii. Dnes je známé pouze z ernobílé reprodukce katalogu V.Z.²³⁸

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sbírka Dra. Vlastislava Zátky v . Bud jovicích. eské Bud jovice 1937

238 ZÁTKA 1937, 25sq.

Kat. .32 /Vinckeboons David/

Rozdávání chleba u kláštera [32]

Provenience: Holandsko

Datace: kolem 1610

Označení: Inv. . AJG: *DO 1295* / Vlastislavem Zátkou: *B 208*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „Přístky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 29×45 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevěno

Popis:

Obraz *Rozdávání chleba u kláštera* rozvádí scénu odehrávající se v hlavním plánu obrazu. Tvoří stafáž cca. 36 figur, představující chudinu v zástupu a nouzi žadonící o potravu směrem k ruce, která z okna fasády chrámové budovy rozdává chléb. V této kompozici se skrývá množství detailně zpracovaných postav v různých postojích, které nám ukazují svét nejnižších vrstev obyvatelstva. Architektonickým prvkem je portál ve tvaru lomeného oblouku, nad jehož ozdobným klenákem je umístěn vysoký reliéf v tympanonu. Takto namalovaná plastika zobrazuje adoraci, snad sv. Martina anebo sv. Archanděla Michaela. V levé části obrazu se za stromem rozkrývá výhled pohledu na vesnici doplněno dalšími postavami. V celkovém koloritu převažují hnědé a šedé odstíny, dále postavy jsou od něj v barvách tlumených zemitých barvách zelené a okrové. Barevným akcentem celého díla je červená sukně matky držící dítě uprostřed obrazu.

Na zadní straně se nachází tyto štítky: Na rámu: Dr.VLASTISLAV ZÁTKA . BUDJOVICE .kat. 53-III, Inv. . B 208, cedulka: David Vinckeboons/ Vinck-Boona/ 1576/78–1629/ *Rozdávání chleba* ., pak štítek: eskomoravská zemská galerie v Praze DO 1265 přetištěno razítkem: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.*, štítek Moderní galerie v Praze 185 s přetištěním: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.*, Reichseigentum RM 127 a také přetištěno: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.* Dále štítek evidence AJG: Zapřeno do Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou: *RNDr. Aug. ZÁTKA, rev 709 VINCKEBOONS, David: ROZDÁVÁNÍ CHLEBA* , ol., dřevěno 28,7×45,4 DO-1295

Komentář :

Malíř se narodil roku 1576 v Mechelenu o tři roky později odchází s rodinou do Antverp. Msto opustili roku 1586 po jeho znovudobytí pro Španělsko a roku 1591 se usadili v Amsterdamu. U itelem malíře Davida Vinckboonse byl jeho otec Philip Vinckboons v tradici Pietra Brueghela st., později se D. V. stává nejdřívejším malířem po átku holandského „Zlatého věku“. ²³⁹ Produkoval své nejlepší práce během prvního desetiletí 17. století. ²⁴⁰ † 1629 v Amsterdamu.

Obraz byl získán z uměleckého obchodu roku 1937 odtud z uměleckého obchodu P. de Boer v Amsterdamu. ²⁴¹

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

239 BARTILLA 2009, 78sq.

240 LUIJTEN/SUCHTELEN/BAARSEN/KLOEK/SCHAPELHOUMAN 1993, 616sq.

241 ZÁTKA 1937, 26sq.

Kat. .33 /Vries Roelof van/

Krajina s loďkou [33]

Provenience: Holansko

Datace: bez datace

Označení: Vlastislavem Zátkou: 137

Lokace: neznámá

Vystaveno: „Přírůstky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 44,5×55,7 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevěno

Popis:

Dílo představuje krajinu s osamělou loďkou na hladině u malého ostrova obrostlého stromy a krovky, ve kterém se skrývá stavení a ke kterému od loďky směřuje prostodělný muž. Vlevo je kompozice malby doplněna o pahýly stromů vystupující z vody a zrcadlící se na hladině. Mezi tímto houštím a ostrovem se do krajiny otevírá horizont se vzdáleným břehem a vzdušnou stavbou. Poklidnou atmosféru dokresluje vysoké nebe zakryté vrstevnatým mrakem.

Komentář :

Z umleckého obchodu získáno v únoru 1932. Předtím v petrohradské Ermitáži. Na zadní straně je „Imperatorskij Ermitáž“. Předvodně ve sbírce knížete Galicina, která byla získána petrohradskou Ermitáží za cara Alexandra III. R. 1886 (v katalogu Ermitáže uveden pod č. 1780); předvodně popisován Jacobu Ruisdaelovi; katalogem z r. 1902 Gillisi Romboutsovi, od r. 1916 již Roelofu de Vriesovi.²⁴² Signováno uprostřed dole R. Vries. Roelof van Vries se narodil v Haarlemu kolem roku 1631 odkud stěhoval se do Amsterdamu, kde je i poslední zpráva o umělcovi zaznamenána roku 1681.²⁴³

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

²⁴² ZÁTKA 1937, 26sq.

²⁴³ Archiv AJG.

Kat. .34 /Wildens Jan?/

Lesnaté návrší [34]

Provenience: Vlámko

Datace: 1. polovina 17. století

Oznaení: Inv. . AJG: *DO 1294* / Vlastislavem Zátkou: *B 213*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 37,7×50 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo (deska sestavená ze dvou kus)

Popis:

Obraz z krajinou rozprostírá kompozici s kmenem listnatého stromu vyr stajícího na malém návrší. T sn u dolního okraje se nachází stádo koz a pasá ek hrajícím na píš alu. Uprost ed obrazu je malý rybní ek, za kterým se zvedá stromoví. Kolem návrší sm rem do pozadí se podkovovit ubíhá prohlube v zemi. V pop edí se na návrší odehrává kulisa temn zbarvená hn dou a slouží jako repusoár. Pravá polovina návrší je taktěž ve tmavých barvách hn dé, p echázející do sv tle zelených tón . Barevný akcent v postavi ce pasá ka s rum lkovými rukávy košile.

Na zadní stran se nachází jednotlivá oznaení: vypálených zna kek - znak (m sta?) a dv ruce, zna ka vytla ená do d eva poté dva ne itelné otisky razítek a nálepky: Dr.VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE .kat. IV .inv. *B 213.*, Jan Wildens/1586–1653/ Lesnaté návrší., eskomoravské zemské galerie v Praze *DO 1266* s p etiskem: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.*, dále: Reichseigentum RM 126, v . razítka *Uloupeno gestapem 8./4.1942.* Dále je dílo evidováno AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, dopsáno: RNDr. Aug. Zátka rev. 709 WILDENS, Jan: Lesnaté návrší, ol., d ., 37,7×50 cm *DO–1294*. Na rámu obrazu je dopsáno fixem *AJG O–814*.

Komentá :

Malí se narodil v roce 1586 Antverpách, kde byl také 16. íjna 1653 poh ben. Je znám jako vlámský malí , který od roku 1617 maluje krajiny do Rubensových obraz .

pracuje i pro Snyderse a Paula de Vose aj. Zpoátku jde v tvrících stopách P. Brueghela a J. de Mompera.

Dílo bylo pořízeno roku 1938 od Singra, společně s dílem „Mistra zimních krajin“. První Zátka zamýšlel o koupi pouze díla „zimního“ na což mu bylo nabídnuto i toto dílo jako „letní“. Oba obrazy mají přesné rozměry a tutéž vypálenou značku antverpské malířské gildy sv. Lukáše a poté ještě jeden znak, který byl Gustavem Glücklichem považován za znak dle sdělení Singra byl obraz koupen ze severní Itálie, odkud se dostal do Vídně. Tyto okolnosti přivedly Zátka k teorii, že by snad obrazy mohly pocházet z jedné dílny a byly vytvořeny svého času na zakázku jako cyklus a jejich provedení bylo svěřeno malířům, o čemž nasvědčuje nižší kvalita tohoto díla. Dle představení Stefana Bartilly obraz není dílem mistra Jana Wildense.²⁴⁴ Nicméně Glücklich vyslovil myšlenku, že malba byla vytvořena J. W. a tuto domněnku může podpořit fakt, že se jednalo o dílnu Rubensovu, ve které G. Lytens pracoval.²⁴⁵ Víme, že v Rubensově dílně pracoval i J. W. jako krajinář a také Frans Snyders převážně jako malíř fauny a flory.²⁴⁶

Literatura:

Jacob Christoph Burckhardt: Die Landschaften von Peter Rubens, A. Schroll & Co. Wien 1940

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Gustav Glück: Die Landschaften des Peter Paul Rubens. Wien 1945

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.). Hluboká nad Vltavou 2009

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovicích. České Budjovice 1937

²⁴⁴ BARTILLA 2009, 50sq.

²⁴⁵ Soukromý archiv rodiny Zátka 1944, 116a)sq. GLÜCK 1945, 53sq. Dílo však nebylo přijato do soupisu díla J. W.

²⁴⁶ BURCKHARDT 1940, 42sq.

Kat. .35 /Wouwerman Philips/

Formanské vozy v koln [35]

Provenience: Holandsko

Datace: po átek 60. let 17. století

Ozna ení: Inv. . AJG *DO 1296* / Vlastislava Zátky: *B 162*

Lokace: Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou

Vystaveno: „P ír stky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozm ry: 44×60,5 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, d evo

Popis:

V prostorách interiéru velké kolny práv vjížd jí dva naložené formanské vozy. V levém plánu obrazu je jezdec na koni v klobouku a erveném plášti. Shlíží dol k žen nesoucí v náru í d cko. Vlevo je formanský v z pokrytý plachtou. Před prvním kon m, na n mž sedí jezdec, utíká chlapec se psem. V pravé ásti se nachází u žlabu se senem t i kon . Při pohledu z kolny ven je vid t nebe se zataženými mraky. Vpravo se dále nachází stavení s listnatým stromem. Obraz je tmavý, tóny jsou lad né v hn dozelených barvách a ve stínech nejlépe vyniká bílý k . Signatura se nachází vpravo dole, mezi stébly slámy: *PHILS W.*

Na zadní stran jsou nalepeny cedulky: Dr.VLASTISLAV ZÁTKA . BUD JOVICE .kat. 55-II. .inv. *B 162.*, /Philips Wouwermans/1619–1668/ Formanské vozy v koln , dále: Reichseigentum RM 22, v . razítka *Uloupeno gestapem 8./4.1942.*, eskomoravské zemské galerie v Praze DO 1230 s p etiskem: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.* a razítkem *Rev: 1945* a štítek MODERNÍ GALERIE 192, s p etiskem: *Uloupeno gestapem 8./4.1942.* Obsahuje štítek evidování AJG: Zap j eno do Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, dopsáno: RNDr. Aug. Zátka rev. 709 WOUWERMAN, Philips: Formanské vozy v koln , ol., d ., 44,2×60,6 cm DO–1296. Na rámu obrazu je dopsáno fixem AJG O–814., Leeds exhibition 1875 property of(?) Goot No 3, No 92 Leeds public art museum, mmj. Reverend?

Komentář :

Philips Wouwerman byl pokřtěn 24. května 1619 v Haarlemu, † 19. května 1668 tamtéž. Roku 1640 vstupuje do svatolukášského cechu.²⁴⁷ Jeho malba je velmi detailní a popisná, zvláštním tématem, který se zdá být oblíbeným, jsou koně. Modelace krajiny i postav jsou lehké a zvláště malebné díky světelné modelaci, se kterou autor zachází.

Literatura:

Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.).

Hluboká nad Vltavou 2009

Jaromír Šíp / Hynek Rulíšek: Flámské a holandské malířství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budějovicích. České Budějovice 1937

²⁴⁷ BARTILA 2009, 128sq.

Kat. .36 /Wyck Thomas/

Kašná [36]

Provenience: Holandsko

Datace: bez datace

Označení: Vlastislava Zátky: 101

Lokace: Neznámá

Vystaveno: „Přístky zemské galerie eskomoravské“, 1942–1943 v Praze

Rozměry: 41×35,5 cm

Technika a materiál: olejomalba / olej, dřevěno

Popis:

Z dochované reprodukce vidíme skupinu lidí, převážně dětí u schodiště budovy. Na postavách si můžeme všimnout silného valéru, tedy i využití hry stínů a světla. V pozadí se rýsuje přístav nad ním vysoké nebe. Signatura je umístěna vpravo na schodišti: *T. Wijck*. Z popisu z katalogu V. Z. víme, že se na rubu obrazu nachází neznámá pečeť.²⁴⁸

Komentář:

Tomas Wyck se narodil v Beverwycku u Haarleemu okolo r. 1616. Byl přijat do Haarlemské gildy před rokem 1642. Podnikl cesty do Itálie, ale hlavně byl převážně v Haarlemu, kde byl také pohřben 19. srpna 1677.

Obraz byl koupen z umleckého obchodu v lednu 1928, kde se dostává z majetku hraběny d'Orsay, Jugoslaviie.²⁴⁹

Literatura:

Vlastislav Zátka: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v . Budjovících. eské Budjovice 1937

²⁴⁸ Archiv AJG /Thomas Wyck/.

²⁴⁹ ZÁTKA 1937, 27sq.

VI. Obrazová příloha

1. Claes (Nicolaes) Berchem, **Horská krajina s mezkáři**, 1656–1658, olej, dřevo, 36×42,6 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č. DO 1297. Foto: autor

2. Abraham van Beyeren, **Zátiší s rybami a hliněným džbánem**, 1650–1660, olej, dřevo, 76,5×64 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1299. Foto: autor

Canvas

0 1/4 inch - 25 1/4 inch

(No. 5137) s Graevenhage. 94 large Vorkent
April 1929

The undersigned has carefully examined
the picture, painted on wood, canvas, copper, etc.
30 1/4, wide 25 1/4 inches (765 x 64 centimeters) of which
this is a photograph. He considers this picture as
an authentic, characteristic & authentically signed (with
monogram and date 1659) work of Abraham van Beyeren.

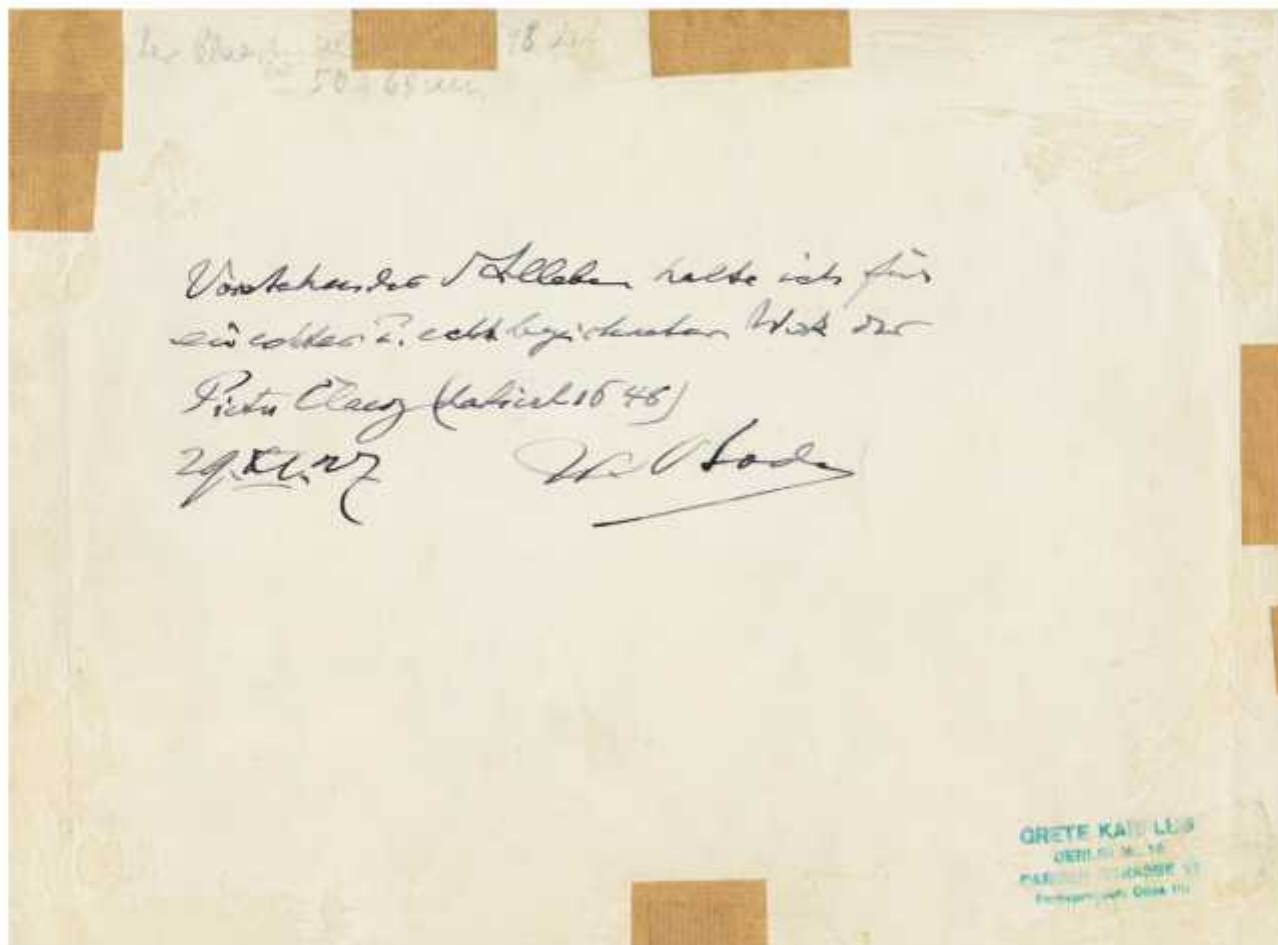
Corn. Hofstede de Groot
(Signature)

53043

A. C. COOPER,
FINE ART PHOTOGRAPHER,
154, ROSE & CROWN YARD,
ST. JAMES, S.W.1.
GERMARD 2591.

3. Zadní strana fotografie, rukopisné dobrozdání Dr. Cornelise Hofstede de Groota k dílu „Zátiší s rybami a hliněným džbánem“, č. 5137, duben 1929. Archiv AJG. Foto archiv AJG

4. Zadní strana fotografie, rukopisné dobrozdání Wilhelma von Bode k dílu „Zátiší s vinnou sklenicí“, nedatováno. Archiv AJG. Foto archiv AJG

5. Quieringh Gerritsz Brekelenkam, **Modlitba při stole**, 1655, olej, dřevo, 26,5×34,5 cm.
Neznámá lokace. Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 12, obr. 7(106)

6. Pieter Claesz, **Zátiší s vinnou sklenicí**, 1648, olej, deska, 50×69 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1300. Foto: autor

7. Pieter Codde, **Hráči v triktrak**, 1. třetina 17. století, olej, dřevo, 14×18 cm.
Neznámá lokace. Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 13, obr. 9(75)

8. Aelbert Cuyp, **Na pastvě**, nedatováno, křída, papír, 21×33 cm.
Neznámá lokace. Foto: Archiv AJG

9. Jan Fyt, **Lovecké zátiší**, 1653, olej, plátno, 64×104 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1298. Foto: autor

10. Lucas Gassel, Krajina s Kristem a dvěma učedníky na cestě do Emauz,
kol. pol. 16. století, olej, dřevo, 25×36,4 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1291. Foto: autor

11. Jan van Goyen, Krajina s řekou a mlýnem, 1649, olej, dřevo, 56×74 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1304. Foto: autor

12. Jan van Goyen, **Plachetka v tiché zátocce**, 1647, olej, dřevo, 22×34 cm.
Neznámá lokace. Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 16, obr. 18(145)

13. Jan van Goyen, **Za humny**, 1628, olej, dřevo, 35×61,5 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 15, obr. 17(126)

14. Willem Claesz Heda, **Zátiší s mušlemi a naulem**, 1634, olej, dřevo, 52×73 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1305. Foto: autor

15. Abraham Hondius, Lovečtí psi s volavkou ve zříceninách, 1667, olej, dřevo, 25,7×36,4 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1289. Foto: autor

Wien, am 12. Mai 1929.

Dr. H. Leporini
Wien I. Augustinergasse 6

Liebe geachteter Herr Doktor.

In den nächsten Tagen sende ich Ihnen Ihre Zeichnungen,
da ich nunmehr mit den Nachforschungen zu Ende bin,
retours.

Falls Sie auch etwas über den Marktwert der Blätter
wissen wollen, so teile ich Ihnen gleich hier mit, was ich
pro Blatt je nach der Darstellung einen Wert von 150-200
Kronen) Mk annehme. In der Expertise kann ich natürlich
davüber keine Angaben machen. Die Albatrus besitzt
von dem selben Meister auch 2 Blätter.

Für Postporto Spallanlagen und Arbeit wären zusammen
100 Schilling zu entrichten.

Mit vorzüglicher Hochachtung
der ergebener

H. Leporini

a.

b.

c.

d.

e.

f.

g.

h.

i.

j.

k.

l.

m.

n.

o.

p.

17. Pieter Pietersz Lastmann, Biblické ilustrace:

a. Juda a Tamara, b. Sen Jakobův, c. Obětování Izáka, d. Kristus a Samaritánka, e. Útek do Egypta, f. Kristus a setník, g. Obětování Izáka, h. Kristus a žena kananejská, i. Obětování Izáka, j. Tobiaš s rybou a andělem, k. Tobiaš s rybou a andělem, l. Tobiaš hostící anděly, m. Tobiaš vyjímá rybu, n. Kristus a Samaritánka, o. Pavel kritící, p. Noli me tangere, 1670–1700, tuš, papír, 20×16 cm. Neznámá lokace. Foto: archiv AJG

18. Gjsbrecht Leytens, **Zasněžená krajina**, 1. polovina 17. století, olej, dřevo, 38×50,5 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1290. Foto: autor

19. Cornelis Massys, **Cesta na Kalvárii**, kolem pol. 16. století, olej, dřevo, 49,5×79 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1302. Foto: autor

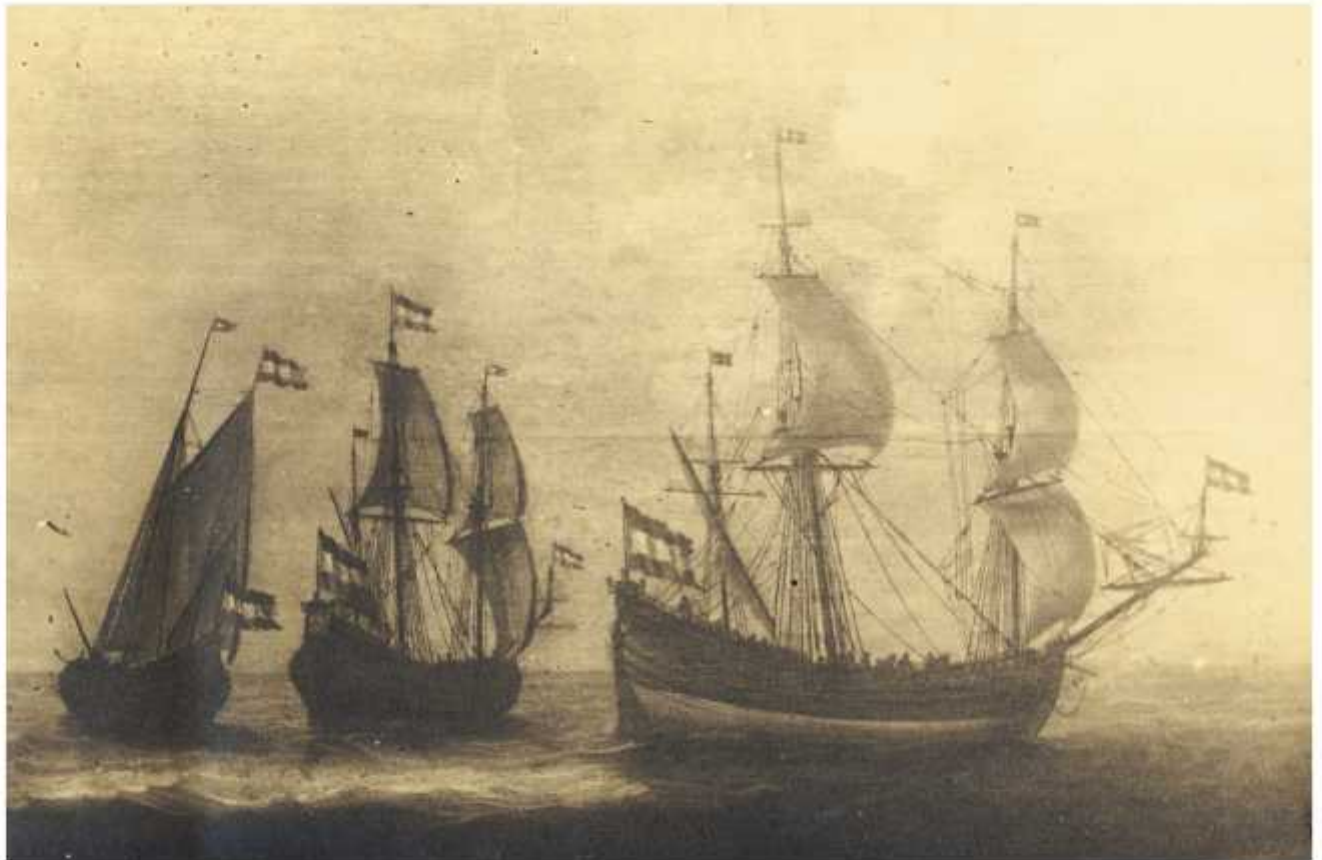
20. Claesz Molenaer, **Zimní krajina**, třetí čtvrtina 17. století, olej, dřevo, 46,6×62,9 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1301. Foto: autor

21. Jan Miense Molenaer, **V krčmě**, nedatováno, olej, dřevo, 24,8×21 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 21, obr. 36(156)

22. Joos de Momper, **Odpočinek na útěku**, kolem 1620, olej, dřevo, 59,5×55 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1303. Foto: autor

23. Monogramista J. G. L., **Dvě válečné lodi a jachta na klidném moři**, 1. polovina 17. století, olej, dřevo, 50×75 cm. Neznámá lokace. Foto: Archiv AJG

24. Moreelse Paulus, **Podobizna muže**, 1632, olej, dřevo, 63,5×46,4 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1307. Foto: autor

25. Aert van der Neer, **Pobřeží při svitu měsíce**, kolem poloviny 16. století, olej, dřevo, 28,3×43 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1292. Foto: autor

STAATLICHE MUSEEN IN BERLIN
KUPFERSTICHKABINETT

Berlin C 2, den 7. Dez 1928

Sehr geehrter Herr;

Herr Geheimrat Friedländer
beauftragt mich, Ihnen die Photo-
thek der von der Kunstgewerblichen
Hochschule in Berlin besessenen
Schreibens mitzutheilen, daß der Rest
offenbar aus der reifen Zeit der von
Ih. Hochsch. seine ganz genaue
Datierung ist gerade bei diesem Kunst-
werk möglich.

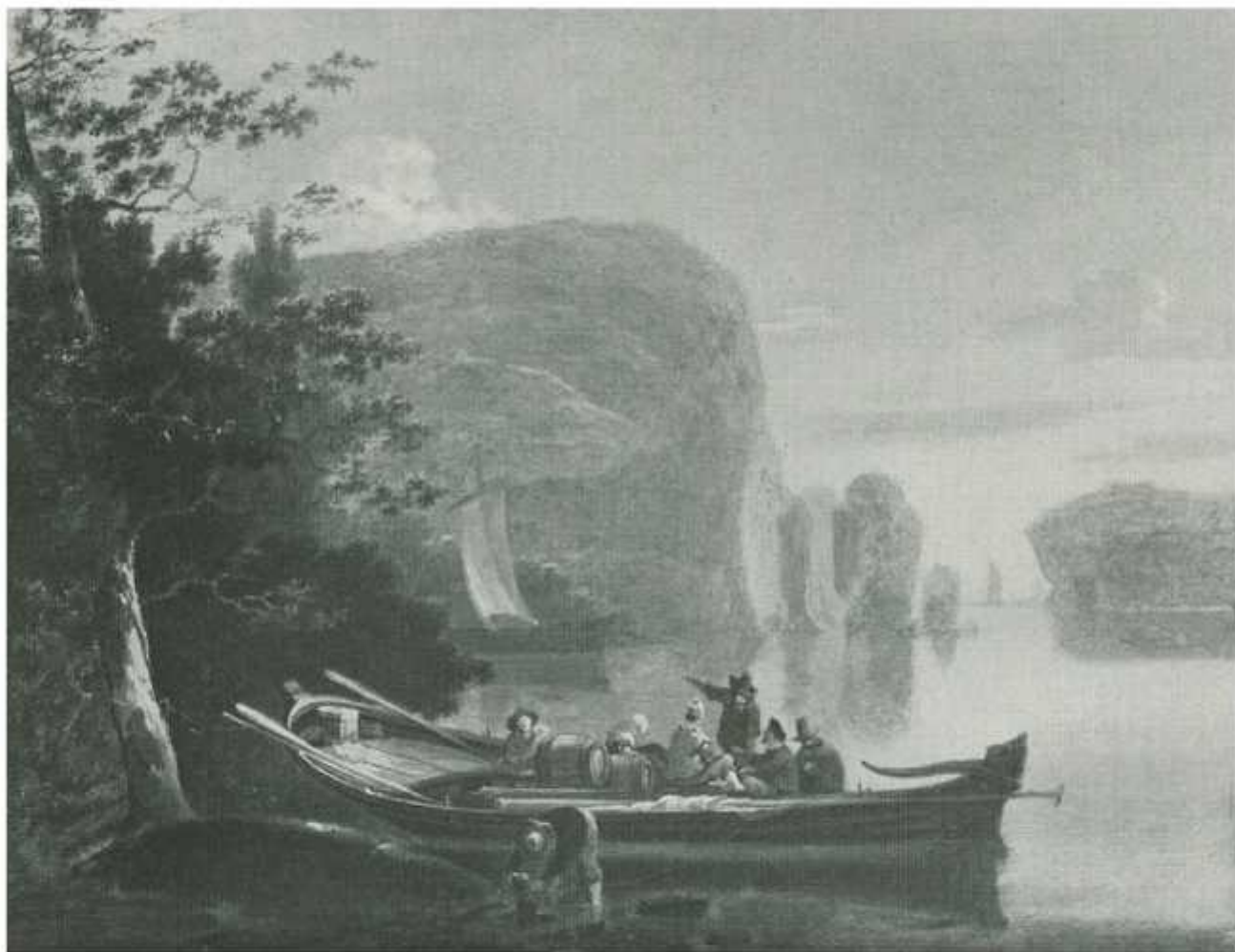
Herzachtungsvoll

J. Rosenberg

26. Dopis J. Rosenberga ze dne 7. prosince 1928 s posudkem Dr. Friedländera
k dílu „Pobřeží při svitu měsíce“. Archiv AJG. Foto: Archiv AJG

27. Adriaen van Ostade, **Vyprázdňený džbán**, 1. polovina 17. století, olej, dřevo, 20×17,5cm.
Neznámá lokace. Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 22, obr. 42(125)

28. Adam Pynacker, **Tichá zátoka**, nedatováno, olej, dřevo, 31×39 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 23, obr. 46(164)

29. Jan Siberechts, **Ve dvorci**, 1659, olej, plátno, 113×98,5 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1306. Foto: autor

30. David Teniers ml., **Cikánská rodina**, kolem 1640, olej, dřevo, 16,5×22,7 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 25, obr. 50(155)

31. Willem van de Velde (mladší), **Vichřice na moři**, nedatováno, olej, plátno, 45×65 cm.
Basilej (sbírka RNDr. Augusta Zátky). Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 25, obr. 52(163)

32. David Vinckeboons, **Rozdávání chlebů u kláštera**, 1610, olej, dřevo, 29×45 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1295. Foto: autor

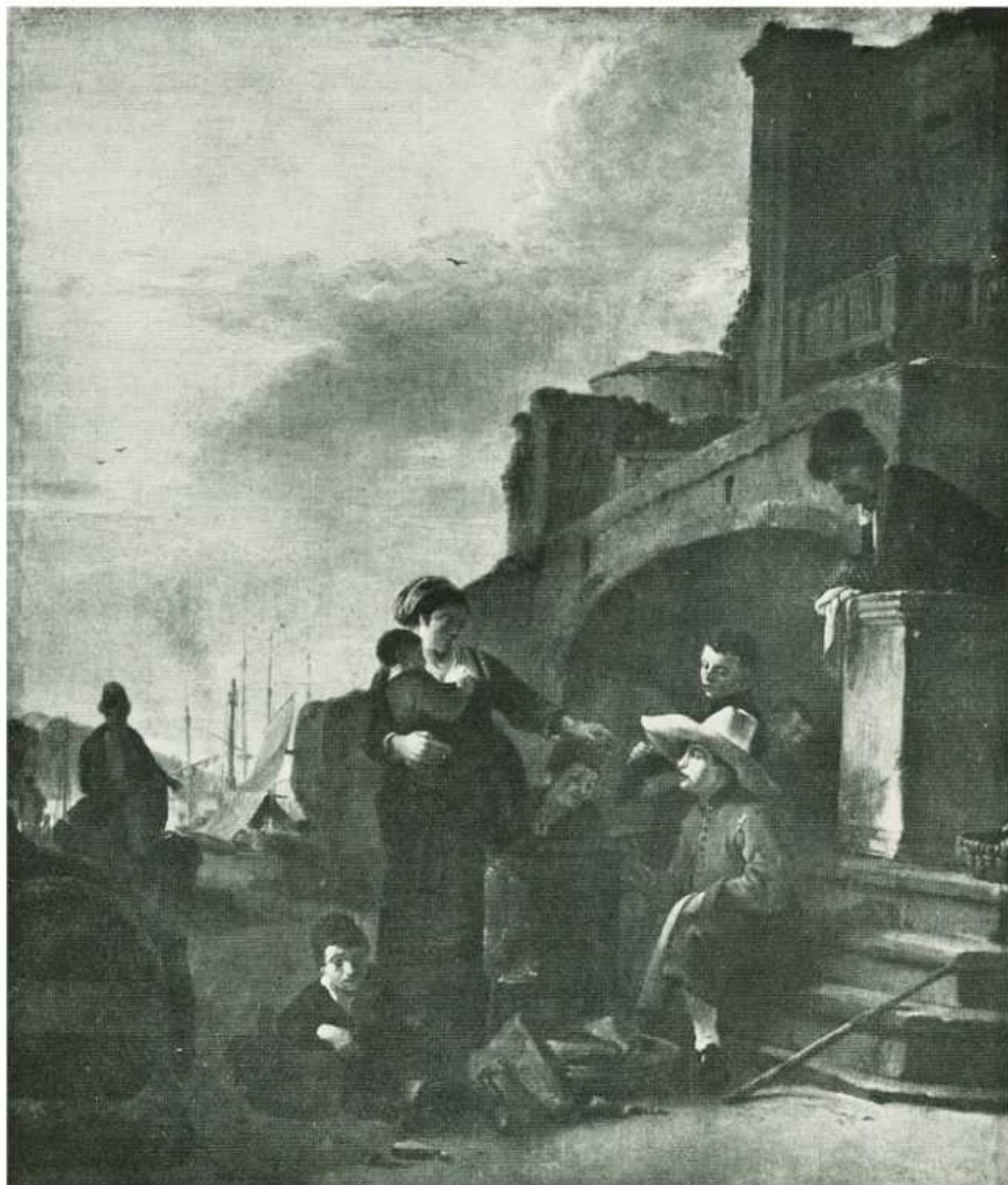
33. Roelof van Vries, **Krajina s řekou**, nedatováno, olej, dřevo, 44,5×55,7 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 26, obr. 54(137)

34. Jan Wildens, **Lesnaté návrší**, 1. polovina 17. století, olej, dřevo, 37,7×50 cm.
Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1294. Foto: autor

35. Philips Wouwerman, **Formanské vozy v kolně**, počátek 60. let 17. století, olej, dřevo, 44,2×60,6 cm. Stálá expozice Alšovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. č.: DO 1296. Foto: autor

36. Thomas Wyck, **Kašnář**, bez datace, olej, dřevo, 41×35,5 cm. Neznámá lokace.
Reprodukce z: ZÁTKA 1937, 27, obr. 56(101)

VII. Seznam vyobrazení

1. Claes (Nicolaes) Berchem, **Horská krajina s mezkami**, 1656–1658, olej, dřevěno, 36×42,6 cm. Stálá expozice Alšovy jihosaské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. . : DO 1297.
2. Abraham van Beyeren, **Zátiší s rybami a hliněným džbánem**, 1650–1660, olej, dřevěno, 76,5×64 cm. Stálá expozice Alšovy jihosaské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. . : DO 1299.
3. Zadní strana fotografie, **rukopisné dobrozdání Dr. Cornelise Hofstede de Groota k dílu „Zátiší s rybami a hliněným džbánem“**, . 5137, duben 1929. Archiv AJG.
4. Zadní strana fotografie, **rukopisné dobrozdání Wilhelma von Bode k dílu „Zátiší s vinnou sklenicí“**, nedatováno. Archiv AJG.
5. Quieringh Gerritsz Brekelenkam, **Modlitba pánem u stolu**, 1655, olej, dřevěno, 26,5×34,5 cm. Neznámá lokace.
6. Pieter Claesz, **Zátiší s vinnou sklenicí**, 1648, olej, deska, 50×69 cm. Stálá expozice Alšovy jihosaské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. . : DO 1300.
7. Pieter Codde, **Hrátky v triktrak**, 1. třetina 17. století, olej, dřevěno, 14×18 cm. Neznámá lokace.
8. Aelbert Cuyp, **Na pastvě**, nedatováno, křídlo, papír, 21×33 cm. Neznámá lokace.
9. Jan Fyt, **Lovecké zátiší**, 1653, olej, plátno, 64×104 cm. Stálá expozice Alšovy jihosaské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. . : DO 1298.

10. Lucas Gassel, **Krajina s Kristem a dvěma u edníky na cest do Emauz**, kol. pol. 16. století, olej, d evo, 25×36,4 cm.
Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1291.
11. Jan van Goyen, **Krajina s ekou a mlýnem**, 1649, olej, d evo, 56×74 cm.
Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1304.
12. Jan van Goyen, **Plachetka v tiché zátocce**, 1647, olej, d evo, 22×34 cm.
Neznámá lokace.
13. Jan van Goyen, **Za humny**, 1628, olej, d evo, 35×61,5 cm. Neznámá lokace.
14. Willem Claesz Heda, **Zátiší s mušlemi a nautilem**, 1634, olej, d evo, 52×73 cm.
Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1305.
15. Abraham Hondius, **Love ti psi s volavkou ve z íceninách**, 1667, olej, d evo, 25,7×36,4 cm. Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1289.
16. **Dopis Dr. Leporiniho ke kresbám P. Lastmana, 12. kv tna 1929.**
Archiv AJG.
17. Pieter Pietersz Lastmann, **Biblické ilustrace**, 1670 –1700, tuš, papír, 20×16 cm.
Neznámá lokace.
18. Gijsbrecht Leytens, **Zasn žená krajina**, 1. polovina 17. století, olej, d evo, 38×50,5 cm. Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1290.
19. Cornelis Massys, **Cesta na Kalvárii**, kolem pol. 16. století, olej, d evo, 49,5×79 cm. Stálá expozice Alšovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1302.

20. Claesz Molenaer, **Zimní krajina**, třetí čtvrtina 17. století, olej, d evo, 46,6×62,9 cm. Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1301.
21. Jan Miense Molenaer, **V kr m , nedatováno**, olej, d evo, 24,8×21 cm. Neznámá lokace.
22. Joos de Momper, **Odpověď na út ku**, kolem 1620, olej, d evo, 59,5×55 cm. Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1303.
23. Monogramista J. G. L., **Dvě válečné lodi a jachta na klidném moři**, 1. polovina 17. století, olej, d evo, 50×75 cm. Neznámá lokace.
24. Moreelse Paulus, **Podobizna muže**, 1632, olej, d evo, 63,5×46,4 cm. Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1307.
25. Aert van der Neer, **Pobřeží při svitu měsíce**, kolem poloviny 16. století, olej, d evo, 28,3×43 cm. Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1292.
26. **Dopis J. Rosenberga ze dne 7. prosince 1928 s posudkem Dr. Friedländera k dílu „Pobřeží při svitu měsíce“**. Archiv AJG.
27. Adriaen van Ostade, **Vyprázdňovaný džbán**, 1. polovina 17. století, olej, d evo, 20×17,5cm. Neznámá lokace.
28. Adam Pynacker, **Tichá zátoka**, nedatováno, olej, d evo, 31×39 cm. Neznámá lokace.
29. Jan Siberechts, **Ve dvorci**, 1659, olej, plátno, 113×98,5 cm. Stálá expozice Alšovy jiho české galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1306.
30. David Teniers ml., **Cikánská rodina**, kolem 1640, olej, d evo, 16,5×22,7 cm. Neznámá lokace.

31. Willem van de Velde (mladší), **Vichice na moři**, nedatováno, olej, plátno, 45×65 cm. Basilej (sbírka RNDr. Augusta Zátky).
32. David Vinckeboons, **Rozdávání chleba u kláštera**, 1610, olej, dřevěná deska, 29×45 cm. Stálá expozice Alšovy jihoslovenské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1295.
33. Roelof van Vries, **Krajina s věžičkou**, nedatováno, olej, dřevěná deska, 44,5×55,7 cm. Neznámá lokace.
34. Jan Wildens, **Lesnaté návrší**, 1. polovina 17. století, olej, dřevěná deska, 37,7×50 cm. Stálá expozice Alšovy jihoslovenské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1294.
35. Philips Wouwerman, **Formanské vozy v Kolně**, po druhé polovině 17. století, olej, dřevěná deska, 44×60,5 cm. Stálá expozice Alšovy jihoslovenské galerie v Hluboké nad Vltavou, Inv. .: DO 1296.
36. Thomas Wyck, **Kašná**, bez datace, olej, dřevěná deska, 41×35,5 cm. Neznámá lokace.

VIII. Seznamy použitých pramenů a literatury

8.1. Prameny

ANM 2004 — Lucie SWIERCZEKOVÁ (ed.): f. Zátkovi. kat. 19/23. Praha 2004

ZÁTKA 1937 — Vlastislav ZÁTKA: Sběrka Dra. Vlastislava Zátky v českých Budjovicích. české Budjovice 1937

Soukromý archiv rodiny Zátka 1944 — Vlastislav ZÁTKA: Sběratelovy vzpomínky. Praha 1944 (*strojopis umístěn v Basileji, odkaz v ANM Inv. . 2505*)

CONCILIUM TRIDENTINUM. Diariorum, actorum, epistularum, tractatum nova collectio, Görres-Gesellschaft, Freiburg 1901-2001

KAHL 1993 KAHN — Wolfgang KAHN: Geschichte der Stadt Kranichfeld im Abriss. Kranichfeld 1993 (Maschinenschrift in Thüringer Universitäts- und Landesbibliothek Jena, Sign. 95B359/1)

8.2. Literatura

ALŠOVA JIHOČESKÁ GALERIE 1983 — Alšova jihočeská galerie: Výběrová bibliografie uměleckých publikací z fondu Státní výtvarné knihovny v českých Budjovicích. české Budjovice 1983

BARTILLA 2009 — Stefan Bartilla: Flámské a holandské malířství od 16. do raného 18. století (kat. výst.). Hluboká nad Vltavou 2009

BREDIUS 1908 — Abraham BREDIUS: Jan Miense Molenaer. Nieuwe gegevens omtrent zijn leven en zijn werk. In: Oud Holland XXVI, 1908, 41–42

BREDIUS 1918 — Abraham BREDIUS: Künstler-Inventar. Zur Geschichte der Holländischen Kunst des XVI und XVIII Jahrhunderts. Haag 1918

BEDAUX 1990 — Jan Baptist BEDAUX: The reality of symbols. Studies in the iconology of Netherlandish art 1400–1800. Haag 1990

BERGNER 1912 — Pavel BERGNER (ed.): Katalog der Gemälde-Galerie im Künstlerhause Rudolfinum zu Prag. Prag: Gesellschaft patriotischer Kunstfreunde in Böhmen, Praha 1912

BLAŽÍČEK/ROKYTA 1956 — Oldřich BLAŽÍČEK (ed.) / Hugo ROKYTA: Obrazárny státních zámků. Praha 1956

- BODE 1921² — Wilhelm von BODE: Die Meister der holländischen und vlämischen Malerschulen. Leipzig 1921
- BRHOVÁ 1998 — Šárka BRHOVÁ: Státní galerie České republiky. Příruční adresář a průvodce po historii a sbírkách státních galerií České republiky. Praha 1998
- BROŽKOVÁ 1998 — Helena BROŽKOVÁ: Zlatý věk lovu v zemích Koruny České (kat. výst.), Praha 1998
- BURCKHARDT 1940 — Jacob Christoph BURCKHARDT: Die Landschaften von Peter Rubens, A. Schroll & Co. Wien 1940.
- CONWAY 1927 — Martin CONWAY (ed.): Catalogue of the Loan Exhibition of Flemish & Belgian art. (kat. výst.). London 1927
- ÁOVÁ 1995 — Eliška ÁOVÁ: Slovník představitel katolické církevní správy v českých letech 1848–1918. Praha 1995
- ERMÁK 1992 — J. ERMÁK: Kronika českých Budjovic. České Budjovice. 1992
- DODATEK JIHOESKÁ GOTIKA 1966 — Jihoeská gotika: Alšova jihoeská galerie 1966, 2. dodatek. Hluboká nad Vltavou 1966
- DÖRING/BIRCHER 1993 — Thomas DÖRING / Martin BIRCHER: Bilder vom alten Menschen in der niederländischen und deutschen Kunst 1550-1750. (kat. výst.). Braunschweig 1993
- DENKSTEIN/MATOUŠ 1953 — Vladimír Denkstein (ed.) / František Matouš: Jihoeská gotika. Praha 1953
- ERTZ 1986 — Klaus ERTZ: Die Gemälde mit kritischem OEuvrekatalog. Freren 1986
- ENCYKLOPEDIIE 1998 — Encyklopedie českých Budjovic. České Budjovice 1998
- FILLA/WINTER 2007 — Emil FILLA / Tomáš WINTER (ed.): Z holandských zápisníků. Praha 2007
- FRANITS 1993 — Wayne FRANITS: Bilder vom alten Menschen. In der niederländischen und deutschen Kunst 1150–1750. (kat. výst.). Braunschweig 1993
- FRIEDLÄNDER 1920 — Max Jacob Friedländer: Der Kunstkenner. Berlin 1920
- FRIEDLÄNDER 1926 — Max Jacob Friedländer: Die niederländischen Maler des 17. Jahrhunderts. Propyläen Kunstgeschichte. Berlin 1926
- FROMENTIN 1908 — Eugène FROMENTIN: *N kdejší mist i: Holandsko*. Praha 1908
- FROMENTIN 1947 — Eugène FROMENTIN: *Les maîtres d'autrefois: Belgique - Hollande*. Bâle 1947

- GEYL 2001 — Pieter GEYL: History of the Dutch-Speaking peoples 1555–1648. London 2001
- GEYL 1980⁷ — Pieter GEYL: The Revolt of the Netherlands 1555–1609 (7. vyd.). London 1980
- GLÜCK 1945 — Gustav GLÜCK: Die Landschaften des Peter Paul Rubens. Wien 1945
- HARTMANN/LEMAN 1969² — A. HARTMANN / N. LEMAN: Obrazy z Ermitáže: Flámské a holandské malí ství. Praha 1969
- HEIDRICH 1913 — Ernst HEIDRICH: Vlamische malerei. 200 nachbildungen mit geschichtlicher einführung und erläuterungen. Jena 1913
- HOFSTEDE DE GROOT 1923 — Cornelis HOFSTEDE DE GROOT: Beschreibendes und kritisches Verzeichnis der Werke der hervorragendsten holländischen Maler des XVII. Jahrhunderts. IX. Bd. Paris 1923
- HORST 2002² — Han van der HORST: D jiny Nizozemska (2. vyd.). Amsterdam 2002
- HOUDEK/HOMOLKA 1965 — Bohumil HOUDEK(ed.) / Jaromír HOMOLKA: Jiho eská pozdní gotika 1450–1530. Hluboká nad Vltavou 1965
- HROCH 1980 — Miroslav HROCH: Evropa: Historické události: Praha 1980
- HUEBNER 1942 — Friedrich Markus HUEBNER: Die Kunst der Niederländischen Romantik. Düsseldorf 1942
- HUIZINGA 1997 — Johan HUIZINGA: The Autumn of the Middle Ages. Chicago 1997
- Jiho eská gotika ve sbírkách 1936 — Jiho eská gotika ve sbírkách M stského musea v eských Bud jovicích. Praha 1936
- JIRKA 1981 — Antonín JIRKA (ed.): Vlámské a holandské malí ství 17. století z moravských sbírek (kat. výst.). Zlín 1981
- JECH/KAPLAN 2002 — Karel JECH / Karel KAPLAN: Dekrety prezidenta republiky 1940–1945. Dokumenty. Brno 2002, 216–222
- KESNER 1965² — Ladislav KESNER: Národní galerie v Praze: Sbírký ve Šternberském paláci (2. vyd.). Praha 1965
- KIERS/TISSINK/FILEDT KOK/CORNELIS 2000 — Judikje KIERS / Fieke TISSINK / Jan Piet FILEDT KOK / Bart CORNELIS: The Glory of the Golden Age. Painting, Sculpture and Decorative Art. Amsterdam 2000
- KLETZL 1932 — Otto Kletzl: Bilder der Sammlung Arthur Maier, Karlsbad. In: Belvedere, Wien 1932, 150–153

- KOHUTKA 2008 — Jiří Kohutka: Polovina 17. století. In: Dějiny pírodních v d v eských zemích XX. 2008
- KOESTER 2000 — Olaf KOETSER: Flemish Paintings 1600–1800. Copenhagen 2000
- KOETSER s. d. — David KOETSER: Fine Old Master Paintings, principally of the Dutch and Flemish School. Zurich s. d.
- KRAMÁ 1983 — Vincenc KRAMÁ : O obrazech a galeriích. Praha 1983
- KROUPA 2010³ — Jiří KROUPA: Školy d jin um ní: metodologie d jin um ní. Brno 2010
- LIEDTKE 2007 — Walter LIEDTKE: Dutch paintings in The Metropolitan Museum of Art. New York
- LUIJTEN/SUCHTELEN/BAARSEN/KLOEK/SCHAPELHOUMAN 1993 — Ger LUIJTEN / Ariane van SUCHTELEN / Reinier BAARSEN / Wouter KLOEK / Marijn SCHAPELHOUMAN. Dawn of the Golden Age. Northern Netherlandish Art 1580–1620. Amsterdam 1993
- McCALL/BARNOUW 1942 — George Henry McCALL / Adriaan J. BARNOUW: Paintings by The great dutch Masters of The Seventeenth century (kat. výst.). New York 1942
- MANZHAUSEN/KIONTKE 1984 — Joachim MANZHAUSEN / Werner KIONTKE: Einführung in das Grüne Gewölbe. Kunstsammlungen Dresden. Dresden 1984
- MENZ/WALTHER 1976 — Henner MENZ / Angelo WALTHER (ed.): Dráž ánská galerie, sbírka starých mistr . Katalog státní um lecké sbírky v Dráž ánech. Dráž ány 1976
- NAGLER 1861— Georg Kaspar NAGLER: Die Monogrammisten: und diejenigen bekannten und unbekanntenen Künstler aller Schulen, welche sich zur Bezeichnung ihrer Werke eines figürlichen Zeichens, der Initialen des Namens, der Abbeviatur desselben &c. bedient haben. (3 Band.). München 1861
- NOVÁ ENCYKLOPEDI ESKÉHO VÝTVARNÉHO UM NÍ 1995 — Nová encyklopedie výtvarného um ní. Dodatky. Praha 1995
- NOVÁ ENCYKLOPEDI ESKÉHO VÝTVARNÉHO UM NÍ 2006 — Nová encyklopedie výtvarného um ní. Dodatky. Praha 2006
- OTT V NAU NÝ SLOVNÍK XXVI — Ott v nau ný slovník. XXVI. Praha 1907
- PEŠINA 1970 — Jaroslav PEŠINA (ed.): eské um ní gotické 1350–1420 (kat. výst.). Praha 1970
- REELICK 1942 — REELICK: Bijdrage tot Identificatie van den Meester der Winterlandschappen. In: Oud Holland LIX, 1942, 74–79

RULÍŠEK/R ŽI KA/BÍLEK 1983 — Hynek RULÍŠEK / Milouš R ŽI KA / Otakar BÍLEK: 30 LET Alšova jiho česká galerie v Hluboké nad Vltavou. Hluboká nad Vltavou 1983

RULÍŠEK 2006 — Hynek RULÍŠEK: Postavy, atributy, symboly: slovník ke české ikonografii. 2., rozšířené vydání. České Budějovice 2006

RYŠAVÝ 1947 — Rudolf RYŠAVÝ: Jak jsem se stal obchodníkem s obrazy aneb Knihy versus obrazy (10:0 pro obrazy). Praha 1947

SEIFERTOVÁ/ŠEVÍK 1998 — Hana SEIFERTOVÁ / Anna ŠEVÍK: ... et in Hollandia ego... Holandské malíství 17. století a raného 18. století ze sbírek Národní galerie v Praze, Praha 1998

SEIFERTOVÁ 2003 — Hana SEIFERTOVÁ: Mezi zátišími: flámské a holandské obrazy 17. století a jejich ohlas v kabinetní malbě střední Evropy. Liberec 2003

SKLENÁŘOVÁ 2006 — Sylva SKLENÁŘOVÁ: Nizozemsko. Stručná historie států. Praha 2006

SLÁNSKÝ 1953 — Bohuslav SLÁNSKÝ: Technika malby I., Malířský a konzervační materiál. Praha 1953

SLÁNSKÝ 1956 — Bohuslav SLÁNSKÝ: Technika malby II., Průzkum a restaurování obrazů. Praha 1956

SLAVÍČEK 1993 — Lubomír SLAVÍČEK: Chvála sbíratelství: holandské obrazy 17. a počátku 18. století v českých sbírkách 1660-1939. Cheb 1993

SORBER 2012 — Frieda SORBER: *Nederlandish Fashion in the Seventeenth Century*. Riggisberg 2012

SWIERCZEKOVÁ 2005 — Lucie SWIERCZEKOVÁ: Hynek, August a Vlastislav Zátkové. Samospráva, politický, kulturní a všední život v českých Budějovicích (diplomová práce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2005

SWIERCZEKOVÁ 2011 — Lucie SWIERCZEKOVÁ: Všední-nevšední život rodiny Zátkové, In: Výběr, časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 48, 2011, 222–232

ŠÍP 1954 — Jaromír ŠÍP: Mistři holandské malby XVII. století. Praha 1954

ŠÍP 1967 — Jaromír ŠÍP: Flámské krajiny 16. a 17. století. Praha 1967

ŠÍP 1976 — Jaromír ŠÍP: Holandské malíství 17. století v pražské Národní galerii. Praha 1976

ŠÍP/RULÍŠEK 1983 — Jaromír ŠÍP / Hynek RULÍŠEK: Flámské a holandské malíství 17. století. Hluboká nad Vltavou 1983

ŠÍP 1965 — Jaromír ŠÍP: Holandské krajiny 17. století. Praha 1965

ŠÍP/SLAVÍ EK 1988 — Jaromír ŠÍP / Lubomír SLAVÍ EK: Staré evropské umění. Sbírky Národní galerie v Praze (kat. stál. expozic). Praha 1965

ŠÍP/SLAVÍ EK 1965 — Jaromír ŠÍP / Lubomír SLAVÍ EK: Flemish Paintings of 17th and 18th Centuries. In: Umění III, 1965, 248-249

TRAJER 1862 — Jan TRAJER: Historisch-statistische Beschreibung der Diocese Budweis. Budweis 1862

UCHALOVÁ/ŠÍP/KOŠÁN 1973 — Eva UCHALOVÁ (ed.) / Jaromír ŠÍP / Ivo KOŠÁN: Strahovská obrazárna: část 1, Nizozemské, vlámské a holandské malířství. Památník národního písemnictví (kat. výst.). Praha 1973

VACKOVÁ 1999 — Jarmila VACKOVÁ: Odpovědi na otázky. Mistři starého nizozemského malířství. Praha 1999

WINKLER 1924 — Friedrich WINKLER: Die Altniederländische Malerei. Die Malerei in Belgien und Holland von 1400–1600. Berlin 1924

WITTLICH A KOL. 1966 — Filip WITTLICH a kolektiv autorů: Vojtěch svobodný pán Lanna, sběratel, mecenáš, podnikatel (publikace k výstavě). Praha 1966

WOERMANN 1907² — Woermann Karl: Wissenschaftl. Verzeichnis der alteren Gemälde der Galerie Weber in Hamburg (2. vyd.). Dresden 1907

8.3. Seznam zkratk

AJG Alšova jiho eská galerie v Hluboké nad Vltavou

Hlavním sídlem galerie je Hluboká nad Vltavou, dnešní jízdárna Státního zámku Hluboká a je státní institucí, která byla založena roku 1951 jako krajská galerie vedena tehdejší KNV. Nese jméno slavného jiho eského rodáka, malí e a ilustrátora Mikoláše Alše. Její innost byla zapo ata 1953 v prostorách dnešního Jiho eského muzea, tehdy Krajského vlastiv dného muzea v eských Bud jovicích. Odtud jí byly postoupeny i rozsáhlé sbírky výtvarného um ní, pro které se v dubnu 1956 otev ely renovované prostory Zámecké jízdárny v Hluboké nad Vltavou. Roku 1956 se p sobnost AJG rozší ila op t do historické budovy bývalého Zámeckého pivovaru v Bechyni. D vodem byl a stále je odkaz emeslné a pr myslové tradice tvorby keramiky a porcelánu, jehož výsledkem jsou pravideln po ádaná Mezinárodní keramická sympozia (od roku 1966).²⁵⁰

Historická budova Zámecké jízdárny v Hluboké nad Vltavou byla vystavena v letech 1845–1913 z projektu Franze Beera, významného víde ského architekta. V letech 1952–1955 prošla novogotická architektura rekonstrukcí z projektu eskobud jovického architekta Jaroslava Fidra. Její stáje i ko árovna byly p izp sobeny pro život galerie a v roce 1956 nov otev eny pro ve ejnost.²⁵¹ Návšt vníci dnes mohou shlédnout ve t ech ástech expozi ních prostor stále i krátkodobé výstavní projekty. V expozici se nachází pozoruhodný fond gotického um ní z období v rozsahu 13.–16. století v minulosti získaný akvizicí inností p edevším F. Matouše a Denksteina, ale i Dr. V. Zátky. Depozitá e AJG však skrývají úctyhodnou sbírku um ní 20. století budovanou od 60. let minulého století. Cenná sbírka nizozemské malby 16.–18. století je umíst na v západním k ídle zámecké jízdárny.

250 DVANÁCT SETKÁNÍ 2003, 29.

251 NOVÁ ENCYKLOPEDI ESKÉHO VÝTVARNÉHO UM NÍ 1995, 24sq.

ANM	Archiv Národního muzea v Praze
CBVK	Jiho-česká v dědečká knihovna v českých Budějovicích
KNV	Krajský národní výbor. Výkonný orgán tehdejšího Československa, který v letech 1949–1990 spravoval kraje.
NKP	Národní knihovna Praha
UK	Univerzita Karlova v Praze
V. Z.	JUDr. Vlastislav Zátka (1887–1964)